

פרשת דברים – שבת חזון

ותשעה באב שחל בשבת תשפ"ב (קישורים להורדה חינם)

יהי רצון שיבנה בית המקדש במהרה בימינו

להצטרפות באופן קבוע לקבלת הקובץ מידי שבוע ישירות לדוא"ל יש לשלוח את המילה "צרך" לכתובת: kishurtora@gmail.com

קישורים לעלונים שבועיים בנושאי הפרשה [לפי סדר א' ב']

שיעורי הרב יו"ט זנגר שליט"א	מעיונות בני יששכר	וישמע משה	אוסף גליונות - מבית 'צוף'
שיעורי הרב רוזנבלום שליט"א	נוה ההיכל	וכל מאמינים	אוצר פניני החסידות
שלמים מציון	נועם אליעזר	זרע ברכ	אורות הגבעה
שמעתא עמיקתא	נחלתנו	זרע שמשון	אז נדברו
שפת אמת	נשיח בחוק'ר	יחי ראובן	איש לרעהו
תורה והוראה	נר יששכר	יסודות החינוך	אספקלריא
	נר לשולחן שבת	יקרא דאורייתא	אשיחה בחוק'ר
	סיפורים להלכה שלמה	יתרון דעת	אשכול יוסף
	סיפורי צדיקים	כאיל תערוג	באר הפרשה
	עולמות	לאור הנר	בארה של תורה
	עומקא דפרשה	להתעדן באהבתך	בינת המשפט
	עיון הפרשה	לקראת שבת מלכתא	בית מדרש - ישיבת מיר
	פאר מקדושים	מאור השבת	במחשבה תחילה
	פניני אי"ש	מאורות הפרשה	במשנת הפרשה
	פניני דעת	מגישי מנחה	דברי אמת
	פניני הסופר	מדי שבת בשבתו	דברי יושר
	פנינים משולחן רבינו	מדשן ביתך	דברי ישרים
	פרי ביכורים	מחמדי התורה	דברי שי"ח
	קב ונקי	מים זכים	דרישה וחקירה
	קובץ גליונות	מלאכת מחשבת	דרכים בתורה
	קול יעקב	משנתה של תורה	האיחוד בחידוד
	שבילי פנחס	מנחת אשר	היא שיחתי
	שיעורי הגר"א עוזר שליט"א	מעדני אשר	המצוות בפרשה

תוכן עניינים של הנושאים בפרשה:

[לחיצה על שורת הנושא, תעביר אל מיקומו של הנושא]

[נושא בפרשה: תוכחת משה](#)

[נושא בפרשה: סדרי בית הדין](#)

[נושא בפרשה: תפילת הדרך](#)

[נושא בפרשה: ברכת הגומל](#)

[נושא בפרשה: ישיבת וקנין ארץ ישראל](#)

[נושא בפרשה: הקשר בין פרשת דברים לחורבן הבית](#)

[שאר עניני הפרשה ...](#)

[מענייני דיומא:](#)

[שבת חזון \[דינים ומנהגים\]](#)

[תשעה באב \[דינים ומנהגים\]](#)

[תשעה באב שחל במוצאי שבת \[דינים ומנהגים\]](#)

[תשעה באב \[באגדה\]](#)

[תשעה באב ונגיף הקורונה](#)

[אבלות על ירושלים וזכר לחורבן](#)

[החורבן, הצפיה לגאולה והבנין](#)

[לבית ולמשפחה](#)

נושא בפרשה: תוכחת משה

[תוכחה שבשתיקה - מהגרנ"צ פינקל זצ"ל](#) [בית מדרש ישיבת מיר, תשע"ט](#)

[מעלת קבלת התוכחה מרב](#) [ידור במקום רבו, מפני שרי גברתי אנוכי בורחת] (אלה הדברים) [א, א] [אורות הגבעה, תשע"ז](#)

[כיצד מוכיחין](#) [וכיצד לא להיגרר לשנאת חינוס] [מפיק מרגליות, תשפ"א](#)

תוכחת משה - הודעת ניסי ה' עמם בכל ארבעים השנה [הגומל חסדים טובים, קל ישועתי אבטח, לבטוח בהי גם כשהוא חוטא] [תורת הביטחון, תשפ"א](#)

על מה הוכיחם משה ובאיזה גיל היו אז? [ים סוף] [פניני אור החיים, תש"פ](#)

דרך התוכחה וצורתה (אלה הדברים) [א, א] [כאיל תערוג, תשע"ז](#)

חיוב תוכחה רק בסוף ימיו, או בכל פעם? (ויהי בארבעים שנה) [א, ג] [אשכול יוסף, תשע"ג](#)

מדוע אין מוכיחין רק סמוך למיתה? (ויהי בארבעים שנה) [א, ג] [מלאכת מחשבת, תשע"ז](#) [תשפ"ב](#)

מדוע הקדים משה בתוכחתו את מעשה קורח לחטא העגל? (וחצרות ודי זהב, ברש"י) [א, א] [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' ק\)](#)

מדוע אין מוכיחין אלא סמוך למיתה? [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' סא\)](#)

תוכחת משה ברמז בתחילת החומש מול תוכחה במפורש בהמשך [עיון הפרשה, תשפ"א \(עמ' פו\)](#) מא תירוצים

חכמת התוכחה [יאיר זרו, תש"פ](#)

השומע תוכחה ומקבלה ראוי לברכה (יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דיבר לכם) [א, יא] [פניני זאת](#)
[ליעקב-אוסף גיליונות, תשע"ט \(עמ' יא\)](#)

כיצד מבקרים? [תוכחה, ביקורת, לדון לכף זכות] (שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק) [א, טז] [היא שיחתי, תשע"ט](#)

נושא בפרשה: סדרי בית הדין

בי"ד כשער לעיר [דברים בחשיבות העמדת דין תורה, הגראי"ל שטיינמן זצ"ל] [כאיל תערוג, תשע"ז](#)

דיני כבוד ומורא בדיינים (ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואתן אותם ראשים עליכם) [א, טו] [שיעורי הגר"נ](#)
[שיינין, תשע"ג](#)

ישראל וגוי הדנים בדין תורה [כשיש הבדל בדין המהותי בין דין תורה לדין המקום] [דפי עיון, תשע"ג](#)

הגשת תביעה בבית דין ולא 'למסור דין' לשמים [מקפח זכויות הנתבע בבית דין] [סברי מרנן, תשע"ח](#) [מעדני אשר, תשע"ה](#)

הטלת אימה על ידי הדיינים לשם שמים (ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואתן אותם ראשים עליכם) [א, טו] [אשר ליהודה, תשע"ד](#)

איסור שמיעת צד שלא בנוכחות חבירו [האם מותר לדיין להסיח דעתו בכדי לא לעבור, מכשיל בלפני עור, נתכוין לבשר חזיר] (שמוע בין אחיכם) [א, טז] [הגר"א גניחובסקי, תשע"ג](#)

מי שקיבל היתר לדון בערכאות וזכה בדינו, חייב לברר הדין בדין תורה [בינת המשפט, תשע"ד](#)

הנהגות בית הדין, מבי"ד הגר"נ קרליץ זצ"ל (שמוע בין אחיכם) [א, טז] [נשיח בחוקיך, תשע"ה](#)

בתי הדין וסמכויותיהם, קידוש החודשים ע"י הלל [נמסר הדבר לחכמים, לא תסור, שליחותיהו עבדינן] [מנחת אשר](#).

[תשע"ז](#)

סיתום טענות [איסור לכבד ת"ח בפני ע"ה, כשמכבד את שניהם, הקדמת דיו ת"ח או הושבתו, עמידה בשעת גמר דין, הבדל בין עדים לבעלי דין, כבוד ת"ח ושיויון בב"ד מול חובת כבוד התורה של היחיד] (שמוע בין אחיכם) [א, טז] [הגר"א](#)

[גניחובסקי, תשע"ז](#)

דין פרוטה כדין מאה (כקטן כגדול תשמעון, ברש"י) [א, יז] [מדי שבת בשבתו, תשע"ז](#)

דיני קדימה בדיון בבית הדין [לפי תור או לפי זהות הצדדים] [נועם אליעזר, תשע"ט](#)

סדר מינוי הדיינים וקידומם [נועם אליעזר, תשע"ט](#)

אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות [מנחת אשר, תש"פ](#)

אי ישיבת כהן גדול או מלך בהרכב בית דין של עיבור השנה [שיקולים זרים, האם קיימים שיקולים כאלו גם בעיבור שנת היובל, חלוקת שדה אחוזה שלא נפדית כוהני אותו משמר, כשאחד מחברי בית הדין שכר דירה מחברו שהדין שהשוכר מרויח את חודש העיבור, האם יפסל מלשבת בהרכב] [צבא הלוי, תש"פ](#)

חיובו של דיין שנתמנה כדיין ציבורי, לדון כל דין [נועם אליעזר, תשע"ט](#)

המוציא מחבירו עליו הראיה [מסברא או מדאורייתא, גדר הדין] (ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו) [א, טז] [הגר"א עוזר, תש"ע](#)

קבלת עדות ב"סקייפ" או "וידיאו קונפרנס" [עדות כתובה האם היא כעדות בפני בעלי הדין, עדות ברמקול האם היא כשמיעת קול העדים, עדות בסקייפ האם היא עדות בפני בעלי הדין ובפני בית הדין, קבילות ראיות] [בינת המשפט, תשע"ח](#)
האם ב"ד יזכיר בפסק הדין שפלוגי חייב בדיני שמים, ובאיזה נוסח יזכיר? (ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו) [א, טז] [הגר"א גניחובסקי, תשע"ו](#)

מקור להרחקת נזיקין מן התורה [לשיטת ר"ח] (ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו) [א, טז] [צבא הלוי, תשפ"א](#)

חיוב המשכיר לתקן קלקולים בנכס מושכר [סתימה בברז, תריסים, נפל הבית, בית 'זה' או בית 'סתם', האם מותר למשכיר להתעכב בתיקון עד שימצא אומן בזול] (ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו) [א, טז] [עיון הפרשה, תשפ"א \(א עמ' עט\)](#)

האם מותר לדיין לומר 'איני יודע' כדי שיצא דין אמת? (שמע בין אחיכם ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו) [א, טז] [תורה והוראה, תשע"ג](#) [הגר"א גניחובסקי, תשע"ד](#)

לא תכירו פנים במשפט [אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו, אין אדם פורע חובו תוך זמנו, לאחזוקי איניש בגנבי לא מחזקינן] [הגר"א גניחובסקי, תשע"ט](#)

נמצא אחד מהם קרוב או פסול בדיני ממונות - בגדר הלימוד בהקש (ואצוה אתכם בעת ההיא את כל הדברים אשר תעשו) [א, יח] [שלמים מציון, תשע"ה](#)

טענות שקר בכדי לזכות בדין תורה [עביד איניש דינא לנפשיה, בבית דין ומחוץ לבית דין, דיין שאומר איני יודע, לשנות בדיני נפשות] [עיון הפרשה, תשע"ח \(עמ' סג\)](#) [הגר"א גניחובסקי, תשע"ח](#)

הוספת דיינים או בוררים [העברה להרכב רחב יותר, כשיש טרחה או הוצאת ממון] [נועם אליעזר, תשע"ח](#) [תשע"ט](#)

פסקי דין תורה בבית דין, מול דיני בני נח [אשכול יוסף, תשע"ח](#)

בית דינו של משה ובית דינו של אהרן [שיעורי הרב מנשה רייזמן שליט"א, תשע"ז](#)

כיצד ישב משה רבנו לשפוט את העם הרי היה מלך? [לא תענה על רב, לסתור דבריו] [עיון הפרשה, תש"ע \(עמ' עא\)](#)
[עיון הפרשה, תשע"ג \(עמ' ע\) יד תירוצים](#)

מינוי שופטים ודיינים בהלכה [תורה והוראה, תשע"ד](#)

כפיה על לפניים 'משורת הדין' [עומקא דפרשא, תשע"ד](#)

סמכות הסנהדרין להוספת שטחים בירושלים ובמקדש [בי"ד הגדול או סנהדרין, סמכותו של משה, הצורך בנביא ומלך] [הגר"א עוזר, תשע"ו](#)

האם נהגה סנהדרין אחר החורבן? [מנחת דבר, תשפ"ב](#)

זמינות בית הדין [יבוא בשלום, מניעת גלגול] [שלמים מציון, תשע"ח](#)

הליכה לערכאות [היתר בית דין לכך, שימוש בערכאות לצורך איום בלבד, דיון בבי"ד אחר שדנו בערכאות] [אספקלריא, תשע"ח \(עמ' טז\) שמעתא עמיקתא, תשע"ח](#)

סעיף בחוזה המפנה לדיון בבית המשפט [תניית שיפוט, ערכאות, הסכם עם ישראל שאינו ציית דינא וודאי יפנה לערכאות, הסכם עם גוי] [בינת המשפט, תשע"ו](#)

דיין שאינו יושב בדין האם יכול לייעץ לאחד הצדדים [אל תעש עצמך כעורכי הדיינים, ביאור המשנה באבות לרמב"ם ורבנו יונה ועוד] [בינת המשפט, תשע"ו](#)

דיין שאינו הגון [מינה דיין שאינו הגון, האם חייב לפעול לפיטוריו, האם לוקים על לאו זה, דבר המסור ללב] [הגר"א גניחובסקי, תשע"ח תשע"ט](#)

האם חובה על בית הדין לנמק החלטותיו? [מתי חייב, האם ראוי לדרוש נימוקים, האם מועיל תנאי קודם הדיון לפטור את ביה"ד מלנמק? המנהג הרווח כיום] [תורה והוראה, תשע"ו](#)

דיין שחיווה דעתו בעבר האם יכול לדון? [משפט שלום, תשע"ז](#)

הקדמת דיון גדול לדיון קטן [דין פרוטה כדין מאה, אין מעבירין על המצוות, התור בהלכה, האם מצוות השיפוט היא בירור ההלכה, או הכרעת הדין והצלת עשוק מעושקו, מדוע אין מברכים על מצוות עשיית משפט, עני ועשיר בדין] (אלה הדברים) [א, א] [מלאכת מחשבת, תשע"ח](#)

בי"ד לערעורים בדין העברי [בי דינא בתר בי דינא לא דייקי, דברי הספורנו בעצת יתרו] [קב ונקי, תשע"ח](#)

תפקיד בית הדין [מדברי הגראי"ל שטיינמן זצ"ל] [כאיל תערוג, תשע"ז](#)

הלכות דיינים בזמן הזה [כא, א] [מאור השבת, תשע"ג](#)

פשרה בבית דין [כא, א] [מעיונות מהרצ"א, תשע"ד](#)

התובע הולך אחר הנתבע [בהלוואה עבד לוה לאיש מלוה, בית דין בעירו או בית דין חשוב, דין או תקנה, האם לנתבע זכות לבחור מקום דיון השונה ממקום מגוריו, מה נקרא סמוך לעירו, עיר שיש בה שני בתי דין, בי"ד המקובל על הציבור מול בי"ד קהילתי, בחירת הרכב דיינים באותו בית דין, מקום התביעה בין בעל לאשתו, כשאחד מהם עזב את מקום המגורים המשותף, כאשר שניהם עברו לעיר אחרת, מקום מגורי הנתבע השונה ממקום עסקו, תביעה בין שותפים, בין אב לבן [עולמות, ר"ז](#)

הפקר בית דין הפקר [מקור הדין, האם הוא מדאורייתא, סמכות הפקעת ממון או גם הקנאתו לאחר, האם לכל דין או רק לבי"ד חשוב, קנין דרבנן לדין דאורייתא, הקשר בין 'דינא דמלכותא' להפקר ביי"ד, בתקנות קבועות ובהוראת שעה, לישראל ולגוי] [עולמות, קס"ח](#)

כלי הדיינים מקל ורצועה, מדוע לא הוזכר שופר לנידוי? [בני ישראל היו אז 'בעת ההיא' מנודין מחמת חטא העגל או מחמת חטא המרגלים] (ואצוה את שופטיכם בעת ההיא) [א, טז] [בינת החכמה על משך חכמה, תש"פ](#)

בין איש ובין גרו - מי הוא גרו? [לא גר צדק, ולא שכנו הגר לידו, אלא אוגר עליו דברים, כל המוסיף גורע, הכחשה גורפת הגוררת עדות נגד הנתבע על ארוע אחר, הוחזק כפרן, אין נשבעין על קרקעות או על עבדים, אך לא במטלטלין] (ואצוה את שופטיכם בעת ההיא לאמור שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרן) [א, טז] [בינת החכמה על משך חכמה, תש"פ](#)

גר שנתגייר וגם אחיו, ונפטר הגר בלא בנים, האם יחלצו אחיו לאשתו? (ואצוה את שופטיכם בעת ההיא לאמור שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרן) [א, טז] [אספקלריא, תש"פ \(עמ' קכד\)](#)

בוררות

סמכות הבורר לפרש פסק דין שנתן, כשנחלקו הצדדים לאחר זמן בפירושו [מה כוונת 'לפייס את הנתבע' בדברים או בממון] [פניני חשוקי חמד, תש"פ](#)

לא תגורו מפני איש [תחולת הדין על דיין או גם על בורר מוסכם ושאר ממוני ציבור. האם בורר רשאי להסתלק מלדון לאחר שהתחיל בהליך בוררות] [עולמות, תקה](#)

לא תגורו מפני איש מלאכת מחשבת, תש"פ"א

סמכות בתי הדין בזמננו, והאם ניתן לכוף לחתום על שטר בוררות? [משפט שלום, תשע"ז](#)

סמכותם החוקית של בתי הדין לממונות ובתי הדין הרבניים, בדיני ממונות כיום [משפט שלום, תשע"ז](#)

הוספת דיינים או בוררים [העברה להרכב רחב יותר, כשיש טרחה או הוצאת ממון] [נועם אליעזר, תשע"ח תשע"ט](#)

האם נתבע יכול לבקש כיום 'זבל"א', כאשר קיים בית דין קבוע בכל עיר [האם נתבע חבר בורסת היהלומים יכול לבקש להיתבע בבית המשפט הפנימי של הבורסה] [אספקלריא, תש"פ \(עמ' קא\)](#)

הנהגת הדיין [עשיית מלאכה ע"י דיין ברבים, אכילה ברבים, נטילת שכר על בוררות, החזרת שכר שקיבל, בוררות] [אספקלריא, תש"פ \(עמ' קג\)](#)

אחד רוצה לדון בבי"ד ואחד רוצה בזבל"א [בית דין קבוע בעיר, בזמן הזה, מנהג בני ברק, מנהג ירושלים, בוררות] [בינת המשפט, תשע"ד](#)

הוספת דיינים [הוספת דיינים אחר שכבר טענו הצדדים, בקשה להרכב מורחב, גילוי טענות הצדדים קודם הדין, שליחת כתבי טענות בכתב, פרוטוקול אחד או שנים, יעילות כלכלית, מורשה, מייצג, לטעון מתוך כתבי טענות מוכנים, בוררות] [נועם אליעזר, תש"פ](#)

דין בזבל"א [בוררות, הרכב מקצועי יותר, אי היכרות בין הצדדים לדיינים, במקום שיש בית דין קבוע, מכוח כבוד בית דין או מכוח תקנת קבועה בעיר, קבלו עליהם, דברי חזו"א, בית הדין הגדול, שני בתי דין באותה העיר, אופן מינוי הדיינים,

דן יחיד, ערכאות שבסוריא, בורר ההופך למייצג וטוען טענות עוול להצדיק משלחו, בורר עם הארץ, קבלו עליהם שלושה רועי בקר, כשיש שני בוררים והם מסכימים האם צריך לברור שלישי, האם שם בית דין עליהם גם בשניים, הבדל בין קבעו להתדיין בפני בי"ד לבין בררו כל אחד דיין] [נועם אליעזר, תש"פ](#)

לא תגורו מפני איש

מחיצת האמת [לשנות מפני השלום, במחיצת הקב"ה אין מקום לשנות, מקצת סנהדרין פרשו ממרדכי כי שינה מפני כבוד המלכות ואי אפשר להתנהג כך בסנהדרין] (לא תגורו מפני איש) [א, יז] [זרע ברכ, תשע"ח](#)

האם מותר לדיין לחייב אדם בדין, מחמת אונס ממון או נפשות של הדיין? [חשש מפני תביעה בערכאות] (לא תגורו מפני איש) [א, יז] [נוה ההיכל, תשע"ד](#) [תשע"ט](#) [אורות הגבעה, תשע"ג](#) [הגר"א גניחובסקי, תשע"ה](#) [נועם אליעזר, תשע"ח](#)

האם דיין חייב להימנע מלדון אדם אלים? (לא תגורו מפני איש) [א, יז] [במשנת הפרשה, תשע"ה](#)

לא תגורו מפני איש [האיסור חל רק לאחר שהדיין יודע להיכן הדין נוטה. עד כמה חייב דיין לסכן עצמו. במקום סכנה ופיקוח נפש, מדוע שונה איסור "לא תגורו" משאר איסורים שבתורה הנדחים מפני פיקוח נפש. האם גם על איסור גזל והפסד אחרים צריך למסור נפש. במקום הפסד ממון לדיין. הטיית דין במקום פיקוח נפש. תחולת הדין על דיין או גם על בורר מוסכם ושאר ממוני ציבור. האם בורר רשאי להסתלק מלדון לאחר שהתחיל בהליך בוררותו. מגיד שיעור המגיע להלכה שעמי הארץ יתרעמו עליה, האם ידלג עליה או שהוא מצווה באיסור "לא תגורו מפני איש". מעשה שהיה עם הגר"ע יוסף ששוחט איים על חייו, ואף על פי כן החמיר לשבת בדינו "פן ימצאוהו שוב בקלקלתו"] [עולמות, תקה](#)

האם לבן נח מותר להטות דין? [חקיקה שיפוטית בבן נח] [ודרשת וחקרת, תש"פ \(ט' תירוצים\)](#)

היודע לדון דין תורה - האם מחוייב לדון? [מצוה על הציבור או על היחיד, ממונה לרבים, כשיש אחר] (לא תגורו מפני איש) [א, יז] [המצוות בפרשה, תשע"ט](#)

איסור 'לא תגורו מפני איש' וגדרו [נועם אליעזר, תשע"ט](#)

בעל דין 'קשה' [כששני הצדדים 'קשים'] [נועם אליעזר, תשע"ט](#)

הזמנת הקב"ה לדין תורה [הסבא משפולי, לא תגורו מפני איש] [עשר עטרות, תשע"ט](#)

נושא בפרשה: תפילת הדרך

תפילת הדרך (ונלך את כל המדבר הגדול והנורא) [א, יט] [שלמים מציון, תשע"ו](#)

לך 'בשלום' או 'לשלום' [הגר"א גניחובסקי, תשע"ז](#) [מעדני אשר, תשע"ד](#)

אמר תפילת הדרך ורוצה לחזור, האם ימשיך כדי שלא תהא ברכה לבטלה? (ונלך את כל המדבר הגדול והנורא) [א, יט] [נר יששכר, תשע"ג](#) [הגר"א גניחובסקי, תשע"ה](#)

תפילת הדרך [שיעור ההליכה, שיעור פרסה, האם במקום סכנה רשאי לברך גם בדרך פחותה מפרסה, בנסיעה בתוך העיר, חישוב שיעור פרסה למעשה, זמן התפילה, בירור הזמן המדוייק אימתי לומר תפילת הדרך לאחר שיצא מהעיר, נטילת

רשות מהקב"ה לפני שיוצא לדרך, או דין בעוברי דרכים **מחמת חשש סכנה, נמצא בדרך כמה ימים** האם יתפלל תפילת הדרך פעם אחת, או בכל יום ויום, התפלל והיה בדעתו ללון באמצע הדרך ונמלך ויצא ממנה, האם צריך להתפלל פעם נוספת, מהר"ם מרוטנברג היה **מסמיך את תפילת הדרך לברכה אחרת** הפותחת ב"ברוך", האם רשאי להסמיך תפילת הדרך לתפילת שחרית לפני שיוצא לדרך, והאם סמיכות תפילת הדרך היא **לעיכובא**, חיוב ברכת הדרך **בעמידה**, וכיצד ינהג הנוסע במכונית, בהפלגה **בספינה** או בנסיעה **במטוס**, אמירת תפילת הדרך **עבור אחרים**, כאשר כבר בירך לעצמו, **הנהגות וסגולות ליוצא לדרך** [עולמות, ר"ט]

תפילת הדרך [להתפלל בתוך העיר, הולך לדבר מצוה] [שלמים מציון, תשע"ו](#)

תפילת הדרך וקפיצת הדרך [מעיינות מהרצ"א, תשע"ד](#)

דיני תפילת הדרך [נוסח, עצות ליוצא לדרך, פעם אחת ביום, הישן בלילה בדרך, יסמיך לברכה אחרת, נשים, לצאת בשמיעה מרמקול] [דברי הלכה, תשע"ו](#) [הלכה יומית, יגדיל תורה בעלזא, תשע"ו](#) [הלכה יומית, ח"ב מאור השבת, תשע"ז](#)
שו"ת בהלכות תפילת הדרך מהגר"ח קניבסקי זצ"ל [דברי שי"ח, תשע"ו](#)
הנוסע מירושלים לבני ברק האם צריך לומר "תפילת הדרך"? [שמעתא עמיקתא, תשע"ט](#)
מעלת עמידה בתפלת הדרך [פניני הלכה - אוסף גליונות, תשע"ט \(עמ' עה\)](#)

נושא בפרשה: ברכת הגומל

הכרת הטוב [קרוב תודה] [כאיל תערוג, תשע"ד](#)

הקדיש קרבן שלמים להודאה על נס, הרי הוא קרבן תודה [זרע ברך, תשע"ד](#)

דיני ברכת הגומל, מה נחשב סכנה שניצל ממנה [שלמים מציון, תשע"ו](#)

נוסח ברכת הגומל [מדוע אומר על עצמו שהוא 'חייב'] [זרע ברך, תשע"ו](#)

ברכת הגומל [כשעלה לתורה יברך לפני קדיש או לאחריו, הקשר בין ברכת הגומל לקריאת תורה, חולה שנרפא או בעל ברית בשבת שהוא אבל ואינו יכול לעלות לתורה, ברכת הגומל בתורה בליל שמחת תורה, ברכת הגומל בלילה, אין קרבן בלילה, בעמידה או בישיבה, ברכת הגומל בשבת אף שאין מקריבין תודה בשבת, אין אומרים מזמור תודה בשבת, ברכת הגומל בנשים, חיוב עליה לתורה לבעלה של יולדת] [שיערי הגר"י זנגר שליט"א, תשע"ט](#)

נושאים שונים בברכת הגומל [ברח מבית האסורים, יצא מבית האסורים בחו"ל וטס לארץ יברך פעמיים] [מעדני אשר, תשע"ד](#)

ברכת הגומל לנשים [מעדני אשר, תשע"ז](#)

ברכת הגומל להולך מעיר לעיר [זרע ברך, תשע"ו](#)

שלוחי מצוה אינם ניזוקין [בשכיחא היזקא] [שלמים מציון, תשע"ז](#)

הגדרת 'מדבר' לברכת הגומל [מקום מרעה או מקום שומם] [זרע ברך, תשע"ז](#)

ברכת הגומל [ארבעה צריכים להודות, יורדי הים, הולכי מדברות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא, הרמב"ם כתב: הולכי דרכים] [במקום הולכי מדבריות] כשיגיעו ליישוב, ההבדלים **ביסודות ברכת הגומל** בין מנהג

צרפת ואשכנז לבין מנהג ספרד, חיוב 'ברכת הגומל' בהפלגות קצרות בים, ובהפלגות לשם טיול ודיג סמוך לחוף, בהפלגה בנהרות גדולים או בנסיעה במנהרות שמתחת לים, לנוסעים ברכבם או ברכבת, ממדינה למדינה דרך מדבריות או יערות, **בנסיעה במטוסים**, מעל הים או מעל יבשה, בטיסות קצרות, בטיסות 'פנימיות' באותה מדינה, הולכי דרכים החונים ללינת לילה וממשיכים, בנסיעה מעיר לעיר בזמנינו] [עומקא דפרשא, תשע"ה עולמות, סז](#)

נוסח ברכת הגומל [הגומל לחייבים, אל תהי רשע בפני עצמך] [זרע ברך, תשע"ו](#)

ברכת הגומל בפני עשרה, מדין דבר שבקדושה, או פרסומי מילתא? [זרע ברך, תשע"ג](#)

ברכת הגומל, כשלא היה מודע להצלה [תוך 30 יום, קטן והגדיל, גוי ונתגייר] [הגר"א גניחובסקי, תשע"ג](#)

ברכת הגומל לקטן [הגומל לחייבים, לשנות ממטבע של חכמים, מדין חינוך] [שמעתתא עמיקתא, תשע"ב](#)

ברכת הגומל לקטן שניצל מסכנה [ע"י הקטן, ע"י אביו, ע"י סבו, בנוכחות הקטן, ברכת עשה לי נס וברכת הגומל] [רצ כצ"י, תשע"ט](#)

ברכת הגומל בטיסה באויר [כשעובר מעל ים האם נידון כיוורד הים, ובמנהרה שתחת הים, מי שאינו מברך האם הוא מחמת ספק ברכה או מחמת ודאי, ת"ח לא היה נכנס לגדר הספק, בעל עגלה מקצועי יודע לא להיכנס לבוץ] [פרקי עיין מרבתינו לבית בריסק - קובץ גיליונות, תשע"ט \(עמ' כג\)](#)

ברכת הגומל בטיסה [טס לימים אחדים, טיסה מעל יבשה, טיסה מעל ים המלח, במנהרה תת ימית] [שואלין ודורשין, תשפ"א](#)

ברכת 'שעשה לי נס במקום הזה' לקטן [חייב מדין חינוך, ושונה מברכת הגומל] [וישמע משה, תשע"ד](#)

נושא בפרשה: ישיבת וקנין ארץ ישראל

מצות ישוב א"י בזמן הזה [תורה והוראה, תשע"ה פניני מנחת חינוך, תשע"ו](#) [ישיבת מיר, תשע"ו](#) [דברי שי"ח, תשע"ד](#)

מצות ישוב א"י בזמן הזה [הרב אליהו גרינצייג שליט"א] [קרואי מועד-תעניות, תשפ"ב \(עמ' קצ\)](#)

כיבוש ארץ ישראל [קדושת הכיבוש, כיבוש ארץ ישראל בזמן הזה, מצוות 'והורשתם', קדושת ארץ ישראל ע"י הכיבוש, כיבוש מלך המשיח] [עומקא דפרשה, תשע"ו](#)

מצות ישוב ארץ ישראל [מצוה ליישב את הארץ או רק הבטחה, בזמן החורבן, חיובית או קיומית, כללית על האומה, או פרטית על כל יחיד, כשפרנסתו בחו"ל, קניית קרקע ללא התיישבות בה, אמירה לנכרי בשבת, ישוב הארץ על ידי מי שעדיין אינו שומר מצוות, ישוב בארץ ע"י תמיכה מחו"ל, כשהוריו המבוגרים בחו"ל זקוקים לו, טעם המצווה, מעלת הישיבה בה] [אשר ליהודה, תשע"ד עולמות, רסה עיון הפרשה, תשפ"א \(עמ' קלג\)](#)

קדושת ארץ ישראל [ארץ כנען, תפילה על קדושת ארץ ישראל, סגולת ישיבת ארץ ישראל כפיה לעלות לארץ ישראל, טיולים לרמת הגולן ולחרמון, גבולות הארץ, גבולות הבטחה, גבולות הנתניה, קדושת עולי מצרים ועולי בבל, הטיית נהר הירדן לצד מזרח ארץ ישראל] [עומקא דפרשה, תש"פ](#)

חשיבות ארץ ישראל מכל הארצות מחמת בית המקדש הבנוי בה [ארץ ה' ה' אלוקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלוקיך בה, עתידין בתי מדרש ובית כנסיות מבבל לעלות לארץ ישראל, תלמידי חכמים נקראים בנאים ע"ש הבאת תורתם בבניין לארץ ישראל] [זרע שמשון, תשפ"א](#)

כיצד קיימו בני גד ובני ראובן את מצוות ישוב ארץ ישראל? [קדושת עבר הירדן המזרחית, קידוש עולי בבל, 'הארץ',

איסור ספיחין בשמיטה] [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' סה\)](#)

[לגור בארץ ישראל](#) [הזכות הגדולה שאינה מורגשת לעיתים לנולד בה] [עינינו גל, תשפ"א](#)

[אין תורה כתורת ארץ ישראל](#) [ישוב ארץ ישראל, אורא דארץ ישראל מחכים בכח התורה] [עינינו גל, תשפ"א](#)

[האם גם כיום 'אורא דארץ ישראל מחכים'?](#) [ישוב ארץ ישראל] [מעדני אשר, תשפ"ב](#)

[הורשת שבעת האומות בארץ ישראל](#) [האם יהושע או ירבעם כבשם] [נועם אליעזר, תשע"ח](#)

[מדוע לא ביקש משה רבינו להיכנס לארץ ישראל לקיים מצוות ישוב הארץ?](#) [אשכול יוסף, תשע"ד](#)

[מה שקנה עבד קנה רבו](#) [קנין ארץ ישראל] [הגר"א עוזר, תשע"ו](#)

[הערות במצוות ישוב ארץ ישראל](#) [יצוא פירות הארץ לחו"ל, אליעזר עבד אברהם, המתפרנס מחו"ל האם אינו מיישב

את הארץ] [מעדני אשר, תשע"ה](#)

[גוי בארץ ישראל, האם חייב תרי"ג מצוות?](#) [האם רשאי לשמור שבת, דין המקום בארץ ישראל הוא משפט התורה, וגוי

גם חייב לנהוג כמנהג המקום, תושבות] (רב לכם שבת בהר הזה) [א, ו] [מלאכת מחשבת, תשע"ז](#) [תשפ"ב](#)

[מדוע הכניס אברהם אבינו את שרה לסכנה?](#) [מעדני אשר, תשע"ז](#)

[קנין חזקה בקרקע](#) [הגר"א עוזר, תשע"א](#) [אשר ליהודה, תשע"ד](#)

[מעלה ומצוה לשאת אשה מארץ ישראל](#) [ישוב הארץ, יחוס, קדושת הארץ, חכמת הארץ] [קולמוס יוסף, תשע"ח](#)

[מצוות ישוב ארץ ישראל היכן נוהגת?](#) [עבר הירדן המזרחי, דעת הרמב"ן הר"ש ורש"י, גבול עולי מצרים] (בואו ורשו את

הארץ) [א, ח] [הגר"א עוזר, תשע"א](#)

[מצוות ישוב ארץ ישראל](#) [דעת רש"י, רמב"ן, מגילת אסתר בדעת רמב"ם, אור החיים] [יעלת חן-אוסף גיליונות, תשפ"ב \(עמ'](#)

[כט\)](#)

[קבלת הארץ כמתנה או ככיבוש מלחמה](#) [קודם חטא המרגלים היו מקבלים את הארץ במתנה מהקב"ה, ודעת אחרת

מקנה אותם, ואינם צריכים לכלי מלחמה ולכיבוש, אחר חטא המרגלים צריכים מלחמה מעשה כיבוש ושימוש בכלי נשק,

ונפק"מ גם אחר שבטל הכיבוש אי בטלה קדושת הארץ, כי אם היו מקבלים במתנה לא היתה הקדושה בטלה בהפסקת

התיישבותם שם, מתנה מהקב"ה היא ללא הפסק, הויכוח בין יהושע וכלב עם המרגלים על טענת 'עז העם', אם חפץ בנו ה'

והביא אותנו] [שיעור הגר"ח פיינשטיין שליט"א, תש"פ](#)

[האם ירשו ישראל גם את ארץ עמון ומואב?](#) [ברית בין הבתרים, טהרו בסיחון, הגיע לידם בהיתר, משה עמד בגלעד ולא

נכנס לארץ ישראל] (אל תצר את מואב ואל תתגר במלחמה כי לא אתן לך מארצו ירושה כי לבני לוט נתתי את ער ירושה) [ב,

ט] [נועם אליעזר, תשע"ח](#)

[ירושה בגוי - ויחסי אבהות בגוי](#) [רוב בעילות, האם הולכין בנפשות אחר הרוב, צילתה מרובה מחמתה מדין ביטול ברוב

או מדין רובו ככולו, אצל עכו"ם אין דין רוב והסוכה צריכה להיות מוצלת בכולה] (אל תצר את מואב ואל תתגר במלחמה

כי לא אתן לך מארצו ירושה כי לבני לוט נתתי את ער ירושה) [ב, ט] [מפיק מרגליות, תשפ"א](#)

[איסור התגרות מלחמתית באומות קיני קניזי וקדמוני](#) [בזמן משה, ובימי המשיח] (אל תצר את מואב ואל תתגר במ

מלחמה כי לא אתן לך מארצו ירושה כי לבני לוט נתתי את ער ירושה) [ב, ט] [נועם אליעזר, תשע"ח](#)

ארץ הרפאים - רבת בני עמון [מי היו הרפאים, הבטחה לאברהם שירש את ארצם, עמון ומואב טיהרו בסיחון, כיבוש מלחמה, היעלמות ארץ הרפאים מכח כיבוש עמון ומואב, ארץ הרפאים שכבש עוג מהם, והיותו מן הרפאים, נותן למקום שם 'ארץ רפאים' ובה מתקיימת ההבטחה לאברהם] [שיעורי הגר"ח פיינשטיין שליט"א, תש"פ](#)

ארצם של העוים היושבים בחצרים [מי היו ומי כבש ארצם מידם, טיהרו בסיחון] [שיעורי הגר"ד פיינשטיין שליט"א, תש"פ](#)

ישוב א"י - והזהירות בקיום המצוות בה [נר יששכר, תשע"ב](#) [תשע"ז](#) [משמרת הכשרות, תשע"ד](#)

האם יש ענין לטייל ד' אמות חדשות בארץ ישראל [דברי שי"ח, תשע"ז](#) [בארה של תורה, תשע"ז](#)

טיולים לצפון הארץ - גבולות ארץ ישראל בצפון [עומק הפשט, תשע"ו](#)

יציאה לאילת לטיול ונופש - יציאה מארץ ישראל [מצות יישוב ארץ ישראל והיציאה ממנה מדאורייתא או מדרבנן, איסור יציאה מבבל, כיבוש אילת, ב' קדושות בארץ ישראל, העיר אשקלון, שתי ערי רקם, שתי ערי אשקלון, העיר עכו, הפרשת תרומת באילת, שמיטה באילת, יו"ט שני של גלויות באילת, ערי הנגב, יציאה מארץ ישראל ע"ד לחזור, איסור יציאה מארץ ישראל לאשה] [ירחון האוצר \(יח\), תשע"ח \(עמ' קצא\)](#)

יציאה מארץ ישראל לטיול [עלוני "עומק הפשט"] [איסור יציאה](#) [טיולים בצפון הארץ \[הגבול הצפוני של א"י\]](#) [טיולי חופים](#) [שיט ושחיה \[גבולה המערבי של א"י\]](#)

יציאה מארץ ישראל לחו"ל [מעלת ישיבת ארץ ישראל, יציאה לקברי צדיקים בחו"ל, יציאה לראות פלאי הבריאה] [עין יצחק, תשע"ח](#)

יציאה מארץ ישראל לחו"ל [טעמים לאיסור יציאה מהארץ לחו"ל: הרשב"ם - מפקיע ממצוות התלויות בה. הרמב"ם - משום קדושתה של א"י. הרמב"ן - משום מצות יישוב א"י, כשדעתו לחזור, לישא אשה וללמוד תורה ולסחורה, לשאר מצוות, לכיבוד אב ואם, להשתטח על קברי צדיקים, לראיית פני חברו, היוצא לדבר מצוה המותרת, אין זה אלא ע"ד לחזור] [ירחון האוצר \(יח\), תשע"ח \(עמ' קפא\)](#)

חובת ידיעת גבולות ארץ ישראל [אספקלריא, תשע"ח \(עמ' נז, קמא\)](#)

יציאה מארץ ישראל לחו"ל לביקור קרובים [עיון הפרשה, תשע"ח \(עמ' קיח\)](#)

נושא בפרשה: הקשר בין פר' דברים לחורבן הבית

מהיכן נבעה 'שנאת החינם' שהובילה לחורבן הבית? [כיצד שקולה שנאת חינם כנגד ג' עבירות חמורות, מדוע מלכות אדום נמשלה לחזיר ומלכות בבל לגמל ומה ההבדל ביניהם] [בשנאת ה' אותנו] [א, כז] [שיעורי הרב רוזנבלום, תש"ע](#)

החוט המשולש בין תוכחת משה רבינו בפרשת דברים לקריאת ההפטרה בתוכחת ישעיה הנביא גלגול משה, ולקיינות איכה בתשעה באב מירמיה הנביא גלגול משה [שבילי פנחס, תשפ"א](#)

על צווארנו נרדפנו כי שנאת חינם רדפנו - מקור וסיבת כל הצרות עד עצם היום הזה [אהבת חינם ולפנים משורת הדין, דינו של אדם לאחר מאה ועשרים שנה] [איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם] [א, יב] [באר הפרשה, תשפ"א](#)

יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים - איכה אשא לבדי [מה הוסיף משה באומרו "איכה אשא לבדי"י הלא כבר אמר "לא אוכל לבדי שאת אתכם", מדוע נסמכה תמיהה זו של משה לברכתו את עם ישראל "יוסף ה' עליכם אלף פעמים..", מדוע על אף הקושי חפץ משה בהנהגת עם ישראל, מה בין ברכת הקב"ה "וספור הכוכבים-כה יהיה זרעך" לברכת משה "יוסף ה' עליכם אלף פעמים"]

עליכם אלף פעמים", מדוע הוקבלו ישראל לכוכבים דווקא, מדוע זכה אברהם לברכת 'כוכבי השמים'... דווקא בברית בין הבתרים ולאחר העקידה] (איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם) [א, יב] [עמל משה, תשס"ו](#)

הקשר הנפלא בין תקי"ח שעות שיש בימי בין המצרים לספר דברים המקשר תורה שבכתב עם תורה שבעל פה [במשניות יש תקכח פרשים כמספר 'מפתח', שלא ברכו בתורה תחילה, אין הגלויות מתכנסות אלא בזכות המשנה, שלא נתייגעו בתורה שבעל פה] [שבילי פנחס, תש"פ](#)

רב לכם שבת בהר הזה - קדושת השבת ובפרט בימי בין המצרים ושבת חזון באר הפרשה, תשפ"א

מדוע פחד משה מעוג? [כיצד זכה נבוכדנצר להחריב את בית המקדש, כיצד זכה לכך טיטוס, מדוע נבנה המקדש בחלקו של בנימין, כיצד ניתן לזכות לבניין בית המקדש?] [ויצא עוג] [ג, א] [שיעורי הרב רזנבלום, תשע"א](#)

עיקר הכעס בחטא המרגלים [מדוע היה חמור מחטא העגל, מדוע דווקא יוסף בכה על שני בתי המקדש] [ולא אביהם לעלות] [א, כו] [שיעורי הרב רזנבלום, תשע"ג](#)

הקשר בין פרשת דברים לתשעה באב [הדמיון שבין חטא אדם הראשון לחטא שהוביל לחורבן הבית?] [אלה דברים] [א, א] [שיעורי הרב רזנבלום, תשע"ד](#)

כיבוד אב ואם אצל אומות העולם [גדול יותר, מדוע 'גם בי התאנף ה' בגללכם'- חטא ישראל במי מריבה, הקשר שבין כיבוד אב לבניין בית המקדש כפי שבא לידי ביטוי באבנו של בנימין שנמצאה אצל דמא בן נתינה] [גם בי התאנף..] [א, לז] [שיעורי הרב רזנבלום, תשע"ב](#)

הקשר בין פרשת דברים לבין תשעה באב (אלה הדברים) [א, א] [שבילי פנחס, תשע"ג](#) [תשע"ט](#)

בין פרשת דברים לתשעה באב - סיבת הגלות חסרון מידת הביטחון [שנאת חינוס נובעת מחוסר ביטחון, גאולה בזכות הביטחון, אפילו רשע הבוטח בה' חסד יסובבנו] [תורת הביטחון, תשפ"א](#)

הקשר בין חורבן בית המקדש לאי כניסתו של משרע"ה לארץ ישראל [גם בי התאנף..] [א, לז] [אספקלריא, תשע"ט](#) (עמ' טו)

שבת שלפני תשעה באב מתחילים ספר דברים המסוגל לתשובה ולזרע של קיימא המקרב את הגאולה [שבילי פנחס, תשע"ט](#)

שאר עיני הפרשה:

[מוסרי הפרשה](#) [אשיחה בחקיר, תשע"ט](#) [תש"פ](#) [תשפ"א](#) [תשפ"ב](#)

[וארטים לפרשת דברים - חזון הרב קולודצקי שליט"א, תשפ"א](#)

[חידודים לעורר ידיעת הלכות שבת](#) [אוצר חידות וידיעות בהלכות שבת, תשפ"א](#)

[מאצרותיו של הגר"ב נבנצאל שליט"א](#) [א ישיביש'ער חומש, תשפ"א](#)

[פלאי התורה לפרשת דברים](#) [פלאי התורה, תשפ"א](#)

[רעיונות מלוקטים לפרשת דברים](#) [הרב פנחס זרביב שליט"א] [למעשה, תשפ"א](#) (דו עמ')

אלה הדברים - דברי חכמים כדבש הדבורים ולא כקורי העכביש [פניני זאת ליעקב - אוסף גיליונות, תשע"ט \(עמ' י\)](#)

מדוע נקרא ספר דברים 'ספר הישר'? [ודרשת וחקרת, תש"פ \(ו' תירוצים\)](#)

כשמסר משה לבני ישראל את 'משנה תורה', פסק מלהיות כבד פה (אלה הדברים) [א, א] [מלאכת מחשבת, תשע"ח](#)

ההבדל בין 'חומש דברים' לשאר החומשים [משנה תורה, שכינה מדברת מתוך גרונו] [אבניה ברזל, תשפ"ב](#)

השראת השכינה בבית המקדש ובבתי מדרשות (וחצרות ודי זהב, ברש"י) [א, א] [פנינים מרבנו אור החיים הקדוש, תשע"ט](#)

בהעברת המצוות לעם ישראל קיים משה שני ציונים העברת נבואה שקיבל, ולימוד התורה [מהלכות נבואה אין

צורך בביאור הפרטים והעומק, אך מהלכות תלמוד תורה כן] (אלה הדברים) [א, א] [מלאכת מחשבת, תשע"ח](#)

לימוד זכות על יהודים (אלה הדברים) [א, א] [מדי שבת, תשע"ו](#)

זהירות כלב נושך? [דיבור לשון הרע, המדבר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים, ואתא כלבא ונשך לשונרא, ולכל בני ישראל

לא יחרץ כלב לשונו, משמרת שניה כלבים צועקים, כורש גודל ע"י כלבה ובנה את בית המקדש, וכשנחרב בית המקדש היתה

האש בצורת כלב, עשו הביא לאביו כלב מת לסעודתו, חסיד רבי ישבב הסופר ... זרקוהו והשליכוהו לכלבים, בית שני נחרב

בגלל חטא לשון הרע, מכירת יוסף ועשרת הרוגי מלכות בשל חטא לשון הרע] (אלה הדברים) [א, א] [ברוך שאמר-שיחות](#)

[הרב ברוך רזנבלום שליט"א, תשפ"א](#)

המצוות שנמסרו ע"י משה רק בשנת הארבעים ליצ"מ [האם נאמרו למשה אז, האם כבש נבואתו] [אספקלריא, תשע"ט](#)

(עמ' נא)

האם נהגו גיטין במדבר עד ערבות מואב? [דברי רמב"ן בתחילת דברים] [צבא הלוי, תש"פ](#)

כשמסר משה לבני ישראל את 'משנה תורה', ביאר אותה בכל שבעים הלשונות (הואיל משה באר את התורה הזאת

לאמר) [א, ה] [מלאכת מחשבת, תשע"ח](#)

למה נשנו המצוות בערבות מואב, ולמי נשנו? [מלאכת מחשבת, תשפ"א](#)

מדוע תרגם משה את התורה לבני ישראל בשבעים לשון (הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר) [א, ה] [דרישה](#)

[וחקירה, תש"פ](#)

טענות ישראל על משה [מדוע כינה אותם אפיקורסים, מאי אהנו לן רבנן] (איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם) [א,

יב] [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' נט\)](#)

קריאת פסוק בתורה פעמיים [כדי לא להתחיל ללוי מ'איכה' אשא לבדכם, קוראים שוב את הפסוק ד' אלוקי אבותיכם,

היכן ראוי להפסיק] [מעדני כהן, תש"פ](#)

מגילת איכה פרק ג' נאמרה על כלל ישראל או על ירמיהו? [נאמרה בלשון יחיד, ושאר איכה בלשון רבים, נאמרה מול

נביא השקר פשחור וחבריו, השוואה בין האמור בירמיהו לבין האמור באיכה] [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' נה\)](#)

מ'איכה' של משה עד תודה לקב"ה [איכה דאדם הראשון, איכה היתה לזונה דישיעיהו, איכה ישבה בדד דירמיהו,

ההתנתקות מהקב"ה, והשיבה אליו בהכרת תודה לו, מכח עמל האבות הקדושים] [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' כא\)](#) [מלאכת](#)

[מחשבת, תשע"ט](#) [במחשבה תחילה, תשע"ט](#)

שיקול דעת תורני בקביעת ההלכה (הבו לכם אנשים חכמים ונבונים) [א, יג] [במשנת הפרשה, תשע"ד](#)

האם מותר לרב להגיע אחרון לבית כנסת כשמטריח את הציבור לעמוד? (ראשים עליכם) [א, טו] [מעדני אשר, תשע"ח](#)

סיבת גלות ישראל - ביזוי כבוד חכמים (ותקרבון אלי כולכם) [א, כב] [כלי יקר, תשע"ט](#)

העדר מנוחת הנפש סיבת החטא [בערבוביה, במחשבות, פגם במידות, וירא מנוחה כי טוב ויט שכמו לסבול, מעלת

המנוחה, הנהגת נח] (ותקרבון אלי כולכם, ברש"י) [א, כב] [מסמרות נטועים, תש"פ](#) [פרי עמלנו, תשפ"ב](#)

מי אמר "טובה הארץ"? (ויאמרו טובה הארץ, ברש"י) [א, כה] [פניני אור החיים, תשע"ז](#)

נרגנות על מה ולמה (ותרגנו באהליכם) [א, כז] [היא שיחתי, תשע"ט](#)

כמים הפנים לפנים - כלפי שמיא (בשנאת ה' אותנו, ברש"י) [א, כז] [נחל אליהו - אוסף גיליונות, תשע"ט \(עמ' לב\)](#)

מדוע העובר על דיני התורה נענש, והרי זה כשאיילה בבעלים, שהקב"ה שאול ליתן לנו חיים וללמדנו תורה?

(נשאך ה' אלוֹקֶיךָ כאשר ישא איש את בנו) [א, לא] [אשכול יוסף, תשפ"ב \(ח' תירוצים\)](#)

המלחמה עם יצר הרע במנוסה לבית המדרש [בריחת יעקב מלבן לבית המדרש] (פנו לכם צפונה) [ב, ג] [פניני זאת ליעקב](#)

- [אוסף גיליונות, תשע"ט \(עמ' יא\)](#) [בארה של תורה, תשע"ט](#) [הגר"ש גלאי שליט"א - אוסף גיליונות, תשע"ט \(עמ' כו\)](#)

שתיקתו של לוט והזכויות הרבות שבאו בעקבותיה [הצלת לוט, קבלת נחלה בארץ ישראל, כח האיפוק שבשתיקה -

מלכות, כוחה של תמר גבוה מכוחו של יהודה] (כי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר) [ב, ה] [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' סה, פב\)](#)

מצות צדקה במדבר (לא חסרת דבר) [ב, ז] [מלאכת מחשבת, תשפ"ב](#)

ההבדל בין עמון ומואב שטוהרו בסיחון לבין ארצות הפלישתים [כיבוש] (כפתורים היוצאים מכפתור) [ב, כג] [שיעור](#)

[הגר"ד פיינשטיין שליט"א, תשפ"א](#)

העמדת השמש ע"י יהושע ומשה [אמירת שירה, הירח] (תחת כל השמים, ברש"י) [ב, כה] [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' קלח\)](#)

כיצד אסרו חז"ל פת עכו"ם שהיתרו מפורש בתורה? (אוכל בכסף תשבירני ואכלתי) [ב, כח] [מחמדי התורה, תשע"ז](#)

[מעדני אשר, תשע"ח](#)

בישולי עכו"ם [במיקרוגל, בישול מחלל שבת או מומר במקום עם הכשר] (אוכל בכסף תשבירני) [ב, כח] [פניני אי"ש, תשע"ט](#)

בישולי עכו"ם [היתר קדלי דחזירי, היתר גברא או היתר חפצא, האם קדלי דחזירי מטמטם, האם בישולי עכו"ם הם מאכלות אסורים, איסור גברא או איסור חפצא, יהא רעוא דתשרו תרבא, אכילת בשר שנשאר משבת חזון בתשעת הימים,

דבר שהותר בשבת, איסור בגברא] [מפיק מרגליות, תש"פ](#)

עשה מעשה טוב אך בכוונה רעה האם מקבל שכר? [הכוונה הפלילית] (אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו ואת כל עמו)

[ג, ב] [נועם אליעזר, תשע"ח](#)

הנצחה מדויקת או גם בהוספת שם? [בקריאת שם לילד, בקריאת שם לבית כנסת, על שם תורם, והוספת שם תרם נוסף

בשלב מאוחר יותר, צוות רבי יהודה החסיד בשמות מחותנים, שם אחד או שני שמות, ויקרא לה נובח בשמו] (ויקרא אותם

על שמו את הבשן חוות יאיר עד היום הזה) [ג, יד] [מים זכים, תשפ"א](#)

אמרת קדיש ע"י בת כשלא נשאר בן זכר [יאיר קרא את שם המקום על שמו כי לא היו לו בנים] (ויקרא אותם על שמו

את הבשן חוות יאיר עד היום הזה) [ג, יד] [נר לשולחן שבת, תשפ"א](#)

מדוע השם שיאיר נתן לחוות הגלעד נתקיים, ואילו השם שנתן נבח לקנת ובנותיה לא נתקיים (ויקרא אותם על

שמו את הבשן חוות יאיר עד היום הזה) [ג, יד] [האיחוד בחידוד, תשע"ו](#)

חורבן הבית - העונש ומגמתו, והיכולת להתעלות רוחנית בהעדרו (בהפטרה - ארצכם שממה עריכם שרופות אש) [משא](#)

[נחום, תשפ"א](#)

משמעות 'שוא' ו'תועבה' והשוני בזה משאר קורבנות [קרבן יחיד וקרבן ציבור, קרבן בשותפות, חיבור בין צדיקים לרשעים, שנאת חנם, אחדות, מנחה פסולה בשותפות, החלבונה בקטורת וריחה הרע, השתתפותה עם שאר סממני הקטורת, וכאשר יש פירוד מורגש ריח החלבונה] (לא תוסיפו הביא מנחת שוא קטורת תועבה היא לי חודש ושבט קרוא מקרא לא אוכל און ועצרה) [א, יג] [בינת החכמה על משך החכמה, תשפ"א](#)

כהן שהלבין פני חברו ברבים האם יכול לישא כפיו? [ברכת כהנים, מלבין פני חברו ברבים האם הוא ביהרג ואל יעבור, ידיכם דמים מלאוי האם כולל גם גזילה, האם יש דין 'רודף' במי ששהולך להלבין פני חברו ברבים] (מתוך ההפטרה - ובפרישכם כפיכם אעלים עיני מכם) [ישעיהו א, טו] [מעדני כהן, תש"פ](#)

חורבן ירושלים על שלא הביטו כל אחד בטובת חברו, ולא למדו ממעשיו של כל אחד, ולא קבלו תוכחה מגדולי הדור, ביזוי גדולי הדור [בינת החכמה על משך החכמה, תשפ"א](#)

שומע כעונה בברכת כהנים ובתוכחה [מפיק מרגליות, תשפ"ב](#)

פריסת כפים בברכת כהנים ובתפילה (בהפטרה - ובפרישכם כפיכם אעלים עיני מכם) [ישעיהו א, טו] [שיעורי הגר"נ שיינין, תשע"ב](#) [משא נחום, תש"פ](#)

ההבדל בין בית מקדש ראשון לבית מקדש שני [בבית ראשון - פנימיותם היתה טובה ולכן הלבנו כשלג, בבית שני - פנימיותם היתה מקולקלת ולכן כתולע שמהותו אדום וכשלבין אינו הופך לבן לגמרי אלא כצמר] (אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו) [א, יח] [בינת החכמה על משך החכמה, תשפ"א](#) [בינת החכמה על משך החכמה, תשפ"ב](#)

מענייני דיומא: שבת חזון [דינים ומנהגים]

לבישת בגדי חול בשבת חזון [ירחון האוצר \(ו\), תשע"ז \(עמ' יח\)](#) [משנתה של תורה, תשפ"ב](#)

דיני שבת חזון - הנהגותיו של הגר"ח קייבסקי זצ"ל [דברי שי"ח, תשע"ו](#)

לבישת בגדים מכובסים בשבת חזון [לבישת בגדים רבים בכדי ללבושם אח"כ בימות החול, מכין משבת לחול] [מאור השבת, תשע"ז](#)

בשבת חזון שכנגד שבת הגאולה אנו קוראים בתורה על אלף האורות שעתיד משה רבינו ללמד לישראל [שבילי פנחס, תשפ"ב](#)

מנהגי שבת חזון [שירים אארוג - קובץ גיליונות, תש"פ \(עמ' מט\)](#) [אספקלריא, תש"פ \(עמ' כה, כט\)](#)

זמירות שבת וניגוני התפילה בשבת חזון [לקראת שבת מלכתא, תשע"ז \(עמ' 14\)](#)

הבדיל במוצאי שבת חזון על יין, על דעת כן שקטן ישתה, והקטן ברח, כיצד ינהג? [פניני חשוקי חמד, תשע"ח \(עמ' טו\)](#)

שתיית יין הבדלה, הבדלה על מיץ ענבים במוצאי שבת חזון [לענין הלכה, תש"פ](#)

[שבת חזון - האבל על חורבן בית המקדש \[הגר"ד יפה זצ"ל\] דברי אמת - קובץ גיליונות, תשע"ח \(עמ' נט\)](#)
נטילת ויטמינים ו'קלי צום' בשבת חזון להקלה על הצום [רפואה בשבת, גזירת שחיקת סמנים, תוספי מזון, מעורב במאכל, מכין משבת לחול] [עומק הפשט, תשע"ח מעדני כהן, תשפ"א](#)
[מנהגי אבלות בשבתות בחודש אב \[ובשבת חזון, ובשבת ערב תשעה באב, אבלות בפרהסיא\] מעדני כהן, תשפ"א](#)
[רחיצת כל גופו בשבת חזון וטבילה בשבת חזון ובשבת ראש חודש אב מעדני כהן, תשפ"א](#)
[לבישת בגדי שבת בשבת חזון מעדני כהן, תשפ"א](#)

[שבת חזון אשיחה בחוקיך, תשע"ט](#)

[שבת חזון - תשעה באב](#) [א]. המום בקרבנו של קיסר גרם לחרבן הבית - שזהו החילוק בין ישראל לעמים. ב. כל מה שרצה לקנות אזל מיד לפני כן מן השוק - להורות השגחת ה'. ג. ביאור הענין שעל ידי הבשורה טובה אי אפשר לו לנעול ולא לחלוץ נעלו. ד. רחם על ציון כי הוא 'בית חיינו' - הבית המקדש הלב ומקור חיות לישראל] [משנת מהר"ל, תשע"ט](#)

מענייני דיומא: תשעה באב שחל במוצאי שבת [יום ראשון]

קדושת השבת – מעלת השבת הדוחה את אבלות המקדש בתשעה באב [שיחות הרב ברוך רוזנבלום שליט"א-ברוך שאמר, תשע"ו](#)

[הלכות ומנהגים לתשעה באב שחל ביום ראשון](#) [שבוע שלפני שבת חזון, ערב שבת קודש חזון, ז' מנחם אב, שבת חזון, שבת קודש שאחר חצות, סעודה שלישית - מפסקת, הכנות קודם צאת השבת, מוצש"ק - ליל תשעה באב, הבדלה לצריכים לאכול, מוצאי תשעה באב - ליל יא, האם חולה האוכל בתשעה באב חייב בהבדלה על הכוס קודם לכך, מבי המצרים יזרח אור לישרים, סיבת אריכות הגלות - יעב"ץ, תשעה באב כיום 'מועד', קמצא ובר קמצא] [\[הרב ישראל ש. זיכרמן שליט"א\] אחוזת ברכפלד, תשפ"א \(נב עמ'\)](#)

[סעודה שלישית בשבת ערב תשעה באב](#) [אכילת בשר, ריבוי סועדים, ריבוי תבשילים] [נוה ההיכל, תשפ"א](#)

[סעודה שלישית בשבת ערב תשעה באב](#) [ריבוי תבשילים מבכל שבת, הוצאות מוכרות כהוצאות שבת] [מים זכים, תשפ"ב](#)

[תשעה באב שחל במוצאי שבת](#) [אזמרה לשמך, תשפ"א](#) [שמעתא עמיקתא, תשפ"א](#) [הגר"נ אייזנשטיין שליט"א, תשפ"א](#)

[תשעה באב שחל ביום ראשון - מבית מדרשו של הגר"ש ואזנר זצ"ל מבית לוי, תשפ"א](#)

[הבדלה בתשעה באב](#) [הרב אליהו גרינצייג שליט"א] [קרואי מועד-תעניות, תשפ"ב \(עמ' קז\)](#)

[הבדלה בתשעה באב שחל במוצאי שבת](#) [הרב אליהו גרינצייג שליט"א] [קרואי מועד-תעניות, תשפ"ב \(עמ' קיח\)](#)

[תשעה באב שנדחה](#) [הרב אליהו גרינצייג שליט"א] [קרואי מועד-תעניות, תשפ"ב \(עמ' קכ\)](#)

[הבדלה לקטנים חולים ובעלי שמחה בתשעה באב שנדחה](#) [אספקלריא, תשפ"ב \(עמ' ריז\)](#)

ת"ב החל בשבת - ה'יום תענית' חל בשבת ונדחה ואילו 'יום האבילות' חל מלכתחילה ביום א' [עטרת המועדים](#) -

[הגר"ע מדלוב, תשפ"ב](#)

עניני תשעה באב נדחה [תשעה באב בזמן הזה תרקנת נביאים או קבלת העם מרצון, התקנה היתה על החודש, האם ראוי להחמיר מבעוד יום] [הגר"ש רוזנברג שליט"א-גאב"ד בד"ץ ב"ב](#) [דברי שר \(כ\), תשפ"ב](#)

תשעה באב שחל להיות בשבת [הרב משה מרדכי אייכנשטיין שליט"א] [ירחון האוצר \(נח\), תשפ"ב \(עמ' נד\)](#) [לענין הלכה, תשפ"ב](#)

פדיון הבן, בר מצוה וברית דחוי בתענית שחלה בשבת ונדחת ליום ראשון [הרב עובדיה יוסף שליט"א] [ירחון האוצר \(נח\), תשפ"ב \(עמ' טו\)](#)

דיני צום תשעה באב נדחה [דין מעוברות ומיניקות וחולים בצום תשעה באב דחוי, האם צום י' באב הוא דחוי או תשלומין, האם נוהגים כל דיני אבילות בצנעה בשבת תשעה באב לשיטת הרמ"א. האם מותר לעשות סעודת סיום מסכת וקידוש בתשעה באב שחל בשבת, לשיטת השו"ע דהוא צום דחוי כיצד מקילין השנה שאין שבוע שחל בו ובעלי ברית פטורים מהצום אחרי חצות, דין בעל ברית ומעוברת וחולה בצום נדחה, מעוברת בצום, דין מעוברות ומניקות בצום תשעה באב דחוי, שיטות הפוסקים להקל במעוברת בצום תשעה באב דחוי שאינם צריכה לצום כלל, הפוסקים שיש חיוב למעוברות לצום בת"ב נדחה, מדוע השו"ע לא כתב לקולא של צום תשעה באב דחוי, הפוסקים המחייבים לצום מעוברת אף בצום תשעה באב נדחה, האם חולה בתשעה באב צריך לאכול פחות פחות מכשיעור כמו ביו"כ, מעוברות ומניקה שפטורה מהצום האם חייבת בסעודה רביעית] [באר התורה \(קפב\), תשפ"ב \(עג עמ'\)](#) [הוספות באר התורה \(קפג\), תשפ"ב \(פג עמ'\)](#)

דיני חולה מעוברת ומניקה בשעה באב שנדחה [הרב צבי שבח רוזנבלט שליט"א-אוסף גיליונות, תשפ"ב \(עמ' מג\)](#)

האם ניתן להקל לבעלי ברית ומעוברות ומניקות לאכול בתשעה באב שנדחה ליום ראשון? [הרב בנימין יצחק הלוי שליט"א] [ירחון האוצר \(זו\), תשפ"ב \(עמ' נג\)](#)

הלכות ומנהגים לתשעה באב שחל ביום ראשון [שבוע שלפני שבת חזון, ערב שבת קודש חזון, ז' מנחם אב, שבת חזון, שבת קודש שאחר חצות, סעודה שלישית - מפסקת, הכנות קודם צאת השבת, מוצש"ק - ליל תשעה באב, הבדלה לצריכים לאכול, מוצאי תשעה באב - ליל יא, האם חולה האוכל בתשעה באב חייב בהבדלה על הכוס קודם לכך, מבי המצרים יזרח אור לישראל, סיבת אריכות הגלות - יעב"ץ, תשעה באב כיום 'מועדי', קמצא ובר קמצא] [\[הרב ישראל ש. זיכרמן שליט"א\] אחוזת ברכפלד, תשפ"א \(נב עמ'\)](#) [תשפ"ב \(טז עמ'\)](#)

דיני תשעה באב [זמן האיסורים, לימוד תורה, רחיצה, קריאת מגילת איכה וברכתה, וקריאת התורה, נשים באמירת 'איכה', הבדלה במוצאי שבת ובמוצאי הצום] [בינת ההלכה, תשפ"ב](#)

דיני תשעה באב שחל בשבת ונדחה ליום ראשון [ראש חודש מנחם אב - ערב שבת, ערב שבת קודש חזון, שבת חזון, שבת קודש לאחר חצות היום, סעודה שלישית - מפסקת, הכנות קודם צאת השבת, מוצש"ק - ליל תשעה באב, דיני חולה בתשעה באב שנדחה, מוצאי תשעה באב - ליל י"א, דחיית התענית בתשעה באב שחל בשבת, תשעה באב הנדחה - האם יש לו דין תענית נדחה או כתענית בזמנה, האם ימשיכו בתענית אם יבוא משיח צדקנו בט"ב, בירך בטעות בהבדלה ברכה שאינו מחוייב בה האם הוא הפסק, ט' באב שחל ביום א' - חולה שאוכל בו צריך להבדיל, בין המצרים יזרח אור לישראל] [\[הרב ישראל זיכרמן שליט"א\] מהדורה חדשה, תשפ"ב \(נ' עמ'\)](#) [לעשות רצונך, תשפ"ב](#) [שמעתא עמיקתא, תשפ"ב](#) [אשיחה בחקר, תשפ"ב](#)

קובץ הלכות לתשעה באב שחל בשבת ולימי בין הזמנים [תשעה באב כללי: רחיצה, סיכה, מלאכה, משא ומתן, שאילת שלום, חינוך ילידם באיסור אכילה ונעילת הסנדל, דיני חולה, דינים השייכים למוצאי הצום. **תשעה באב שחל בשבת: ראש**

חודש אב ביום שישי, שבוע של תשעת הימים, שבוע שחל בו, ערב שבת חזון, שבת חזון, בין השמשות של מוצאי שבת, מוצאי שבת ליל הצום, הבדלה לחולה וקטן במוצאי הצום, מוצאי הצום. אב שסיכם עם בנו שישתה מיין הבדלה ולא רצה הבן לשתות, דיני בין השמשות של מוצאי שבת, מים אחרונים, נטילת ידים ליוצא מבית הכסא, חליצת נעלי שבת ולימוד תורה. **דינים השייכים לבין הזמנים**: תפילה במקום פתוח, קריאת שמע וברכותיה לפני סוף זמן קריאת שמע, צירוף לזימון בבית ובגינה בשולחנות נפרדים, זימון ברכב באוטובוס ברכבת ספינה או מטוס, צירוף למנין כאשר נמצאים משני עברי כביש, שביל או נחל, חיוב מזוזה לשוכר 'צימר' או חדר במלון, נפילת אפים במקום שאין בו ספר תורה] **[הרב מרדכי פירר שליט"א]** [הלכה סדורה, תשפ"ב \(טו עמ'\)](#)

תשעה באב שחל בשבת [גדרי האבילות על חורבן בית המקדש, החילוק בין חורבן בית ראשון לשני, פורענות החורבן עונש על חטאים או גזירה קדומה, גדר קריאת מגילת איכה, האם קיבלו ישראל גט פיטורין מהקב"ה, גדרי חזרה ממעשה גירושין, ריקודים ומחולות בימי בין המצרים, ברכת שהחיינו בימי בן, המצרים, גדרי חיבור הכרובים זה לזה, ת"ב נדחה, כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה - הוכחה הלכתית, מיתה שנאמרה בה 'גויעה', אישו משום חיציו לקביעת יום האבילות, אנינות ואבילות בחורבן הבית, אכילת בשר בת"ב לחולה שאין בו סכנה, מדוע נקרא ת"ב 'מועד', מדוע דימה ירמיהו את החורבן לים, ישוב קושית המנחת חינוך מצוה רמא מדוע לא העניש דוד המלך את שמעי בן גרא, ישוב קושית רעק"א על רמב"ם בענין תפילת רבים בלא כוונה, כיצד נטמא ירמיהו (שהיה כהן) לטומאת מת, גדרי כפרת מיתה, מתי הוא סוף פורענות חטא העגל, חילוק בין 'צרי' ל'אויב', האם סבלו ישראל יותר מכפי שנגזר עליהם, הפקעת הקדושה מבית המקדש בעת חורבנו, טענת הקב"ה על ישראל אחר פורענות החורבן, גדרי תשובת השוגג ע"פ יסוד רמב"ן בשער הגמול, ביאור המו"מ של חכמים ורבי עקיבא, סיום המגילה: "כי אם מאוס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד"] **[הרב נדב פדן שליט"א]** [מנורה בדרום \(לח\), תשפ"ב \(עמ' קסח\)](#)

תשעה באב שנדחה האם הוא תשלומין או עקרוהו מתישיעי? **[הרב צבי הירש וילנסקי שליט"א]** [מנורה בדרום \(לח\), תשפ"ב \(עמ' סה\)](#)

כיבוש בגדי קטנים כשחל תשעה באב בשבת [בשר ויין בסעודת מצוה בשבוע שלפניו, מנהג אכילת ביצים בליל הסדר שחל בשבת, שבוע שחל בו] **[הרב זאב פראנק שליט"א]** [פניני הלכה מראשי חבורות בישיבת מיר, תשפ"ב](#)

היתר הרחיצה בערב שבת שחל בו תשעה באב, לפני חצות או לאחר חצות [רחצה בסבון, כל גופו, חפיפת שער, חומרות בדיני אבלות מחצות בערב תשעה באב, כשתשעה באב חל בשבת, דברים שבצנעה, רחיצה, תלמוד תורה, רחיצת פנים מדין תענית ורחיצת כל הגוף מדין אבלות, אבלות דרבים, י"ז תמוז שחל בשבת] **[הרב אברהם זנגר שליט"א]** [פניני הלכה מראשי חבורות בישיבת מיר, תשפ"ב](#)

תשעה באב שחל בשבת ונדחה [טבלה מסודרת לפי מנהגי הספרדים והאשכנזים] **[הרב מרדכי יעקב מאיר שליט"א]** [גליון עיטורי מרדכי, תשפ"ב](#)

תשעה באב שחל בשבת ונדחה [ערב שבת חזון • סעודות שבת • לימוד תורה בשבת • סעודה שלישית • קבלת תענית • פינוי השולחן ושטיפת כלים • דיני הבדלה לאוכל בצום [בהיתר] • דיני האוכל [בהיתר] בטי' באב • הפטורים מהצום • דיני רחיצה • דיני סיכה • נעילת הסנדל • שאילת שלום • הדברים המותרים ללמוד ולקרוא בתשעה באב • מנהג ישיבה על הארץ • מנהג איסור מלאכה • טלית ותפילין • הדינים הנוהגים במוצאי הצום [ני באב] • שו"ת לתשעה באב] [אזמרה לשמך, תשפ"ב](#)

תשעה באב שחל במוצאי שבת [אזמרה לשמך, תשפ"א](#)

תשעה באב שחל במוצאי שבת [קלי צום בשבת, הבדלה למי שלא צם] [אספקלריא, תשפ"ב \(עמ' קב\)](#)

הלכות תשעה באב שחל ביום ראשון **[הרב מרדכי פירר שליט"א]** [עיון הפרשה, תשפ"א \(עמ' קמא\)](#)

דיני שבוע שחל בו תשעה באב [עשר עטרות, תשפ"ב](#)

דיני תשעת הימים ותשעה באב שחל בשבת [כיבוס בגדים ולבישתם בתשעת הימים, אורח במלון, בגדי שבת ובר מצוה, ברית מילה, לצורך שידוכים, כיבוס בגדי קטנים, דיני בשר ויין בתשעת הימים, הבדלה בשבת חזון, קטן שהתחרט מהסכמתו לשתות יין בהבדלה, קטן שכבר יצא ידי חובת הבדלה, כמה יין ישתה, אין לו קטן כיצד ינהג, שתיית יין בברית מילה ובסעודת סיום, רחצה בתשעת הימים, בערב שבת חזון, תפירת ותיקון בגדים, דיני דירה בתשעת הימים, קניית בגדים וכלים חדשים, קידוש לבנה] [הגרי"ט זנגר שליט"א, תשפ"ב \(ס' עמ'\)](#)

דיני תשעה באב שחל בשבת דיני שבוע שחל בו ת"ב [כשת"ב חל בשבת והתענית נדחית ליום ראשון, תספורת וכיבוס בגדי קטנים בין ר"ח לת"ב שחל בשבת, תספורת לבעל ברית בין ר"ח לת"ב שחל בשבת, לבישת בגדים חדשים לבעל ברית בין ר"ח לת"ב שחל בשבת, הזמנת אורחים לסעודת ברית מילה בין ר"ח לת"ב שחל בשבת, לבישת בגדי שבת לסעודת מצוה של בר מצוה, היתר כיבוס למי שאין לו אלא חלוק אחד או שנתלככו כל בגדיו, נטילת צפרניים בערב שבת חזון, אבל שחל יום השלושים בין ר"ח לת"ב שחל בשבת, הכנות בערב שבת - ח' באב, רחיצה בערב שבת חזון, טבילה בערב שבת - טבילת עזרא - טבילת הסנדק, נטילת צפרניים, החלפת בגדים ומפות ומגבות וסדינים ופיג'מות לשבת חזון, בגדי שבת ובגדים חדשים לחתן בשבת, מתי מותר ללבוש בגדי שבת כשטובל במקוה לפני חצות בערב שבת, פריסת פרוכת והנחת מפות בביהכ"ס לכבוד שבת, תלמוד תורה בערב שבת, הכנת קינות ונעלי ת"ב לפני שבת, תלמוד תורה בשבת זו, תלמוד תורה בשבת אחרי חצות, שנים מקרא ואחד תרגום אחרי חצות בשבת, שיעור בדף היומי בש"ק אחה"צ, לימוד "אבות ובנים" בש"ק אחה"צ, דברים המותרים והאסורים בשבת זו, האם ראוי לשיר "לכה דודי" ו"א- ל אדון", סעודות שבת, שלום זכר בליל שבת דברים שבצנעא ורחיצה בת"ב שחל בשבת, טבילה בת"ב שחל בשבת, עליה לתורה לחתן וקידוש אחרי התפלה, אב הרחמים והזכרת נשמות בשחרית - צדקתך צדק במנחה, ברכת שהחיינו בשבת, ברית מילה בשבת, טיול בשבת, האם להעדיף לקחת תרופה בש"ק או בת"ב, "קלי - צום" בשבת ערב ת"ב, פרטי דיני סעודה שלישית בשבת, נטילת מים אחרונים אחרי שקיעה"ח, אכילה אחרי שגמר סעודה שלישית, זמן ברכת המזון לקטן שאוכל סעודה שלישית בשבת ונהיה בר מצוה בליל עשירי באב, זמן נטילת מים אחרונים לקטן שאוכל סעודה שלישית בשבת ונהיה בר מצוה בליל עשירי באב, בליעת שיירי אוכל שבין השיניים, הנהגות ליל תשעה באב שחל במוצש"ק, זמן התחלת העינויים ושיבה על כסא בביהש"ש, זמן התחלת העינויים בבית אבות שהזקנים מתפללים מעריב בש"ק מבעוד יום, זמן חליצת הנעליים כשנוהג לחומרא כשיטת ר"ת במוצש"ק, אמירת "ברוך המבדיל" לפני חליצת הנעליים במוצש"ק, נטילת ידים כשחולץ מנעליו במוצש"ק, נטילת ידים לפני תפילת מעריב, צורת חליצת הנעליים בליל ת"ב, לבישת בגדי שבת או בגדי חול במוצש"ק, "לדוד ברוך" ו"למנצח בנגינות" לפני מעריב, אמירת "ויהי נועם" ו"ויתן לך", ק"ש על המטה בליל ת"ב, שכח לומר "אתה חוננתנו" במעריב בליל ת"ב, תפלת מעריב לנשים בליל ת"ב שחל במוצש"ק, חיוב ברכת בורא מאורי האש בליל ת"ב, הנהגה הראויה בברכת הנר בביהכ"ס בליל ת"ב, ברכת בורא מאורי האש לנשים, ברכת בורא מיני בשמים, קיפול הטלית במוצש"ק, ברכת הבנים, אמירת תפילת הירושלמי "רבון העולמים" במוצש"ק, הדחת כלים מלוכלכים בליל ת"ב, הדחת כלים בת"ב אחרי חצות, פרטי דיני הבדלה לחולה בליל ת"ב שחל במוצש"ק, מחלוקת הראשונים לגבי חיוב הבדלה על הכוס כשת"ב חל במוצש"ק, חיוב הבדלה לחולה שאוכל בת"ב, מתי יבדיל כשאינו צריך לאכול עד ת"ב בבוקר, הבדלה למי שרק שותה מים בת"ב, הבדלה למי שרק אוכל פחות מכשיעור בת"ב, האם חולה יבדיל על יין או על חמר מדינה, כמה יין מותר לשתות כשמבדיל בתשעה באב, חולה ששכח אתה חוננתנו וטעה ואכל לפני הבדלה בליל ת"ב, האם אשה האוכלת בת"ב חייבת בהבדלה, הבעל יבדיל בת"ב ויוציא את אשתו שצריכה לאכול, האם אשה שמבדילה תשתה את היין בעצמה או שתתן לקטן לשתות. האם אשה יכולה להבדיל להוציא חברתה, האם קטן שאוכל בת"ב צריך להבדיל, מי יבדיל כשבנו חייב לאכול בת"ב, נוסח הבדלה בת"ב, מלוא מלכה בליל תשעה באב למי שאינו מתענה, הפטורים מלהתענות בתשעה באב שנדחה, תענית למעוברות ומניקות בת"ב שנדחה, קטן שהגדיל בתשעה באב שנדחה, פרטי דיני ברית מילה בתשעה באב שנדחה, בגדי שבת ונעליים ורחיצה ואכילה ולימוד תורה לבעל ברית, האם המוהל שרק עושה את הפריעה נחשב כבעל ברית, הבדלה ושתית הכוס בברית מילה, עליה לתורה לבעלי ברית שלא ישלימו את התענית, זמן תפילת מנחה לבעלי ברית, תפילת "עננו" לבעל ברית, ברית מילה שלא בזמנה בתשעה באב שנדחה, האם מוהל שלוקח שכר נחשב כבעל ברית, פדיון הבן בת"ב שנדחה, הבדלה במוצאי תשעה באב שנדחה, שכח אתה חוננתנו בליל ת"ב ואכל לפני הבדלה במוצאי ת"ב, אשה שרוצה לאכול או לשתות לפני שבעלה חוזר ממעריב במוצאי ת"ב, טעה ובירך על אוכל במוצאי ת"ב לפני שהבדיל, נעילת נעליים להבדלה, כסוי הפת והעוגות בשעת הבדלה,

נוסח הבדלה במוצאי ת"ב, שתיית היין בהבדלה במוצאי ת"ב, האם צריך להקפיד רק לשתות רוב רביעית כשמבדיל במוצאי ת"ב, ברכה אחרונה על שתיית היין לפני אכילת סעודת פת, האם צריך לברך שהכל על מה ששותה אחרי שהבדיל על הכוס של יין, פרטי דיני מוצאי תשעה באב שנדחה, סעודת מלוה מלכה במוצאי תשעה באב, בשר ויין וכיבוס ורחיצה וברכת שהחינו וכלי זמר במוצאי ת"ב שנדחה, היאך ננהוג אם משיח יבא במוצאי ש"ק ליל ת"ב שנדחה] [הגרי"ט זנגר שליט"א](#), [תשפ"ב \(ס' עמ'\)](#)

מדוע אין מבדילים מבעוד יום בשבת, בתשעה באב שחל בשבת [נתינת יין לתינוק בהבדלה בתשעת הימים, דין ערבות, ברכת בורא פרי הגפן] [עטרת המועדים-שיעורי הגר"ע מדלוב שליט"א](#), [תשפ"ב](#)

הבדלה בתשעה באב שחל במוצאי שבת [חולה האם יברך בורא מאורי האש קודם הקינות עם הציבור או יסדרם אחר הקינות על הכוס] [עיון הפרשה, תשפ"א \(עמ' קלא\)](#)

תמצית הלכות נחוצות לשבת קודש ותשעה באב - ע"פ 'שבט הלוי' זצ"ל [אוצר הלכות, תשפ"א](#) [תשפ"ב](#)

הלכות תשעה באב שחל ביום ראשון [הרב מרדכי פירר שליט"א] [הלכה סדורה, תשפ"א](#)

הלכות תשעה באב שחל ביום ראשון [הרב מרדכי פירר שליט"א] [עיון הפרשה, תשפ"א \(עמ' קמא\)](#)

סעודה המפסקת בשבת ערב צום תשעה באב [שיטת הגאונים להחמיר בבשר ויין בסעודה המפסקת בשבת, מדוע לא החמירו בשני תבשילין, מנהג קדום לא לבצוע על לחם משנה ולא לומר רצה בסעודה מפסקת בשבת, חומרת רבינו קלונימוס לשבת בדאבת נפש, רחיצה מזמן סעודה מפסקת, תשעה באב וערב תשעה באב, שבת זאת] [הרב שלמה מאיר יאקב שליט"א](#) [רחון האוצר (נה), [תשפ"א \(עמ' פו\)](#)]

הבדלה לחולה בתשעה באב שחל ביום ראשון [הרב ישראל ש. זיכרמן שליט"א] [אחזת ברכפלד, תשפ"א \(בב עמ'\)](#) [דרישה וחקירה, תשפ"א](#)

הבדלה לחולה בתשעה באב שחל במוצאי שבת [הרב רפאל שלמה זיכרמן שליט"א] [ירחון האוצר \(נה\), תשפ"א \(עמ' לב\)](#)

ערב תשעה באב שחל בשבת [טיול עם ילדים בשבת, לימוד בשבת אחר חצות, לימוד בשבת בעניני אבלות, מים אחרונים אחרי השקיעה, נטילת כדור להקלה על הצום, חליצת נעליים במוצאי שבת, בפרהסיא, מלאכה קודם הבדלה, הבדלה על חמר מדינה, נטילת צפורניים] [שואלין ודורשין, תשפ"א](#)

המנהג שלא ללמוד תורה בערב תשעה באב ואפי' שחל בשבת [שיעורי ליל שבת - הגר"מ זילברברג שליט"א](#), [תשפ"א](#)
גדר תענית תשעה באב [צומות מדרבנן, גדריהם, ליל תשעה באב, חמשת העינויים, חולה בתשעה באב] [מנחת אשר, תשפ"א](#)

תשעה באב שנדחה [האם דינו ככל צום נדחה, או כיון שההיכל נשרף ברובו בעשירי כאילו תקנו תענית בעשירי, שבוע שחל בו בשנה כזאת, קטן שהגדיל] [מנחת אשר, תשפ"ב](#)

הבדלה לחולה בתשעה באב שחל ביום ראשון [הבדלה מבעוד יום על היין, ברכת היין בברכת המזון בסעודה שלישית] [מעדני כהן, תשפ"א](#) [מעדני כהן, תשפ"א](#)

האם צריך להחליף במוצאי שבת את טלית הקטן של שבת? [מעדני כהן, תשפ"א](#)

נעילת מנעלים בבין השמשות של מוצאי שבת לפני תשעה באב [מעדני כהן, תשפ"א](#)

שכח להבדיל במוצאי שבת 'אתה חוננתני', ושכח להבדיל על הכוס במוצאי תשעה באב, ואכל קודם הבדלה [טעה בזו ובזו, האם שכל להתפלל ערבית במוצאי שבת האם יבדיל בתפילה הראשונה או בתפילת התשלומין] [מעדני כהן, תשפ"א](#)

תשעה באב שחל בשבת ונדחה ליום ראשון [חולה האוכל בתשעה באב האם יכול להבדיל מבעוד יום על היין, בעל ברית,

יין או מיץ ענבים, יולדת] [מעדני כהן, תשפ"א](#)

מתי יעשו פדיון הבן למי שהגיע יום שלושים ואחד שלו בתשעה באב שחל בשבת? [תינוק שזמן הפדיון שלו חל בתשעה באב שחל בשבת. כאשר זמן הפדיון הוא בשבת נוהגים לערוך את הפדיון במוצאי שבת ואין דוחים אותו ליום ראשון. כאשר מוצאי שבת הוא ליל התענית, האם יערכו את הפדיון ביום התענית כדי שלא לדחות את המצוה בשני ימים, ואת הסעודה יקיימו במוצאי התענית, או שמא ידחו את הפדיון ל"א אב. ועוד דאם נדחתה המצוה ליום י"א אב שמא יש לקיימה ביום י"א ולא בליל י"א, כי בליל י"א עדיין נוהגת אבלות דיומא, ועדיף לקיים את המצוה בזמן של שמחה, או שאין לדחות את המצוה ויש לקיימה בליל י"א] [וישמע משה, תשפ"ב](#)

תשעה באב [דינים ומנהגים]

ערב תשעה באב

לימוד תורה בערב תשעה באב [דברי הלכה, תשע"ה](#)

הנהגות ערב תשעה באב ותשעה באב [לעשות רצונך, תש"פ](#)

דיני ערב תשעה באב [על נהרות בבל בסעודה מפסקת או שיר המעלות כי אין אומרים תחנון, בחולה העתיד לאכול בתשעה באב, האם דבר אפוי נחשב כתבשיל, ערב תשעה באב בשעת החורבן, סוגי המאכלים, צורת סעודה מפסקת, לימוד תורה, אכילת בשר ויין בערב תשעה באב, אמירת מזמור לתודה, אי אמירת תחנון] [מסביב לשלחן, תש"פ](#)

חולה שהותר לו לאכול בתשעה באב, האם רשאי לאכול כמה תבשילין, או שמא אינו רשאי לאכול שני תבשילין כדין סעודה המפסקת ערב תשעה באב? [אשכול יוסף, תשפ"ב](#)

זימון בסעודה המפסקת שהתחילו בה לפני חצות היום [או כשהתברר למפרע שהיא סעודה מפסקת] [הגר"א גניחובסקי זצ"ל, תש"פ](#)

חולה האוכל בתשעה באב, האם מותר לאכול שני תבשילין בסעודה המפסקת? [קולמוס יוסף, תשע"ז](#)

אכילה

חולה הצריך לאכול בתשעה באב, האם יאכל בשר ועל ידי כן יחסוך באכילה? [פניני חשוקי חמד, תשע"ח \(עמ' כג\)](#)
[הגר"י זילברשטיין שליט"א - אוצר הפרשה \(עמ' יב\)](#)

חולה היאכל בליל תשעה באב או ביומו [יאכל בלילה ויתענה מקצת היום] [הגר"א גניחובסקי זצ"ל, תש"פ](#)

דיני צום תשעה באב [אשיחה בחקיר, תש"פ](#)

טבח בבית חולים החייב ע"פ החוק לטעום מהמזון [יטעם ויפלוט] [הגר"י זילברשטיין שליט"א - אוצר הפרשה \(עמ' יא\)](#)

ספק מזון לבית חולים המספק מזון גם בתשעה באב לצוות החייב לצום, כיצד ינהג? [לפני עיוור, לתלות שהמזון

יוגש לבריאים במוצאי הצום, כשבכל מקרה ימצא ספק מזון אחר] [הגר"י זילברשטיין שליט"א - אוצר הפרשה \(עמ' יג\)](#)

האם אפשר לקבל תוספת יום הכיפורים ותשעה באב לענין אכילה ולא לגבי שתיה? [פניני חשוקי חמד, תשע"ח \(עמ'](#)

[כד\)](#)

מוביל מזון שחייבו אותו להוביל מזון גם בתשעה באב? [פניני חשוקי חמד, תשע"ח \(עמ' ל\)](#)

הפטור מלצום בתשעה באב האם יאכל פחות מכשיעור [החובה לצום ביום תשעה באב, מדרבנן או מדברי קבלה, חולה

ויולדת בתשעה באב, כשיכולים לצום חלק מהיום, כשיכול לצום חלק מהיום עדיף ביום או בלילה, היכן שהותר לו לאכול

האם חייב לאכול פחות מכשיעור] [הגר"י בורגר שליט"א](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' פז\)](#)

חולה ויולדת תוך שלשים האם מותרים לאכול בט' באב? [הרב בנימין יצחק הלוי שליט"א](#) [ירחון האוצר \(נה\), תשפ"א](#)

[\(עמ' פג\)](#)

איסור רחיצת פיו בתענית [אם ראוי הדבר בתענית ציבור, לילך לטיפול שיניים לא דחוף, כשמחמת כך יצטרך לשטוף את

פיו במים] [האיחוד בחידוד, תשע"ט](#)

בשמים בתשעה באב וביום הכיפורים [הרב יאיר מינקוס שליט"א] [מנורה בדרום \(כה\), תשפ"א \(עמ' קפט\)](#)

בירך על מאכל ונזכר שהוא בתענית, וכן נזכר שלא הבדיל [ברכה לבטלה] [מאור השבת, תשע"ה](#) [הגר"א גניחובסקי,](#)

[תשע"ו](#)

כשלא נטלו ידיים שחרית ביום הכיפורים ובתשעה באב מי יאכיל לחם לחולה, גדול או קטן? [פניני חשוקי חמד,](#)

[תשע"ח \(עמ' לא\)](#)

חולה בתשעה באב [חולה שאוכל אם מחוייב עדיין לצום, שכח ואכל אם מתבטל ממנו הצום, ששה מים ולא בהוראת

הרופא האם יכול גם לאכול, חולה שיכול לבחור בין ברבה פת לבין מעט בשר] [הגר"צ וובר שליט"א](#) [בנתיבות ההלכה -](#)

[אבלות המקדש \(עמ' תקכ"א\)](#)

בין השמשות ותוספת תשעה באב לגבי אבילות [לומר תהילים בבין השמשות דמוצאי תשעה באב, ליטול ידיו לתפילת

ערבית קודם צאת הכוכבים, איסור תלמוד תורה] [מעדני כהן, תשפ"א](#)

תפילה וקינות

זמן כיבוי האורות בליל תשעה באב [בערבית או באמירת הקינות] [אספקלריא, תש"פ \(עמ' יט\)](#)

תפילת 'נחם' [בברכת המזון, בשאר תפילות, שכח 'נחם' היכן יזכיר, ההאם מקומה בבונה ירושלים בשומע תפילה או

בברכת העבודה] [הגר"ש סלומון זצ"ל](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' לא\)](#)

ממעטים בשמחה - אך לא בתורה ובתפילה [דרכי החיזוק, תשע"ט](#)

נחם בברכת המזון למי שחייב לאכול [אכל בתשעה באב ומברך במוצאי תשעה באב] [צבא הלוי, תש"פ](#)

אמירת 'נחם' [הרב מנחם גולדברג שליט"א] [מנורה בדרום \(כה\), תשפ"א \(עמ' לא\)](#)

הוספת 'נחם' [הוסיף נחם אך שכח וירושלים עירך] [צבא הלוי, תש"פ](#)

מנהג הרבה קהילות לשנות את נוסח ברכת 'שים שלום' בתשעה באב מלאכת מחשבת, תשפ"א

האם אפשר לשנות מנוסח 'נחם' בתשעה באב? [מקור תפילה זו, חומרת שינוי נוסח התפילות שנוסדו בהררי קודש, האם בזמנינו ירושלים שוב אינה מושפלת, על בזיונה של ירושלים, עומק השפלות במושגי יסודי היהדות] [עין יצחק, תשע"ט](#)
"בונה ירושלים" או "בונה ברחמי ירושלים" [ומה בן "ציון" ל"ירושלים" בהלכה ובאגדה, מדוע, בשמו"ע "בשובך לציון" ובברכת המזון "ובנה ירושלים"] [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' ח\)](#)

בין 'ציון' ל'ירושלים' [ירושלים העתיקה או החדשה, המחזיר שכינתו לציון, כיצד יאמרו בני ירושלים-והביאנו לציון עירך ברינה] [תורה והוראה, תשפ"א](#)

אלי ציון ועריה - על ביטול פדיוני בכוריה [כינוי ללויים שנפדו מול הבכורים ואינם משרתים במקדש, כיום שאין לנו כהנים מיוחסים רק כהני חזקה פדיון הבן הוא מספק, לזכות תרומה מספק לכהן בעולם, או לגרוס: פדיוני ביכוריה על אי הבאת ביכורים, האם שייך פדיון באי הבאת ביכורים, או לגרוס: יוני ביכוריה - יונים שהיו עם סלי הביכורים] [מסביב לשלחן, תש"פ](#)

קינות לתשעה באב - קול דודי דופק פתחי לי שואלין ודורשין, תש"פ

תפילין בתשעה באב [הרב אליהו גרינצייג שליט"א] [קראי מועד-תעניות, תשפ"ב \(עמ' קכד, קכח\)](#)

קריאת שמע בתפילין במנחה בתשעה באב [הגרי"א חבר זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' כ"ד\)](#)

מנהגי תשעה באב [החלפת מקום הישיבה בבית הכנסת, 'תזכה לנחמת ציון' במקום ברכת 'שלום עליכם', ישיבה על גבי הקרקע, מעיל שחור על ספר התורה, שינוי בברכת כהנים] [עשר עטרות, תשפ"א](#)

ציצית בתשעה באב [אחיזתה בזמן קריאת שמע, בצע אמרתו, הכנסת ציציות לבגד עד חצות היום, בליל תשעה באב, בשינה] [נר לשולחן השבת, תשע"ט](#)

ציצית וטלית בתשעה באב [ברכה על טלית קטן, לבישת ט"ק של שבת בתשעה באב, אחיזת הציציות בקר"ש, ברכה על ט"ק בחצות היום] [שיעורי הגרי"ט זנגר שליט"א, תשע"ט](#) [שיעורי הגרי"ט זנגר שליט"א, תשע"ט](#)

האם אוחז בידו ציצית בברוך שאמר ובקריאת שמע בתשעה באב? [אחיזת ציצית בקריאת שמע מדיני קריאת שמע או מדיני הציצית, קריאת שמע בלילה] [בדרכו אמונה - אוצר הפרשה \(עמ' ח\)](#)

קינת ארזי הלבנון [כיצד טימא עצמו רבי ישמעאל כהן גדול בהחזקת ראשו של רבן גמליאל, מת מצוה, להצלת חיי שעה של עצמו, מי שצריך למסור נפשו על קידוש השם האם צריך להזדרז או ימתין להרויח חיי שעה, זריזין מקדימין במסירות נפש, אברהם אבינו נזדרז בעקידת יצחק ולא חש לחיי שעה של יצחק, המעשה עם הגר"א וגר הצדק הגרף פוטוקצי, שאוני והטילוני אצל יונה הנביא, דברי הגר"ל חסמן זצ"ל, ספק קידוש השם האם 'ספק נפשות להקל', רבי ישמעאל ורבי עקיבא בקשו כל אחד למות קודם, קברי צדיקים אינם מטמאין] [מעדני כהן, תשפ"א](#)

קינות על השואה [מנהגם של גדולי ישראל] [פניני אי"ש, תשע"ז](#) [תשע"ט תש"פ](#)

לא אמר שיר של יום בשחרית האם יכול להשלימו בזמן מנחה, כמנהג בני אשכנז בתשעה באב? [פניני חשוקי חמד, תשע"ח \(עמ' כז\)](#)

יחיד שאינו מתענה האם יאמר 'עננו' [חולה, טעה ואכל, בשחרית ובמנחה, מעוברת המתענה והתחילה שמו"ע וחשה חולשה מסיימת תפילתה ומפסיקה את הצום האן תאמר עננו] [הגר"א גניחובסקי, תשע"ז](#) [תשע"ט](#)

רחיצה בתשעה באב [נטילת ידיים בבוקר, נטילת ידי הכוהנים לפני נשיאות כפים במנחה, כשנגע בנעלי תשעה באב, היוצא מבית הכיסא, מכשיר בידן בשירותים, שטיפת הפה, דאודורנט, הדחת כלים] [שיעורי הרב יו"ט זנגר שליט"א \(עמ' ז\)](#)

ניגוב ידיים במגבות מכובסות בשבוע שחל בו תשעה באב [ירחון האוצר \(לא\), תשע"ט \(עמ' כ\)](#)

נטילת ידיים בתשעה באב [ביוצא מבית הכסא וידיו נקיות, ג' פעמים נטילה אחר בית הכסא, רחיצת פנים לילה] [עיונים - אוצר הפרשה, תש"פ \(עמ' כו\)](#)

איסור נעילת מנעלים בתשעה באב [הפטור מכך, חינוך קטנים לאבלות של רבים, נעלי נוחות שאינן מעור, למי שעובד בין גוים, ההולך בגשם] [תורה והוראה, תשע"ז](#)

אינו דורך על הקרקע - האם חייב בחליצת מנעליו בתשעה באב וביום הכיפורים? [רוכב] [מעדני כהן, תשפ"א](#)
שימוש בממחטות לחות בתשעה באב [סוגי המגבונים, השימוש בהם בשבת, לניקוי מלכלוך או להתרענן] [הגר"א פרינץ שליט"א](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש (עמ' קטז)]

גזירת צמת הראש של גבר [קירוב רחוקים] בליל תשעה באב [הגר"י זילברשטיין שליט"א] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' ק\)](#)

נטילת ידיים במקום מצוה [הגר"צ וובר שליט"א] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תקכ"ח\)](#)

סיכה שאינה של תענוג בט"ב [פניני הלכה - אוסף גליונות, תשע"ט \(עמ' 10\)](#)

נשיאת כפים בתשעה באב [הרב אליהו גרינצייג שליט"א] [קרואי מועד-תעניות, תשפ"ב \(עמ' קל, קלג\)](#)
כהן החייב לאכול בתשעה באב האם יעלה לנשיאת כפים? [חשש שכרות במנחה, שתיה משכרת, האם חוששים לשכרות בתשעה באב שממילא אסור ביין] [צבא הלוי, תשפ"א](#)

האם מותר לכהן לעבור לפני המתפלל בשביל לעלות לדוכן ובשביל נטילת ידיים לנשיאת כפים בתשעה באב? [מעבר בפני המתפלל מול חובת נטילת ידיים בכל יום ובתשעה באב] [מעדני כהן, תש"פ](#)

תלמוד תורה

פטור לימוד תורה באבל ובתשעה באב [ירחון תורני - יתד המאיר \[202\], תשע"ט \(עמ' כג\)](#)

איסור דברי תורה בתשעה באב [בדברי תורה המשמחים ובדברים הרעים] [יאיר זרן, תשפ"א](#)

חיוב תלמוד תורה בתשעה באב [אמירת פרקי תהילים קודם ברכת התורה] [הגר"מ שטרנבוך שליט"א](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש (עמ' נד)]

איסור ביטול תורה בתשעה באב? [תלמוד תורה באבל] [שיעורי הרב יו"ט זנגר שליט"א \(עמ' ו\)](#)

לימוד תורה בתשעה באב לתינוקות של בית רבן [פטורין מאבילות, אין להם שמחה בתלמוד תורה, כתינוק הבורח,

שמחת המלמד] [קולמוס יוסף, תשע"ז](#)

[חיוב תלמוד תורה בתשעה באב](#) [הגרא"י ויג שליט"א] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' 20\)](#)

[תלמוד תורה](#) [אמירת פסוקי ברכת כוהנים, ומשנת אלו דברים בשחרית, לימוד עם חברותא בדברים המותרים] [שיעורי](#)

[הגרי"ט זנגר שליט"א, תשע"ט](#)

[תלמוד תורה בתשעה באב שחל בשבת](#) [נועם אליעזר, תשע"ט](#)

[תלמוד תורה בתשעה באב](#) [שיעורי ליל שישי - ברכת יצחק, תשע"ט](#)

[אבלות ואנינות](#)

[אבלות ומניעת תענוגים](#) [שיעורי הרב יו"ט זנגר שליט"א \(עמ' י\)](#)

[הלכות אבלות בתשעה באב](#) [חילוק דיני אבלות תשעה באב משאר אבלות, ובדברי המניח והגרי"ז דתרי דינים הם בתשעה באב, אבלות ותענית חמורה, והנפק"מ. טעם אחר לחומרות שהחמירו באבלות ת"ב באיסור רחיצה וכיבוס אף שהקילו בו בשאר דברים] [ירחון האוצר \(i\), תשע"ז \(עמ' לד\)](#)

[פסקי הגר"א - גדר אבלות תשעה באב](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' שכו\)](#)

[גדרי דין 'אבילות' ו'אנינות' בתשעה באב](#) [ונפק"מ לת"ב שחל בשבת, שני דינים בתשעה באב תענית כיום הכיפורים ואבילות, האם יש דין אנינות בתשעה באב, תשעה באב שחל בשבת ין בשבת עינוי כלל, איסור הנחת תפילין, של ראש] [הגר"א עוזר, תשע"ה](#) [תשע"ו](#) [תשע"ט](#) [נועם אליעזר, תשע"ט](#)

[בין 'אבלות' ל'התאוננות' עינינו גל, תש"פ](#)

[הלכות שונות](#)

[דיני תשעה באב - שו"ת עם הגר"ח קניבסקי זצ"ל](#) [בדרכו אמונה, תשפ"א](#)

[לקט הלכות תשעה באב הקשורות לנשים](#) [ירחון תורני - יתד המאיר \[202\], תשע"ט \(עמ' כה\)](#)

[תמצית הלכות אקטואליות - דיני תשעה באב](#) [בינת ההלכה, תשפ"א](#)

[הלכות מצויות לתשעה באב](#) [שמעתא עמיקתא, תשע"ו](#) [תשע"ז](#) [תשע"ח](#) [תשע"ט](#) [תש"פ](#) [תשפ"א](#)

[הלכות תשעה באב](#) [קריאת עיתונים, קריעה בכותל המערבי וראיית מקום המקדש, לשיר שירי התעוררות ברחבת הכותל בתשעה באב, ישיבה על הארץ, שמפו וסבון בתשעת הימים לבני אשכנז ובשבוע שחל בו, לבישת בגדים בשבת האם הוא מכין משבת לחול, המניח תפילין רק במנחה האם רשאי לישון אחר שחרית, הכנסת ספר תורה בימי בין המצרים, לימוד תורה בערב תשעה באב, מדוע תשעה באב נקרא 'מועד'] [שערי יוסף \(ח"ב\), תש"פ \(מח עמ'\)](#)

[כשאי אפשר לייבם כי אם בתשעה באב](#) [פניני חשוקי חמד - קובץ גיליונות, תשע"ח \(עמ' יד\)](#)

גדרי הצומות בזמן הזה [קבלו על עצמם, דין טעימה, ודין מעוברות ומניקות, הכרזה בבית הכנסת וקבלת תענית, רצו אין מתענים, רוב הציבור או רוב ישראל, להקל בצום משום הפסד ממון] [מנחת אשר, תשע"ז](#)

גדרי הצומות בישראל (תשובה, ריצוי, אבילות, זכר) [מנחת אשר, תשע"ט](#)

חנת המתחנת למחרת תשעה באב האם יתענה גם ביום חופתו? [מתחנת אחר יום כיפור, האם ניתן להקדים תענית יום החופה לכמה ימים קודם] [שיעורי הרב יו"ט זנגר, תשע"ז](#)

עשרה הסברים למחלוקת האמוראים האם בין השמשות של תשעה באב אסור או מותר [האם דברי קבלה כדברי תורה, דברי קבלה נמסרו לחכמים, והם נחלקו האם להחמיר בספקן כדאורייתא, האם בזמן הזה הצום מדברי קבלה, ביש שמד איסורו מדברי קבלה לא פלוג רבנן, בזמן שאין שמד מ"מ קבלו עליהם כחומר דברי קבלה ע"כ הוי בה"ש שלו אסור, דומה ליוה"כ בהפסקה מבעו"י, גזרו משום יוה"כ, האם מסייגים את דין ספק דרבנן לקולא, כשיש ספק על דאורייתא ודרבנן יחד יש להחמיר גם בדרבנן דלא לזלזולי בו, שאני ספקא דביה"ש משאר ספיקות. דביה"ש איקבע איסורא מיקרי כיון שהוא בהכנסת היום, האם יש נפ"מ להלכה בין שתי סיעות התירוצים הנ"ל, שכן אם מדובר בדין ספק הקרוב לספק דאורייתא, יהיה הדבר חמור יותר, לפי שיטת הרשב"א שספק דאורייתא מה"י לחומרה, ואילו אם מדובר על דיני דרבנן שמסיבה כלשהי לא אומרים בהם ספק דרבנן לקולא, יהיה הדבר קל יותר. אולם, כאמור לעיל גם בסיעה הראשונה סוברות רוב הדעות שאין מדובר בדין דברי קבלה כד"ת דמי ממש. וממילא אין כאן צד של חומרה כספק דאורייתא, מלבד דעת הבית יצחק הנ"ל] [\[הרב אוריאל בנר שליט"א\] ירחון האוצר \(סו\), תשפ"ב \(עמ' נח\)](#)

הלכות תשעה באב [שיעורי הגר"מ לובין, תשע"ו](#)

דיני תשעה באב [הרב זילברברג, תשע"ז](#)

הושטת יד לאבי הבן בברית מילה בתשעה באב [האם היא אסורה שאילת שלום, או מותרת] [פניני אי"ש, תשע"ט](#)

פסקי הגר"א - בענין ההבדל בין תשעה באב לשאר הצומות [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' שכה\)](#)

פדיון הבן בתשעה באב [הגר"מ גבאי שליט"א] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קלג\)](#)

מתי עולים לתורה בתשעה באב ארבעה קרואים? [כשיש שני חתנים או שני בעלי ברית ישראלים, רמ"א קלה] [צבא הלוי, תשפ"א](#)

מיחזי כיוהרא באבלות תשעה באב [עשיית מלאכה בתשעה באב, מול אמירת 'התכבדו מכובדים!'] [\[הגריב"צ במברגר זצ"ל\] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' מב\)](#)

מיחזי כיוהרא באבלות תשעה באב [שינוי מנעלים, ביאור הסוגיא] [\[הגר"מ יעקבזון שליט"א\] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' רלא\)](#)

מנהגי תשעה באב [קימה בפני אביו, הליכה לבית הקברות, שאילת שלום] [שיעורי הרב יו"ט זנגר שליט"א \(עמ' יב\)](#)

עסקים בתשעה באב [דבר האבד, ניהול משא ומתן, רכישת חברה מתחרה] [\[צבי רייזמן\] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' ק"ח\)](#)

האם מותר לעושות קיטנה בתשעה באב ולגבות כסף על כך? [נר יששכר, תשע"ח פרי עמלנו, תשפ"ב](#)

הלכות תשעה באב [גיליון מעשה כהן, תשע"ח \(כה עמ'\)](#)

הערות בדיני תשעה באב [מלאכת דבר האבד אחר חצות, חליבה, ע"י ישראל או עכו"ם, צער בעלי חיים, ההולך לצורך מצוה עובר במים בהליכתו ובחזרתו, וההולך לצורך מניעת הפסד ממון מותר רק בהליכתו, וכשהולך לשתי מטרות מה דין חזרתו] [הגר"א גניחובסקי, תשע"ז](#)

[דיני תשעה באב - משיעוריו של הגר"נ קרליץ זצ"ל נשיח בחוקיר, תשע"ו](#)

[דיני תשעה באב - הנהגותיו של הגר"ח קניבסקי זצ"ל דברי שי"ח, תשע"ו](#)

[אם יש לסיים סעודת ברית מילה בע"ש ח' באב קודם חצות פניני הלכה - אוסף גליונות, תשע"ט \(עמ' סח\)](#)

[האם יש חינוך וספיה לקטן במנהגי בן המצרים, בתעניות, ובתשעה באב? \[האם יש חינוך לשעות בתשעה באב,](#)

[והאם קטנים אוכלים כדרכם בצום\] בירור הלכה - אוסף גליונות, תשע"ט \(עמ' פו\)](#)

[מנהג זריקת בובקעס בתשעה באב אספקלריא, תש"פ \(עמ' מה\)](#)

תשעה באב [באגדה]

[כל המתאבל על ירושלים - זוכה ורואה בשמחתה \[כבר עכשיו, בשמחת קיום התורה והמצוות, על שכן ברכו בתורה](#)

[תחילה, ועל היפך שנאת חינוס\] ממגד גרש ירחים, תשפ"א להשיב נפש, תשפ"א מפיך מרגליות, תשפ"ב](#)

[בניית בית המקדש בשבת \[בנייתו היא מצוות עשה והבניה בשבת היא ביטול עשה וכן לאו\] עיון הפרשה, תשפ"א \(עמ'](#)

[קמו\)](#)

[כל דור שלא נבנה בימיו מעלין עליו כאילו הוא החריבו מנחת אשר, תשפ"א מנחת אשר, תשפ"ב](#)

[ושכנתי בתוכם' - הדמיון בין נשמת האדם לבית המקדש \[תלמיד חכם שיש בו דעת\] עומק דעת, תשפ"א](#)

[שנאת חינוס - מחלה נסתרת וידבר משה, תשפ"א](#)

[שנאת חינוס ותיקונה ע"י אבלות החורבן \[מהי שנאת חינוס, כיצד היא נתקנת באבילות החורבן, חמשת העינויים שבירת](#)

[התאוות\] ממגד גרש ירחים, תשפ"ב](#)

[חורבן ירושלים שחסרו בה אנשי אמנה - דיני מחוסר אמנה \[סיכס על קניית רכב ורוצה לחזור בו, אמנה והבטחה](#)

[בתקיעת כף, אנשי אמנה תנאי לגאולה שלימה, החזרת מוצר לחנות, חיוב קיום הבטחה, חזרת מקח, הבטחה לקטן, עני](#)

[המהפך \[בחררה\] עומקא דפרשה, תשפ"א](#)

[מלכיה ושריה בגוים אין תורה \[חורבן הבית בתי כנסיות ובתי מדרשות\] וידבר משה, תשפ"א](#)

[רחם נא על הבית הגדול והקדוש - גם בגלות כל השפע לעולם בא דרך מקום המקדש \[פיוט בסדר העבודה ליום](#)

[כיפור\] אוהל אבות, תשפ"א](#)

[ההבדל בין ישיבוחר לרווק חרדי \[בין הזמנים, היהדות מחכה בארון, נבואת ירמיהו על גניזת הארון, הטוב שבדבר, 11](#)

[שנות המגורים בירושלים בין גלות יהוכין לגלות צדקיהו, יחזקאל צמח לנביא כי לא נשאר בירושלים, על נהר כבר\] א.א](#)

[נדברו, תשפ"א](#)

[עניני גלות וגאולה - מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל \(41 עמ'\) כאיל תערוג, תשע"ז](#)

[ארבע התעניות ובין המצרים בהלכה ובאגדה \(96 עמ'\) תשס"ז](#)

[תעניות החורבן \[חידוש אבודרהם בענין תענית עשרה בטבת, שיטת רמב"ם שבזמן בית שני המשיכו להתענות את כל](#)

[תעניות החורבן, ימי תעניות החורבן עתידים להיות ימים טובים, ברמב"ם מבואר שהתעניות נקבעו לימי תשובה, מדוע](#)

['מובטחני בו שמורה הוראה בישראל'](#) [לראות את הקב"ה גם בתוך הקושי] [שלמים מציון, תשע"ז](#)

[תשעה באב ורחל אמנו](#) [מעלת התפילה בתשעה באב, הזכרת זכות מסירת הסימנים לאחותה, ויתורה של רחל והקשר בינו לבנין בית המקדש - הכנסת צרה לביתה] [\[הגרא"ב פינקל זצ"ל\]](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קנ"ח\)](#)

[גלינו מארצנו ו'נתרחקנו' - הסיבה לחוסר רגשות האבלות](#) [משנתה של תורה, תשע"ח](#)

[יבוא ידיד בן ידיד, ויבנה ידיד לידיד, בחלקו של ידיד, ויתכפרו בו ידידים](#) [קשר הידידות שהיה עם הקב"ה בבית המקדש, יד ביד, החי את הדברים זוכה לקשר ידידות גם כיום ויזכה לראות בשמחת ירושלים] [מאור השבת, תשע"ח](#)

[מעלת ארץ ישראל](#) [ארץ ישראל ירושה לנו, ניתנה בדיבור, בחזקה, בשטר ובמלוה הכתובה בתורה, ע"י עבודת האבות ויראת השמים שלהם] [\[הגרש"י טאבאק זצ"ל\]](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קמה\)](#)

[מאמרי חיזוק והתעוררות - הסיבות שגרמו וחורבן בית מקדשנו, והצפיה לישועה](#) [עם עובדות והנהגות רבותינו גדולי ישראל] [הראנו בבנינו, תשע"ט \(226 עמ'\)](#)

[הזדמנות להשגת מעלת החסידות והקדושה](#) [הגרמ"ג שינברגר שליט"א] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' רעח\)](#)

[בבית המקדש נשארה השכינה כקודם החטא](#) [בת קול מנהמת כיונה, מידה רעה חמורה יותר מכל התורה, החיוב להתבונן באבלות על חורבן הבית] [\[הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל\]](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קמח\)](#)

[אתם בכיתם בכיה של חינוס - וימאסו בארץ חמדה](#) [ההבנה שארץ ישראל היא חיים רוחניים במעלות גבוהות] [\[הגרי"ד קאפלמאן זצ"ל\]](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קנד\)](#)

['בכיה של חינוס' ו'בכיה של דורות'](#) [\[הגר"א שפירא שליט"א\]](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' רלט\)](#)

[נפלה עטרת ראשינו](#) [הפסקת עבודת הקרבנות] [בית מדרש גבוה לכהנים, תש"פ](#)

[הארות באבלות המקדש](#) [להחליף תרופה כשהיא אינה מגיבה, לדעת כיצד להתאבל, ד' אמות של הלכה פחות מכך אינו בדין חלוקה] [\[הגר"נ יגן זצ"ל\]](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קפט\)](#)

[מצוות שמירת המקדש](#) [עשר עטרות, תש"פ](#)

[מדת נורא שגילויה במקדש - ברגע של עצם החורבן - היא מתגלה בכלל ישראל](#) [מדוע קמים בשעת המנחה בתשעה באב אף שאז היה שיא החורבן במקדש, תנחומים בכך שכיילה חמתו על עצים ואבנים, מה 'נורא' המקום, ביטול גילוי מידת 'נורא', מידת 'נורא' מתגלה בארון, רק ע"י חכמי תורה שבעל פה, ספר דברים המקור לתורה שבעל פה] [חשבת דרכי במשנתו של הגר"מ שפירא זצ"ל, תש"פ](#)

[מספד חדש - על הקודש והמקדש](#) [שועלים הלכו בו-עומק החורבן, הסתר פנים הוא רק רגע אחד, רעיה בגדו בה-גבריאל ומיכאל] [וידבר משה, תשפ"א](#)

[ביאור דברי הגמרא "עקיבא ניחמתנו"](#) [שועלים הלכו בו] [מחמדי התורה, תשע"ז](#) [מנחת אשר, תשע"ז](#) [בינת החכמה על משך החכמה, תשפ"ב](#)

[צלם שעשה נבוכדנצר עמד על כסף זהב בירושלים](#) [ירושלים של זהב, הדתות בעולם נשענות על הדת היהודית] [בינת החכמה על משך החכמה, תשפ"ב](#)

במסותרים תבכה נפשי [מהות הבכי לפני הקב"ה כביכול, בית פנימי ובית חיצון, וינצלו את מצרים, חברת השפע, חובת

בני התורה בזמן ה'קידמה'] [\[הגר"י הורוביץ זצ"ל\] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קסז\)](#)

'עת לבכות' [מדוע נקבע החורבן לתשעה באב, מהו היסוד לגאולה, התועלת בבכי על החורבן, מדוע צחק ר"ע למשמע קול

בכיותיהם של חבריו] [שיעורי הרב רוזנבלום, תשס"ט](#)

על המצא ובר המצא

מפני מה נקרא החורבן גם על שם "קמצא" אשר לא נטל חלק במחלוקת? אשכול יוסף, תשע"ו אשכול יוסף, תשפ"ב

[\(ו' תירוצים\) מעדני אשר, תשע"ד](#)

בהנהגת קמצא ובר קמצא נפסק דינם של ישראל בשמים [המזבח מזין ומפרנס את עם ישראל מי שאינו מזמן

לסעודתו אינו מאהוביו של מקום] [שיעורי הגר"ח פיינשטיין שליט"א, תשפ"ב](#)

האם היה בסילוק בר קמצא מהסעודה איסור [הלבנת פנים, תקנת רבנו גרשום מכח מעשה זה, איסור מניעת תפילה

מאדם בבית כנסת שהועמד לרשות הציבור, האם אדם חייב לארח בביתו את שונאו, כופין על מידת סדום, בא במחותרת]

[שיעורי ליל שישי - ישיבת ברכת יצחק, תשע"ט](#)

הלכות בשו"ע או"ח הנלמדות ממעשה קמצא ובר קמצא [קב ונקי, תשע"ו](#)

עמי לא התבונן [חורבן בית המקדש, מעשה קמצא ובר קמצא] [היא שיחתי, תשע"ט](#)

חרבן שלשת המרכזים על ידי דברים קטנים [הרב מרדכי דוד נויגרשל שליט"א, תש"פ](#)

'קרא עלי מועד' 'נביאיך חזו לך שוא ותפל' [הטעם שלומדים סוגית קמצא ובר קמצא, הנהו ביריוני - 'אנשים ריקים

ופוחזים למלחמה', יום אבל לאומי - אין אומתנו אומה אלא בתורתיה, אתה בחרתנו מכל העמים, מה ראה הציבור בנס

לחם הפנים את ההבל החם היוצא - לקחת את האוירה הקדושה כשיוצא מבית המדרש, כיצד תשעה באב נקרא מועד -

מהות המועדים התקרבות אל ה'] [\[הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל\] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קס\)](#)

מי היה 'בר קמצא', ומדוע מותר היה לפגוע בו? [צדוקי מראשי הבייתוסים, מנהג ירושלים שלא היו יושבים בסעודה

שלא ידעו מי יושב בה] [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' טט\)](#) [שיעורי הגר"ח פיינשטיין שליט"א - אוסף גיליונות, תש"פ \(עמ' יז\)](#)

תשעה באב נקרא 'מועד'

קרא עלי מועד - ראש חודש אב ותשעה באב [אמירת הלל בראש חודש הופכת אותו כעין יום טוב, המועד בראש חודש

לידה מחדש, הלבנה טוענת לכתר, לכי מעטי את עצמך - וגלי את האור המיוחד בך, החמה והלבנה המשפיע הגדול והמקבל

הגדול, לכתר תורה זוכים רק מלימוד בלילה, בבין המצרים גדר מזה וגדר מזה, דרכו ניתן להגיע להישגים - כל רודפיה

השיגוה, משה כותב בדמע, מצב של בכי צורת מוות] [חשבתי דרכי במשנתו של הגר"מ שפירא, זצ"ל, תשפ"א](#)

דברו על לב ירושלים [בוכות את התמוז, את חשוב להתאבל על ירושלים, סוף שנת תשפ"א מהווה תשתית לשנת תשפ"ב,

דוד המלך - עדינו העצני, בני יששכר למשפחותם משפחת התולעי, נבואה נאמרת רק מתוך שמחה כולל נבואת איכה,

הפראדוקס של תשעה באב] [\[הרב לוי יצחק לדרמן שליט"א\] כולל חזון אי"ש, תשפ"א](#)

ה'מועד' של תשעה באב - גילוי ה'אנוכי ארד עמד' [נבוכים הם בארץ מלשון בכי, מהות ינסי לרעה, התפילה שתיקן

דוד המלך בכי על העדר מלכות שמים] [חשבתי דרכי במשנת הגר"מ שפירא זצ"ל - אוסף גיליונות, תשע"ט \(עמ' ו\)](#)

הטעם שתשעה באב נקרא מועד [שבילי פנחס, תשע"ב](#) [הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ'](#)

[קסד\) שמעתא עמיקתא, תשע"ו](#) [באר הפרשה, תשפ"א](#) (עמ' כב)

גלה כבוד מלכותך - קביעת ה'מועד' של תשעה באב [שיחת הגר"ד וולפסון שליט"א - אוסף גיליונות, תשע"ט \(עמ' כ\)](#)

הקשר בין תשעה באב לשמיני עצרת [שבילי פנחס, תשע"ו](#)

עבודה מעשית לימי בין המצרים ותשעה באב [הרב אלחנן לוי חזקיה שליט"א] [עבודה מעשית, תשפ"ב \(מהדורה ד' כא](#)

[עמ'\)](#)

פרשיות ימי בין המצרים והקשר בינם לבין ימי בין המצרים [מועדים בפנחס וחלוקת הארץ במטות מסעי, הקשיים

המחשלים את האדם, קרא עלי מועד] [הגר"ד סגל שליט"א - קובץ גיליונות, תשע"ז \(עמ' טו\)](#)

מה הם 'המצרים' של ימי בין המצרים? [משנתה של תורה, תשפ"ב](#)

דיני מועד בתשעה באב [צדקת צדק בשבת, הספד, קריעה במקום המקדש] [מעדני אשר, תשע"ב](#)

בזמן בית המקדש השני, האם צמו בתשעה באב? [מעדני אשר, תשע"ו](#)

קרא עלי מועד - האם נחוגג יום טוב לעתיד לבוא בתשעה באב שיחול בשבת או נחוגג למחרתו? [מנחת אשר, תשע"ט](#)

על מה אבדה הארץ

על מה אבדה הארץ - על אי הבנת חשיבות התורה - מדברי הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל [פניני דעת, תשע"ה](#)

שלא ברכו בתורה תחילה [ברכת התורה דאורייתא או דרבנן] [הגר"י אולשין שליט"א] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש](#)

[\(עמ' ריח\)](#)

על מה אבדה הארץ [חשיבות התורה, לימוד התורה, ובני התורה, משלו של אלשיך זצ"ל ודברי מהרי"ט זצ"ל] [ארחות](#)

[חיים, תשפ"ב](#)

שלא ברכו בתורה תחילה – סימן או סיבה? [הרב איתמר וינרב שליט"א] [מנורה בדרום \(לח\), תשפ"ב \(עמ' קעו\)](#)

חורבן בית שני - ערו ערו עד היסוד בה [חורבן בית שני הוא חורבן היסודות, המידות הן 'דרך' האדם, מידת לב טוב, כת

האמת המתנגדת לקטטה, חובת דורנו מדברי המהר"ל והגר"א קוטלר] [הגר"ד כהן שליט"א] [בנתיבות ההלכה - אבלות](#)

[המקדש \(עמ' רי\)](#)

מהות החטא 'שלא ברכו בתורה תחילה' [משפטי התורה, חלק לימוד התורה המשפטי אינו גמר מצוה כמו עשיית תפילין,

ולכן אין מברכין עליה, וברכת התורה היא על החלק המעשי דהיינו קיום המצוות] [הגר"י מסלנט זצ"ל] [בנתיבות ההלכה -](#)

[אבלות המקדש \(עמ' מ\)](#)

בית ראשון חרב בגלל ג' עבירות, או מפני שלא ברכו בתורה תחילה? [הסיבות לחורבן המקדש, כבוד התורה] [אשכול](#)

[יוסף, תשפ"א ח' תירוצים](#) [נאה דורש, תשפ"א](#)

[ההערות וחידושים להלכה על מגילת איכה](#) [הרב שרון שריפי שליט"א] [מנורה בדרום \(לח\)](#), [תשפ"ב \(עמ' רכ\)](#)

[ברכה על קריאת מגילת איכה](#) [המנהג לקרא בלילה על מגילה כשרה ולברך וביום לא, כשלא היתה מגילה בלילה וביום קבלו האם יקראו ביום בברכה, ברכה על מנהג] [צבא הלוי, תש"פ](#) [הרב אליהו גרינצייג שליט"א] [קראי מועד-תעניות, תשפ"ב \(עמ' קלט\)](#)

[מגילת איכה פרק ג' נאמרה על כלל ישראל או על ירמיהו?](#) [נאמרה בלשון יחיד, ושאר איכה בלשון רבים, נאמרה מול נביא השקר פשחור וחבריו, השוואה בין האמור בירמיהו לבין האמור באיכה] [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' נה\)](#)

[מ'איכה' של משה עד תודה לקב"ה](#) [איכה דאדם הראשון, איכה היתה לזונה דישיעיהו, איכה ישבה בדד דירמיהו, ההתנתקות מהקב"ה, והשיבה אליו בהכרת תודה לו, מכח עמל האבות הקדושים] [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' כא\)](#) [מלאכת מחשבת, תשע"ט](#) [במחשבה תחילה, תשע"ט](#)

[ביאורים במגילת איכה](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' רצד\)](#)

['בצאתי ממצרים' 'בצאתי מירושלים'](#) [שינוי מנעלים, ביאור הסוגיא] [הגר"מ שלנגר שליט"א] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' רלו\)](#)

[בצאתי ממצרים בצאתי מירושלים](#) [בית מדרש ישיבת מיר, תשע"ט](#)

["בנים גידלתי ורוממתי והם פשעו בי" - היסח הדעת מהמעלה הרוחנית](#) [נר יששכר, תשע"ד](#)

[ככיו של רבן גמליאל \(איכה א, ב\)](#) [היא שיחתי, תשע"ט](#)

["חטא חטאה ירושלים"](#) החוטא ושונה בחטא נעשה לו כהיתר, ואינו בוש במעשיו, וכך היה בירושלים, לכן כתוב היתה כנידה, שאינה בושה] [איכה א, ח] [משך חכמה ע"פ בינת החכמה, תשע"ח](#)

["ידו פרש צר על כל מחמדיה"](#) [הגויים אינם חומדים את התורה, ואינם מעריכים את היגיעה בה, והיא להם לטורח ועמל, ואף על פי כן הם גוזרים על ישראל שלא ילמדו תורה, כיון שיודעים שאצל ישראל היא חמדתם, לכן כתוב "מחמדיה", ולא חמדה. וזה כונת חז"ל, שאם היינו זוכים, לא היו חומדים אפילו את ארץ ישראל, שהיא חמדה לגויים, ועכשיו, הם גוזרים שלא ללמוד תורה אפילו שאינה חמדה להם כלל] [איכה א, י] [משך חכמה ע"פ בינת החכמה, תשע"ח](#)

[הערות והארות במגילת איכה ובקינות](#) [ירחון האוצר \(לא\), תשע"ט \(עמ' עח\)](#)

["לוא עליכם כל עוברי דרך"](#) [הפוטור את עצמו מחיוב מצוה, כגון שאינו הולך בבגד של ארבע כנפות, ופטור מציצית וכדו', אינו נענש על זה. מכל מקום, כאשר יש חרון אף ה', כגון בשעה שאדם עובר על מצוה, אז נענש גם על זה שלא הביא עצמו לידי חיוב מצוה. ולכן גרים מעונים, כיון שלא נכנסו תחת כנפי השכינה לפני כן, ונענשים על זה כשעוברים על מצוות. אבל הגויים שאינם בני מצוות, אינם נענשים על זה שלא מתגיירים. אפילו שעוברים על שבע מצוות בני נח, אינו דומה למתן תורה שקבלנו עלינו תרי"ג מצוות] [איכה א, יב] [משך חכמה ע"פ בינת החכמה, תשע"ח](#)

["ממרום שלח אש בעצמותי"](#) [אף על פי שנתן ה' לשמש את היום, ולירח את הלילה, הם מאירים קצת בזמן ממשלת האחר. וזה פירוש הכתוב בתהילים (עא, יט) צדקתך עד מרום, שבמרום עושים צדקה זה עם זה] [איכה א, יג] [משך חכמה ע"פ בינת החכמה, תשע"ח](#)

“על אלה אני בוכיה, עיני עיני יורדה מים” [שני עינים רומז לאח ואחות. וזה כפל הלשון עיני עיני יורדה מים, שהאח בוכה על אחותו, ויורדה עליה מים, במעשה דבתו ובנו של רבי ישמעאל כהן גדול, שזיגום יחד להביא ולדות לעבדים, ועל אלה קונן ירמיה הנביא] (איכה א, טז) [משך חכמה ע"פ בינת החכמה, תשע"ח](#)

בכי של תקווה [על אלה אני בוכיה] (איכה א, טז) [היא שיחתי, תשע"ט](#)

איזה בכי בונה את בית המקדש? [שואלין ודורשין, תשפ"א](#)

“פרשה ציון בידיה אין מנחם לה” [נדה העוברת בין שני אנשים, או הורגת אחד מהם, או מביאה מריבה ביניהם, ולזה בירך ה' את ישראל שיהיה להם דין נידה בין האומות, ועל ידי זה ימותו, ויהיו מריבה ביניהם] (איכה א, יז) [משך חכמה ע"פ בינת החכמה, תשע"ח](#)

עצים ואבנים רוחניים (איכה ד, יא) [היא שיחתי, תשע"ט](#)

איכה - אייכה [הגר"א סלומון זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קעז\)](#)

הקשר בין איכה לאייכה [היא שיחתי, תשע"ט](#)

הקשר בין 'איכה' לבין 'חדש ימינו כקדם' [מתוקים מדבש, תש"פ](#)

'אבל יחיד עשי לך' [לקחת את החורבן באופן אישי, התיקון בלימוד המוסר] [\[הגר"ד גולד שליט"א\]](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' רעח\)](#)

'אבל יחיד עשי לך' [לא להתנחם בכך שהחורבן הוא צרת רבים] [\[האדמו"ר הפני מנחם מגור זצ"ל\]](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קמג\)](#)

לקו בא' ב' כי חטאו בא' ב' - יצירת סדר מעוות בבריאה [חשבת דרכי - ע"פ הגר"מ שפירא זצ"ל - אוסף גיליונות, תשע"ח](#) [\(עמ' ד\)](#)

כמו אישה בציריה, וכבתולה חגורת שק על בעל נעוריה [קהילת בני תורה, תשע"ב](#)

למה אנו מקוננים בתשעה באב על איבוד 'פדיוני בכוריה'? [פדיון בן בזמן הזה] [פניני חשוקי חמד, תשע"ח \(עמ' לא\)](#)

תשעה באב ונגיף הקורונה

בין המצרים בקורונה [חולה בצום, רחיצה, שמירה על היגיינה, לבישת מסכת פנים חדשה, כיבוס מסכה, כיבוס בגדי חולה, רחיצת ידים באלכוהול או במים וסבון בתשעה באב, מנין של חולי קורונה, קוראים בשחרית כי תוליד בנים והפטרה ללא ברכות, והחולים יקבלו עליות ויברכו ברכת התורה, במנחה לא יקראו בתורה כשאין ששה מתענים] [עיטורי מרכז, תש"פ](#)

חולי קורונה ותשעת הימים [אזמרה לשמך, תש"פ](#)

כיבוס מסכות הקורונה ולבישת מסכה חדשה בתשעת הימים [תורת 'בגד' לגבי דין הוצאה בשבת, לגבי דין קניית בגד חדש, לגבי דין כיבוס הבגד, מסכות הגנה הן 'בגד' גרוע] [\[הרב שלמה זלמן שטיינברג שליט"א\]](#) [פניני הלכה מראשי חבורות בישיבת מיר, תש"פ](#)

רחיצת ידים בתשעה באב למנוע התפשטות הנגיף [אלכוהול, סבון, צוות רפואי] [לענין הלכה, תש"פ](#)

חולי קורונה מאומתים [עם או בלי תסמינים, בקבוצת סיכון או בקבוצה רגילה, חולי קורונה שנרפאו, סובלים חולשה,

תופעות לואי, צום, רפואה, פיקוח נפש] [שמעתא עמיקתא, תש"פ](#)

אנשים בקבוצת סיכון או הנמצאים בבידוד [עם ובלי תסמינים, בריאים, נשים בהריון, הנמצאים באזורי סיכון, צום,

רפואה, פיקוח נפש] [שמעתא עמיקתא, תש"פ](#)

צום תשעה באב ב'קורונה' [צום תשעה באב לדעת השו"ע לא גזרו על חולה ולדעת הרמ"א נהגו להתענות כשאינן צער גדול, הותרה או דחוייה, בתקופת הקורונה מי שנפל למשכב לא יצום, בלי או עם תסמינים, תסמינים לחולה שאינו מאומת,

ספק אם נדבק ושוהה בבידוד, מאומת שנרפא] [עומק הפשט, תש"פ](#) [לענין הלכה, תש"פ](#)

אכילת פחות מכשיעור בתשעה באב בתקופת הקורונה [היתר חולה בצום, הותרה או דחוייה, שיעורו בכזית או בככותבת, בכל תענית דרבנן יש 'עשה' לצום וילאו לאכול' מדרבנן, בתענית בכורים בערב פסח יש רק 'עשה', עליה לתורה

לחולה] [הגר"ע מדלוב, תש"פ](#)

קריאת מגילת איכה בברכה מתוך מגילה כשירה בקלף [בשל פיצול למנינים רבים, עד מתי יש לעכב את הציבור לצורך

קריאה במגילה כשירה, לצורך הפטרה בנביא בקלף, טורח הציבור] [לענין הלכה, תש"פ](#)

אבלות על ירושלים וזכר לחורבן

הרואה את מקום המקדש - הכותל המערבי

קדושת המקדש ומצוותיו בזמן החורבן [הרב אליהו גרינצייג שליט"א] [קראי מועד-תעניות, תשפ"ב \(עמ' קעז\)](#)

קריעה על המקדש וירושלים [הרב אליהו גרינצייג שליט"א] [קראי מועד-תעניות, תשפ"ב \(עמ' קסה\)](#)

פסקים והלכות בהליכה ותפילה בכותל המערבי [מעלת התפילה בכותל, סגולת ראיית הכותל, הכנסת ידיים בין אבני הכותל, להתקרב לאבני הכותל, לגעת באבני הכותל, לנשק את אבני הכותל, הישענות על הכותל בנפילת אפים, הנאה מצל הכותל, הנחת נר בין האבנים, עשן משחיר את האבנים, אבן מאבני הכותל שנפרדה ממקומה] [הגר"א נבנצאל שליט"א](#)

[בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תקט"ו\)](#)

פסקים והלכות בקריעה על מקום המקדש [הרואה את ירושלים בחורבנה, כשרואה את מקום המקדש יקרע שוב, תושב ירושלים, תושב ירושלים החדשה, תושב שאר ערי הארץ, צריך לקרוע על ירושלים בזמן הזה גם כאשר יש ישוב יהודי בירושלים, ראייה במשקפת מחייבת קריעה, האם קורעים על ראיית הכותל, אין זה בכלל הקריעה על מקום המקדש, אבל הוא חלק מירושלים החרבה, ואם לא קרע כשראה את ירושלים צריך לקרוע כשרואה את הכותל המערבי, קריעה במוצאי שבת, קריעה בערב פסח אחר חצות, בכל ערב שבת וערב יום טוב המנהג שלא לקרוע אחר חצות, האם נכון לכוון את הדבר שיבוא לכותל המערבי בערב שבת אחר חצות, או בשבת, להיפטר מקריעה, נשים בקריעה, מעיקר הדין צריך לקרוע גם את החולצה וגם את הבגד העליון, אך יכול לפשוט את הבגד העליון לפני הקריעה ואז יקרע רק את החולצה, האם קורעים מעיל חורפי או מעיל גשם, האם מותר לקרוע בבגד שקרע בו כבר, ירחיק הקריעה מהקרע הקודם שיעור ג' אצבעות, לשאול בגד להיפטר, האם אפשר לשאול בגד כדי להיפטר מהקריעה, קורעים בצד שמאל, מתחילים לקרוע מעט בכלי, וממשיכים לקרוע ביד] [הגר"א נבנצאל שליט"א](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תקט"ו\)](#)

בן שלבש חליפה חדשה של אביו האבל והלך איתה לכותל האם חייב בקריעה [מלכלך בגד ומקיים מצוה מדאורייתא של כיבוד אב, כשהאב מחמת אבלו לא רוצה ללבוש בגד חדש ובנו לובשו, כבגד המכובס בתשעת הימים, שואל בגד שאינו רשאי לקרוע, האם הוא פטור או הוא אנוס, האם רשאי לקרועו ולשלם נזקו, בגד שחש עליו לקרועו האם רשאי להחליפו בבגד אחר, על הוריו, על חורבן הבית, הלוש חליפה שאולה יקיים קריעה בחולצה, האם רשאי להתעכב מלקרוע עד שישוב לביתו וילבש בגד שלו] [הרב זאב פראנק שליט"א] [פניני הלכה מראשי חבורות בישיבת מיר, תשפ"ב](#)

פסקים והלכות - קריעה על מקום המקדש כשהבגדים של הוריו [כשבעלי הבגד מקפיד אין לקרוע, בגד שעובר מאח לאח האם הוא בבעלות האב] [הגרי"ש אלישיב זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תמ"ז\)](#)

פסקים והלכות [מי שלא ראה את הכותל שלושים יום חייב לקרוע, הפקרת או הקניית בגדיו, קריעת סודר, קריעת ציצית, יום טוב, חוה"מ, ערב שבת אחר חצות, חנוכה וראש חודש, שבת, חתן וכלה בשבע ברכות, שכח לקרוע, חינוך קטנים, בן גדול הסמוך על שולחן אביו ובגדיו של אביו, ראיית המקדש, החלפת הבגד הקרוע, סומא, הטסת טיסן לא מאויש מעל הרב הבית] [הגרי"ש אלישיב זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תנ"ט\)](#)

הלכות קריעה על מקום המקדש - משיעוריו של הגר"נ קרליץ זצ"ל [נשיח בחוקיך, תשע"ו](#)

קריעה בראיית הכותל בחורבנו [באישור הגר"ח קניבסקי זצ"ל] [בדרכי אמונה, תש"ע](#)

קריעה על ירושלים ואיסור כניסה להר הבית [קריעה על ערי יהודה, על מקום המקדש, זמני הקריעה, בשבת ובמועד, עיור האם צריך לקרוע, איסור כניסה להר הבית] [עין יצחק, תשע"ח](#)

הלכות קריעה על מקום המקדש [נשים, חינוך קטן, לא קורע עדיף שלא יגיע, ראה מקום המקדש בשבת, בחוה"מ ובפורים, מקנה בגדו לאחר במתנה ע"מ להחזיר להפטר מחיוב קריעה, חיוב סומא בקריעה, בן הסמוך על שולחן אביו] [הגר"ח קניבסקי זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תצ"ז\)](#) [קובץ גיליונות, תשע"ח \(עמ' כ\)](#)

הלכות זכר לחורבן, קריעה והכותל המערבי [הגר"א נבנצאל שליט"א] [עיון הפרשה גלות ונחמה, תשע"ז \(עמ' 141\)](#)

הגר בירושלים ורואה את החורבן מחלונו האם פטור מעשיית זכר לחורבן? [האיחוד בחידוד, תשע"ד](#)

קריעה על ירושלים ומקום המקדש [החיוב לקרוע את בגדיו בראיית ירושלים ומקום המקדש בחורבן. מה הוא "חורבן", ישוב יהודי הנתון תחת שלטון זר, לאחר איחוד ירושלים, ויהודים יושבים ואף שולטים בה - האם בזמנינו צריך לקרוע על חורבן ירושלים ועל חורבן בית המקדש, המקום בו חל חיוב הקריעה, היכן המקום "צופים" בו מתחייבים בקריעה על ראיית ירושלים בחורבנה, שם מקום מסוים, או שיעור זמן כעין שיעור זמן ההליכה בין צופים לירושלים, ואם כך מהו שיעור זמן זה] [פסק ההלכה - מהו המקום המדויק שבו חל חיוב הקריעה, מה היא "ירושלים" - העתיקה דווקא או אף החדשה, חומותיה או בתיה, ו"מקום המקדש" - המסגד או רצפת העזרה או הכותל המערבי - עליהם מחוייבים לקרוע, דיני קריעה על ירושלים והמקדש בהשוואה לדיני הקריעה על מיתת אביו ואמו - והנפ"מ, תושבי ירושלים אינם נוהגים לקרוע, האם ראוי להקנות בגדיו לאחר על מנת שיחזיר כדי להיפטר מן הקריעה, חיוב נשים וקטנים בקריעה, חיוב קריעה בזמנים מיוחדים, קריעה על מקום המקדש כשקודם לכן ראה את המקום דרך האינטרנט] [עולמות, תס"א](#)

בחור שאנוס מלקרוע את חולצתו בכותל המערבי, האם מותר לו להכנס לכותל או שעליו לחזור לביתו? [אביו אוסר עליו לקרוע את בגדיו וציוה עליו לקרוע את הבגד המשפחתי הקבוע לקריעה, ושכח את הבגד בבית, כעת הוא אנוס] [שיעורי ליל שבת-הגר"מ זילברברג שליט"א, תשפ"א](#)

קריעה על ירושלים ומקום המקדש [הלכה יומית - יגדיל תורה בעלזא, תשע"ז](#)

ראיית החורבן [ראיית בית המקדש בחורבנו, מנהגי אבלות] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \[הגר"נ קסטנר שליט"א\] \(עמ' תר"ו\)](#)

[דין הרואה את מקום המקדש](#) [ירושלים, כותל מערבי, ראה ולא קרע, היה בשבת] [דברי הלכה, תשע"ו](#) [מאור השבת](#),

[תשע"ג](#) [מים חיים, תשע"ד](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תקל"ג\)](#)

[כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה](#) [מאור השבת, תשע"ה](#)

[קריעה על מקום המקדש \[אבלות ירושלים - מקום שיור אמה על אמה, בגד לקריעה בראיית המקדש, חובת הקריעה](#)

[למשפחה הנוסעת לכותל\]](#) [קובץ קו ההלכה - "עיון ההלכה", תשע"ח](#) [\(קכה-קל\)](#)

[דין הרואה את מקום המקדש](#) [ירושלים, כותל מערבי, ראה ולא קרע, היה בשבת] [מאור השבת, תשע"ח](#)

[קריעה על העיר חברון](#) [ערי יהודה, עיר מקלט מערי הלויים] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' כ"ג\)](#)

[קריעה על ראיית מקום המקדש וירושלים](#) [ערי יהודה וירושלים, מקום המקדש, מהיכן מתחיל החיוב, סומא, איזה

בגד צריך לקרוע, הקנאת בגדיו לאחרים או הפקרת בגדיו להיפטר מקריעה, לא ראה מקום המקדש שלשים יום, קריעה

בערב שבת ויו"ט, לימוד זכות על המקילין בדינים אלו בדרך כלל] [\[הגר"מ לאנגער שליט"א\]](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות](#)

[המקדש \(עמ' עה\)](#) [שיעורי ליל שבת - הגרב"מ זילברברג, תשע"ח](#)

[הנהגת הגראי"ל שטיינמן זצ"ל לעצום עיניו מול הכותל](#) [שיעורי ליל שבת - הגרב"מ זילברברג, תשע"ח](#)

[מעשה רב הנהגות והוראות בעניני ירושלים והחורבן](#) [\[הגר"ש"א יודלביץ זצ"ל\]](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ'](#)

[os\)](#)

[קדושת הכותל המערבי כיום](#) [כלי יקר, תשע"ט](#)

[מעלת אבלות המקדש](#) [\[הגר"א קוטלר זצ"ל\]](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' שכד\)](#)

[קריעה על מקום המקדש \[אבלות ירושלים - מקום שיור אמה על אמה, בגד לקריעה בראיית המקדש, חובת הקריעה](#)

[למשפחה הנוסעת לכותל\]](#) [קובץ קו ההלכה - "עיון ההלכה", תשע"ח](#) [\(קכה-קל\)](#)

[חיוב קריעה במקרים שונים וטעמים, טעם הקריעה על ראיית מקום המקדש בחורבנו](#) [\[הגר"ש רבינוביץ שליט"א\]](#)

[בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קד\)](#)

['מגנומטרים' בכניסה לכותל המערבי בשבת](#) [סאפקלריה \(i\), תשע"ט](#)

[נכרי המגיע לכותל ומבקש מיהודי שיתפלל עבורו](#) [\[כשזמנו מצוצמם ויכול להתפלל על חברו היהודי או עבור הנוכרי,](#)

[לא תחנם, כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים, מצוות 'ואהבת' מול מצוות 'קידוש ה'\]](#) [דרישה וחקירה, תש"פ](#)

[הלכות "זכר לחורבן"](#)

[דיני זכר לחורבן](#) [\[א. דיני השארת אמה על אמה זכר לחורבן: מקור הדין, האם נוהגים כן היום לדינא, האם בארץ ישראל](#)

[ובירושלים יש חיוב לשייר אמה על אמה, האם שמערבבים הסיד עם חול יש לשייר אמה על אמה, האם בבנין מלכים מהני](#)

[אמה על אמה, הקונה בית מסויד ומכור, ישראל ששוכר בית מגוי, ישראל ששוכר בית מישראל, חובת גברא או חובת ביתא,](#)

[בנה בית ולא גר שם כעת, האם יש חיוב בבית או צימר שעשוי מעץ, בית הכנסת ובית מדרש, בחורי ישיבה בפנימיה, האם](#)

[בחדר אוכל של ישיבה צריך לקלוף, סמינר ובית ספר, לובי בניין, אולמי שמחות, סוכה, חנות ובמחסן, חדר פחות מדי אמות,](#)

[האם צריך לשייר זכר לחורבן בכל חדר וחדר, מקום הקילוף כנגד הפתח, לשייר מול הדלת שיעור קטן כשהוא פחות מאמה](#)

על אמה או בכותל אחר שיעור גדול, לעשות זכר לחורבן על התקרה כשאין מספיק מקום על הקיר, עד כמה צריך לקלוף, שיעור הריבוע, האם מותר לעשות זכר לחורבן בצורת מלבן, זכר לחורבן על נקב קיים, אמה בצבע שחור, לכסות את האמה על אמה בתמונה של הכותל, לשים ארון מול האמה על האמה, כשיש שתי כניסות לבית, האם מותר לעשות כן בתשעה באב, האם חתן בימי השבע ברכות יכול לשייר אמה על אמה, לעשות זכר לחורבן ע"י גוי, לכסות את הזכר לחורבן בחודש אדר, שכר המקפידים על הלכה זו שלא ימוט הבנין, לעשות זכר לחורבן בעליה שבתחילה היתה בפני"ע. **ב. לשייר מקום פנוי בשולחן זכר לחורבן:** מקור הדין, החיוב להתאבל, גודל החיוב להתאבל על המקדש, האם יש חיוב שעושים דברים אלו לזכר החורבן לומר שעושים כן לזכר החורבן, טעם שתקנו ג' דברים אלו בדוקא, חיוב לזכור את החורבן מצד האמונה, לשייר מקום פנוי בשולחן, האם היום נוהגים כן, דעת שבט הלוי שנוהג דין זה בסעודות גדולות, כיצד הוא השיור, האם בסעודת מצוה יש לשייר מקום פנוי בשולחן, סעודות שבת ויו"ט, מלוה מלכה, סעודת פורים ור"ח, ליל הסדר, צלחת שמודפס עליה זכר לחורבן, משיירת ממניי התכשיט, שבת ויו"ט, האם נוהגים כן היום, תכשיט לא מזהב וכסף. **ג. שימת אפר על ראש החתן:** מקור הדין לנתינת אפר על ראש החתן, בחור ספרדי הלומד בישיבה אשכנזית, כמה זמן האפר צריך להיות על ראשו, האם יש להניח את האפר על השיער, האם יש לשים אפר על הכלה, האם גם בזיווג שני צריך לשים אפר, מי מניח את האפר, לשים תפילין במקום אפר. **ד. מנהג שבירת כוס בחופה:** מקור הדין, טעם שבירת הכוס שלא יבוא לידי שמחה יתירה, עוד טעמים לשבירת הכוס, האם צריך דוקא כוס, כוס יקרה או פשוטה, כוס חד פעמית יקרה, האם יש חיוב דוקא כלי זכוכית, האם צריך לשבור כוס זכוכית יקרה, נורה שרופה במקום כוס, מנהג האשכנזים לשבור צלחת בתנאים, מדוע אין בשבירת הכוס משום בל תשחית, לומר: אם אשכחך וכו', לא לומר 'מזל טוב' בעת שבירת הכוס, לעשות יצירה אומנותית מהשברים, מי שובר את הכוס, איך שוברים את הכוס, ברגל ימין, האם מותר לשבור כוס של האולם, האם הכוס צריכה להיות מרכוש הכלה, האם מותר להשתמש בצלחות מחרס שצריכים שבירה, האם שוברים אחרי ברכות הנישואין או האירוסין, לשבור את הכוס שברכו עליו ברכת האירוסין, לשבור ב' כוסות, לשבור כוס שיש בו שייר יין, האם הכוס צריך טבילת כלים, לעטוף את הכוס בנייר כסף, האם גם בזיווג שני יש לנהוג כן, כשיש ב' חופות באותו אזור האם יש לשבור ב' כוסות. **ה. איסור למלאות שחוק פיו.** **ו. אמירת על נהרות בבל.** **ז. איסור לשמוע כלי שיר לאחר החורבן:** ג' שיטות בראשונים, שירות ותשבחות להשי"ת, שמחת חתן וכלה, שמחת מצוה, סעודות שבת, שירה כששותים יין וגם אוכלים, גדר 'רגילי', שירי ניבול פה וכדו', מנגינות של שירי עגבים, לשיר פסוקים משיר השירים, להתעורר בבוקר עם מוזיקה – שעון מעורר, לשמוע מוזיקה בכדי להירדם, לשמוע שירי זמרים מחללי שבת, לשיר שירים מקדיש, האם מותר לשיר 'שאו שערים ראשיכם', ערבי שירה] [שערי יוסף, תשפ"ב \(קיא עמ'\)](#)

זכר למקדש או זכר לחורבן? אבניה ברזל, תשפ"ב

הנהגת "זכר לחורבן" בכל ימות השנה אספקלריא, תשע"ט (עמ' כג)

הלכות 'זכר לחורבן' גיליון מעשה כהן, תשע"ח (לא עמ')

האם עושים "זכר לחורבן" או "זכר למקדש"? (מאמר ל"שבת נחמו' ו'שבעא דנחמתא') אספקלריא, תשע"ט (עמ' ט)

האם מותר לקלף את הסייד של האמה על אמה בתשעה באב? (זכר חורבן, איסור מלאכה בתשעה באב, אחר חצות)

[וישמע משה, תשע"ט](#)

השארית אמה על אמה זכר לחורבן באר ההלכה (יב), תשפ"א

זכירת החורבן (בכל חדר, בפתח הבית, כניסה שהיא בית שער, מקום האמה, טעם השיור בפתח, אמה במקום נסתר, האם צריך לקלוף, ציור במקום האמה) [הגר"נ קרליץ זצ"ל] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש (עמ' תפ"ט)

זכירת החורבן (סד ולא שייר, מקום השיור, שיעור האמה, בשאר החדרים, נגד הפתח, כשאין ניכר השיור, מעל הדלת בחוץ, כשיש חלון בקיר, שבירת צלחת בתנאים) [הגרי"י פישר זצ"ל] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש (עמ' תס"ד)

קנה בית ורוצה לקלוף בסייד כ"זכר לחורבן" האם רשאי לעשות כן בתשעה באב? (הסח דעת מאבלות, מלאכה בתשעה באב) שיעורי הרב יו"ט זנגר שליט"א (עמ' טו)

זכירת החורבן [שיעור האמה, מקום האמה, מוסתר ע"י ארון, כשא"א כנגד הפתח, שכר בית בלא שיור אמה, אולמות ובתי מלון, ישיבות ותלמודי תורה, חנויות ומחסנים] **[אדמו"ר מאונגואר זצ"ל]** [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תס"ז\)](#)

זכירת החורבן [אבלות וזיכרון, הזכרון חלק מהאבלות, שיעור האבלות] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \[הגר"נ קסטנר שליט"א\] \(עמ' תר"ד\)](#)

שיור אמה על אמה [ריק, בצבע שחור] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \[הגר"נ קסטנר שליט"א\] \(עמ' תר"י\)](#)

חיוב אמה על אמה בקונה ובשוכר בית [מישראל, מגוי, בית שנבנה קודם החורבן] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \[הגר"נ קסטנר שליט"א\] \(עמ' תרי"ב\)](#)

פסקים והלכות [שיור אמה על אמה בדירה שכורה, כשהמשכיר מקפיד, במקום מוסתר, תליית תמונה על האפר ומנהג הגון להניח האפר לפני כיסוי מקום השיור, מיקום השיור כנגד הפתח, סמינר לבנות, חנות ומחסן] [\[הגרי"ש אלישיב זצ"ל\]](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תנ"ו\)](#)

מקום שיור האמה 'זכר לחורבן' [בכניסה, במקום מוסתר] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \[הגר"נ קסטנר שליט"א\] \(עמ' תרט"ו\)](#)

מקום שיור האמה 'זכר לחורבן' [כשיש כמה חדרים, בית כנסת, אמירה בפה שמשיר] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \[הגר"נ קסטנר שליט"א\] \(עמ' תרי"ג\)](#)

שבועת "אם אשכחך ירושלים" [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \[הגר"נ קסטנר שליט"א\] \(עמ' תר"ח\)](#)

זכר לחורבן [הגר"נ רוטנברג שליט"א] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תקנ"ט\)](#)

פסקים והלכות "זכר לחורבן" [שיור אמה על אמה, האם צריך לקלף עד סוף הטיח, לתלות ציור בתוך האמה, האם אפשר לסייד כל הבית ואח"כ לקלף את האמה או שצריך לשייר בזמן הסיוד, בפנימיה של ישיבה, במחסן, במשרד או חנות, תיקון חצות על חשבון לימוד, אמירת 'על נהרות בבל', בסעודה האם צריך לחסר מעט מהתבשילים או לשייר מקום פנוי בסעודה בזמן הזה, גם בסעודת מצוה צריך לשייר, זכר לחורבן בתכשיטי אשה, לא תלבש כל תכשיטיה של כסף וזהב משום זכר לחורבן, שבירת צלחת ב'תנאים' מי שאינו עושה 'תנאים' האם יש ענין לשבור כלי בזמן שמסכימים להשתדך, האם עדיף כלי שבור, האם צריך לשבור דווקא כלי חרס, אפר לראש חתן, שכשיבנה המקדש יתקיים המקרא לשום לאבלי ציון 'פאר תחת אפר', ועתה בזמן החורבן מניח החתן 'אפר תחת פאר, מתי מניח ההינומא, ולמנהג בני ספרד יניח לפני ברכות הקידושין, שבירת כוס בחופה, האם מותר בחתונה תזמורת, חרס ירושלים, בירושלים החדשה, להשמיע בחתונה כלי זמר מוקלטים, גם בתנאים ובשבע ברכות ובכל הקשור לשמחת חתן וכלה אין להשתמש בתזמורת] [\[הגר"א נבנצל שליט"א\]](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תקט"ו\)](#)

זכר לחורבן [שיור אמה על אמה כנגד הפתח, לימוד זכות על מה שלא נהגו, האם יוצאים ידי חובה בצביעה בצבע שחור, בציורים על החורבן, תמונת כותל המערבי, הנכנס לבית לא חדש, כשבעה"ב מקפיד שלא ישיירו, קבלן הבונה למכירה, בשעת הבנייה והסיוד או מציאות הזיכרון, מקום השיור, כשאי אפשר נגד הפתח, הסתרת המקום ע"י תמונה, השיעור, בריבוע דווקא או גם מלבן, במקום אחד בדירה או בכל חדר, מחסנים, בתי כנסת, מבנים ציבוריים, לשייר מנה בסוף הסעודה, שיור בתכשיטי הנשים] [עולמות, רסו](#) [תורה והוראה, תשע"ד](#) [האיחוד בחידוד, תשע"ד](#) [עומק הפשט, תשע"ז](#) [פניני אי"ש, תשע"ז](#)

פסקי הלכות בענין זכר לחורבן [דברי שי"ח, תשע"ז](#)

הנחת אפר מקלה בראש החתן [לא להמעית משמחתו, אלא לתת בו שאיפות רוחניות גבוהות שיגיע לשמחת המקדש וירושלים, ולכן זוכה ורואה בשמחתה כבר כעת] [\[הגרי"ד קאפלמאן זצ"ל\]](#) [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קנו\)](#)

עשיית זכר לחורבן [אצל חתנים וכלות, השחרת אמה על אמה בביתו, בדירה שכורה, החסרת תבשיל בסעודה מצד הדין וכיום, להעלות את ירושלים על ראש השמחה] [עומקא דפרשה, תשע"ט](#)

גמ"ח צלחות שנטרפו לשבירה באירוסין [מניעת בל תשחית, חשש תקלה בהשהיית כלי לא כשר, שבירת כלי באירוסין כיזכר לחורבן] ולא כלי העומד לזריקה, הנהגה של מצוה בכלי שנעברה בו עברה] [\[הגר"י זילברשטיין שליט"א\] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קא\)](#)

מנהגים "זכר לגואל" [סעודה ראשונה בערב תשעה באב, מנהג נשים בעבר לרחוץ בתשעה באב אחר חצות, אי אמירת למנצח, מנהגים אחר חצות היום, קרא עלי מועד, שלא לכתוב מגילת איכה על קלף, השארת ספרי הקינות בבית הכנסת] [אספקלריא. תש"פ \(עמ' צז\) קובץ גיליונות. תש"פ \(עמ' סג\)](#)

ניגון וכלי שיר

קונטרס איך נשיר - שירה בזמן החורבן [א. איסור שירת פסוקים והמסתעף, איסור שירת פסוקים בבית המשתה ושלא בבית המשתה, לשבח לקב"ה, תורה שבע"פ, קדיש, קדושה וברכו, שירת חצאי פסוקים, שינוי סדר התיבות בפסוק, שמיעת שירת פסוקים מאחרים, מטייפ, בסעודות מצוה וחתונות, לצורך הלימוד, לצורך רפואה, כשאין כוונתו להתענג משירת הפסוק, קניית קלטות, שיר היחוד ושיר הכבוד, 'האדרת והאמונה'. ב. איסור זמרא בזמן הזה, מתענג ביותר ורגיל בכך, גדר 'רגיל' ו'מתענג ביותר', 'בית המשתה'. ג. שמחת חתן וכלה, כלי זמר לשמחת חתן וכלה, שבעת ימי המשתה, מנהג ירושלים שלא לנגן בכלי זמר בחתונות, מנהג בני עדות המזרח בתקנה זו, אורחים העורכים חתונה בירושלים, ירושלים החדשה, כלי הנגינה האסורים, סעודות 'תנאים' ושבע ברכות, שאר סעודות מצוה. ד. סעודות מצוה, כלי זמר, גדר סעודת מצוה, סעודת שבת ויו"ט, חנוכה, ל"ג בעומר, ראש חודש, סעודת נישואין, סעודת 'תנאים', סעודה בשבת שקודם הנישואין, שבע ברכות, 'שלוש זכר', 'ברית יצחק', סעודת ברית מילה, סעודת שלישי למילה, סעודה לכבוד נתינת שם לבת, פדיון הבן, כשמתחיל בנו ללמוד תורה, בר מצוה ובת מצוה, יום הולדת, יום הולדת שבעים, סיום מסכת, סעודה שת"ח שרוי בה, סעודה לפרסם הנס, סעודת חנוכת הבית, סעודת הכנסת ס"ת, סעודה שעושה בגמר קיום מצוה, סעודת מרעים, דינר לכבוד מוסד, סעודת הבראה. ה. עניינים שונים באיסור זמרה, שירה לרפואה ולמנוע עצבות, מוזיקה לנשים וקטנים, ניגונים ללא מילים, שמיעת מוזיקה מ'טייפ', ניגונים שקטים, סיפורים המלווים בנגינה, בשעת העבודה, צלצול בטלפון או בשעון מעורר, בשעת נהיגה ברכב, לימוד תורה בנעימה. שירה ונגינה בימי ספירת העומר. שירה בפה [ווקאלית] שירה ונגינה בימי בין המצרים. דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם על פה. כל פסוק דלא פסקי משה און לא פסקינן ליה. שירת הלויים בביהמ"ק. איסור מילוי פיו שחוק. דעת הר"י וסיעתו דלא התיירו זמרה לשמחת חתן וכלה. חכם אחד מתיר ואחד אוסר] [קונטרס איך נשיר, תשע"ח \(ק"פ עמ'\)](#)

קונטרס מאור יעקב [שמיעת כלי זמר בבין המצרים ובכל השנה] (99 עמ') [מושגי יסוד, תמוז תשע"ז](#)

איסור ניגון בפה ובכלי שיר [הגר"א זנגר שליט"א] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קלט\)](#)

ניגון ושמיעת כלי זמר [הגר"ע אויערבאך שליט"א] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' נו\)](#)

האם מותר לגדל תוכים שרים? [הגר"ד שפרבר זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' כ"ד\)](#)

החורבן, הציפיה לגאולה והבנין

שאלות קצרות שנשאל הגר"ל שטיינמן זצ"ל בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש (עמ' מז, נא)

אבלות החורבן [גדר האבלות, ישנה או חדשה, האיסור למלא פיו שחוק, הרגשת הצער והחיסרון, בין אבלות על מת לאבלות החורבן, מדוע אין אומרים בתשעה באב – ואני זאת בריתי - לא ימושו מפיד ומפי זרעך, איסור תלמוד תורה והיתר לימוד בדברים הרעים, בתשעה באב הותר בדוחק ללמד עם אחרים – בטלה מסירת התורה – יום אשר עמדת בחורב, הצער על ביטול תורה באבלות החורבן, ריבוי המחלוקות בהלכה, אבלות מבשר ויין כשרואים את החורבן לראשונה, שבירת הלוחות ע"י משה רבנו, מיעוט האבלות בצהרי תשעה באב, התענוג הרוחני בזמן שית המקדש היה קיים, מנהגי קריאת מגילת איכה: מקור המנהג, ברכה על הקריאה, קריאה מגילה הכתובה על קלף, קריאת המגילה בבוקר, קריאתה אחר קריאת התורה, אופן קריאתה ע"י בעל קריאה אחד כמגילת אסתר או חלוקה לציבור פרק פרק, קריאתה בישיבה, ברכת דיין האמת קודם הקריאה או קודם קריאת התורה, קריאתה לנשים] מסביב לשולחן, תשפ"ב

שיעור איסור מלאכות שבת בזמננו אחר החורבן [כמות הוצאת חול גס בשבת הנצרכת לערבוב בסיד לזכר לחורבן, הנפק"מ לדינא כיום, הטעם שהזכירו את החורבן בדין הוצאת שבת לפי דברי ירמיהו שהחורבן היה גם על עוון הוצאת מרשות לרשות וחילול שבת] [הגר"י זיכרמן שליט"א] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש (עמ' סא)

נבואה בדבר הלכה בתשעה באב ובשאר התעניות [צום הרביעי ... יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה, נבואת ציווי הלכתית, או דברי עידוד ונחמה] [הרב משה אהרן קרמר שליט"א] ירחון האוצר (נה), תשפ"א (עמ' עו)

נחפשה דרכינו ונחקורה [על מה אנו מתאבלים, העדר הנבואה בישראל, הליכה אל הנביאים וקבלת מוסרם, דרך חיים תוכחת מוסר, חיי עולם נטע בתוכינו, 'נביאיד' חזו לך שוא ותפל, ניסים וגילויי שכינה ע"י הנביאים, הסתר פנים בחורבן, אובדן השופטים והמלכים, חורבן המקדש העדר האפשרות לדעת את ה', ושכנתי בתוך בני ישראל, מורא מקדש, נעבדך ביראה וכשנים קדמוניות, פיזור כנסת ישראל, ריבוי המחלוקות, חנופה לגויים] תורת אביגדור, תש"פ

החיוב לצפות לגאולה [מה היה במקדש ומה חסרנו] יאיר נהר, תש"פ

כל מי שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו חשבת' דרכי - אוסף גליונות, תשע"ט (עמ' ו)

ביקור התמיד בימי המצור ירחון האוצר (לא), תשע"ט (עמ' פה)

קרבת התמיד [התחלת זמן תמיד של שחר, ביקור, האם הוא עולה רגילה] שיעורי בינה - אוסף גליונות, תשע"ט (עמ' לו)

מצפים אנו ובטוחים בגאולתנו [התורה היא נחמתנו, המשיח יתפרסם בפתע פתאום, אין להתעסק בסימני גאולה] עטרת תפארת, תש"פ

שלוש דמעות הללו למה? [החברתי, 'שרפתי', 'הגליתי', כוח דור שאינו נבנה בימיו, תענית י"ז בתמוז - חרפה, תשעה באב - כלימה] ידיבר משה, תש"פ

כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה [קיום עצם ה'לוז', והיתה ארצכם שממה, גאולה העתיד חיזוק בלימוד התורה, אנשי אמנה אבדו] ידיבר משה, תש"פ

גאולה העתידה - שלח אורך ואמיתך [ירושלים - יראה שלם, בזכות מידת אהרן, אחדות ישראל, תרה ומעשים טובים] ידיבר משה, תש"פ

בית המקדש מקור החכמה [רצפת העזרה, המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה כבר מעתה, בזכות לימוד התורה, בפיך ובלבבך לעשותו שמירה מיוחדת על הלב ועל הפה] ידיבר משה, תש"פ

אין ישראל נגאלים אלא בזכות המשנה [לכו נרננה נגד שבט יששכר, פרשת נסכים רמו לגאולה העתידה, שירה לעתיד לבוא, קיום הבית וחורבנו - לימוד התורה] ידיבר משה, תש"פ

יונתי בחגוי הסלע [מחיצה של ברזל קריאת אייכה, כפטיש יפוצץ סלע שבירת המחיצה, הבל פה שיש בו חטא, אי זה ספר כריתות אמכם, קול ערב - אבובו של משה, האזינו השמים] [וידבר משה, תש"פ](#)

סדר שחיטת והקרבת קרבן התמיד [האם היה הר הבית מקורה, עליה לגג לראות את הזריחה, הואצת תשעים ושלוש הכלים מלשכת הכלים] [בית מדרש גבוה לכהנים, תש"פ](#)

שיר הלויים על התמיד בעת החורבן [מתי בטל התמיד, הקרבת התמיד אחר חורבן הבית] [אספקלריא, תש"פ \(עמ' עא\)](#)
שועל יוצא מבית קודשי הקודשים פנינים, תשע"ט

שועלים הלכו בו - על שירת השועל בפרק שירה [משל השועל והדגים] [עינינו גל - אוסף גיליונות, תשע"ט \(עמ' נט\)](#)

עיקר סיבות גלותנו ושורשיהן על מה אבדה הארץ - שלא בירכו בתורה תחילה [הגר"ד כהן שליט"א - אוסף גיליונות, תשע"ט \(עמ' יד\)](#)

'האבילות היא על שאין היום מציאות של שכינה בתוכינו' [אמרות דעת \[הגר"י אייכנשטיין שליט"א\] - אוסף גיליונות, תשע"ט \(עמ' יח\)](#)

"דרכי ציון אבלות" - ביטוי עמוק לחסרון והעדר ביהמ"ק [תפקידה של הידרך, ותפקידו של כל אחד בעולם] [ממעין החיים \[הגר"ח וואלקין שליט"א\] - אוסף גיליונות, תשע"ט \(עמ' ו\)](#)

ששת מיליון הקדושים [הגדרת קידוש ה', במי שנהרג מחמת יהדותו בשואה, 'עברי' ואלוקי העברים' מול 'עובר עבירה', עם קדוש לשון הקודש וארץ הקודש, הבדלה בין קודש לחול, שנאת האומות לישראל] [הגר"ג בקינרוט שליט"א - אוסף גיליונות, תשע"ט \(עמ' ק\)](#)

קול ברמה נשמע - רחל ובכיתה [קבורת רחל על אם הדרך, עקרת הבית היוצאת לגלות, יכולה להתפלל עבור כלל ישראל הנפוצים בגלות, השריית השכינה בקבר רחל] [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' עג\)](#)

אין השכינה שורה אלא מתוך אחדות - ההתחשבות בזולת [הבריאה בזכות היחיד-בשבילי נברא העולם, התורה- בזכות הציבור, ויחן כנגד ההר, השריית השכינה בבית המקדש- בזכות הציבור, לתאוה יבקש נפרד, אחדות לא שייכת בנפרד, עצת הגר"מ חדש לבחור העומד להנשא] [ארחות חיים - אוצר הפרשה \(עמ' כד\)](#)

והיו עיני ליבי שם כל הימים - אבלות החורבן דורשת הכנה [התבוננות במועדי השנה הגר"נ רוטמן שליט"א - אוסף גיליונות, תשע"ט \(עמ' לח\)](#)

מהות התעניות בימינו על חורבן בית ראשון [וכיצד נהגו בזמן בית שני באותם ימים כיום טוב] [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' קיד\)](#)

מיתת רבי עקיבא ושאר הרוגי מלכות [ירחון האוצר \(לא\), תשע"ט \(עמ' צג\)](#)

לחיות את חורבן הבית [עטרת תפארת, תשע"ט](#)

עובדות הליכות והנהגות - אבלות החורבן [הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' שסו\)](#)

עובדות והנהגות - אבלות החורבן [הגר"י פישר זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' שסט\)](#)

אבלות החורבן במשנת הגר"ש וולבה זצ"ל [הכותל המערבי אינו מקום ריקוד ושמחה] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' שע\)](#)

עובדות והליכות חורבן ירושלים [הגר"צ דינר זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' שעו\)](#)

והאמת והשלום אהבו [סיום דברי הרמב"ם בהלכות תעניות] [\[הגר"ד כהן שליט"א\] סברי מרנן, תשע"ח](#)

[ציפית לישועה? דברי אמת, תשע"ח](#) [באר הפרשה, תשפ"א \(עמ' כח\)](#) [אהל מועד, תשפ"א](#)

מצמיח קרן ישועה – הנהגת היחוד והנהגת המשפט [\[הגר"י אייכנשטיין שליט"א\] עומק דעת, תשפ"ב](#)

[התעוררות בדרישת ציון ובנינה לישועתך קיוינו כל היום \(י\), תשפ"ב](#)

כי מחכים אנחנו לך [דברי חיזוק ללימוד הלכות המקדש והקרבת, לקרב את הגאולה, ולהיות מוכנים להלכותיה] [תורת](#)

[הקרבת, תשפ"א](#)

עובדות הליכות והנהגות בעניני החורבן [\[הגר"י סולובייציק זצ"ל\] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' שכח\)](#)

[מדוע עדיין לא נבנה בית המקדש? ותענג בדשן, תשפ"ב](#)

כל מי שלא נבנה ביהמ"ק בימיו מעלין עליו כאילו הוא החרבו [סביבות החורבן, העדר והערב נא, שנאת חנם, פסילת

הזולת כאפיקורס] [מנחת אשר, תשע"ח \(עמ' ט\)](#)

כל מי שלא נבנה ביהמ"ק בימיו [אבלות חדשה] [גאון יעקב - קובץ גיליונות, תשע"ז \(עמ' יז\)](#)

עובדות הליכות והנהגות בעניני החורבן [\[הגר"י קניבסקי זצ"ל\] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' שלב\)](#)

אשו משום חציו - עיקר החורבן בתשיעי או בעשירי באב? [דברי רבי יוחנן] [עולמות, י"ו קולמוס יוסף, תשע"ז](#)

[חובת האבלות על חורבן ירושלים פרי ביכורים, תשע"ו רוממות, תשע"ו דרכי החיזוק, תשע"ד](#)

החורבן ולימוד התורה [מסוגיית הגמרא נראה שהאבלות על חורבן בית המקדש בפרהסיא, מסורה לתלמידי החכמים

החשובים בלבד, וצריך ביאור בטעם הדבר. יהי רצון שיבנה בית המקדש ותן חלקנו בתורתך "מלכה וְשָׁרִיף בְּגוֹיִם אֵין תּוֹרָה"

- דברי הגר"א בביאור מקומה של הבקשה "ותן חלקנו בתורתך" בתוך התפילה "יהי רצון שיבנה בית המקדש במהרה

בימינו" • אין אנו מקבלים שום דבר חדש בתורה כמו בזמן בית המקדש אלא מה שאנו מוצאים כתוב בספרי הראשונים

מקדש - המרכז הרוחני שנחרב מרכזיותו של בית המקדש כמרכז התורה והחכמה, וביטולו חסרנו זאת • כי מצינו תצא

תורה ודבר השם מירושלים • אבלות בפרהסיא על חורבן בית המקדש - לחשובים בלבד טעם המנהג שלא אומרים תיקון

חצות ברבים. עקירת התורה וחורבן בית המקדש ביאור דעתו של רבי זכריה בן אבקולס וטעותו. בנין בית המקדש - תיקון

לחטא רצח החכמים ביאור עצת בבא בן בוטא להורדוס, לבנות את בית המקדש כתיקון לחטא רצח החכמים. אין בכוח

האמוראים לחלוק על תורת התנאים שנלמדה בזמן שבית המקדש היה קיים הטעם שאין דנים דיני נפשות לאחר חורבן

בית המקדש] [עולמות, תקו](#)

ענותותו של זכריה בן אבקולס [ביאור הגר"א ועוד] [פנינים, תשע"ט דרישה וחקירה, תשפ"א](#) ו' תירוצים

[החורבן והבנין - בחיבור חיי העולם הזה לעולם הרוחני נר יששכר, תשע"ה](#)

סכין שנטמא בשרץ האם מותר לשחוט בו קרבן פסח? [בית המקדש, הקרבת קרבנות, טומאה הותרה בציבור] [עשר](#)

[עטרת, תשע"ט](#)

בית המקדש השלישי של אש נבנה בשמים בזכות השתוקקות ישראל בכל הדורות [שבילי פנחס, תשע"ה](#)

הבית השלישי כבר כמעט כמעט בנוי... אז למה לא לשמוח? [אז נדברו, תשפ"א](#)

גודל החיוב להתאבל על החורבן [שישו איתה משוש כל המתאבלים עליה, אבלות החורבן היא רוחנית ולא גשמית]

[\[הגר"ש ברעווה זצ"ל\] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קעט\)](#)

חורבן הבית והגלות [עקיבא ניחמתנו, עוון שפיכות דמים, ההבדל בין קרבן העולה לרצון לבין שחטי חוץ שנחשב רוצח, לו אברהם היה עלה את יצחק לעולה, קנאות פנחס היא 'כפרה' ולא אובדן, קרבן העולה לרצון] **[הגר"ד פוברסקי שליט"א]**
[בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' קצז\)](#)

הלימוד ממעשה בעבדה של מרתא בת בייתוס [הקשר לתקופת הקורונה, והלקח לעתיד שמידה טובה גדולה ממידת פורענות, כשם שבבת אחת לבשו כולם מסכות הגנה, כך במהירות יותר גדולה ימלאו בתי הכנסת במתפללים לובשי ציציות בתל אביב] [אז נדברו, תשפ"א](#)

הסתר הפנים שבחורבן, והארת הפנים בתוך ההסתר [נר יששכר, תשע"ב](#)

ה'ריחוק' הגדול שלנו - כתוצאה מחוסר האבילות על החורבן [שיחות הגר"א דסלר, תשע"ו](#)

מדוע החרים הקב"ה את בית המקדש, בניגוד לאיסור סתירת בית כנסת? [מעדי אשר, תשע"ד תשע"ו](#)

בית המקדש העתידי ב"ב [נרד מן השמים, בנין אבנים בנין של אש, דין מחיצות] [הגר"ד סאלאוויצקי זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' כ"ו\)](#)

מהרה יבנה [כ"ק ה"פני מנחם" זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' כ"ו\)](#)

ביאור רחב על תבנית בית המקדש מסכת מדות על פי חז"ל ורבותינו המפרשים [ובניית בית המקדש השני, חלקים מתוך דברי הימים, עזרא, נחמיה, חגי, זכריה, מלאכי] [היכל ידיד, \(עמ' שס\)](#)

קדושת בית המקדש [באו פריצים וחללוה, האם כיבוש מלחמה מפקיע רק בעלות ממונית מרשות הקדש או גם את קדושת המקום] [הגר"ש אלישיב זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' כ"ט\)](#)

התבוננות בחורבן הבית [לירושלים יש יקולי וילבי, להתאבל על ירושלים צריך להיות בעל תורה ולא רק בסיפורי החורבן אלא בחושן משפט] [הגר"ד פוברסקי זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' שס"ה\)](#)

סיבות החורבן ותיקונם [הגר"ע נוביק זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תקצ"ה\)](#)

לקחי אבלות בין המצרים [הגר"ד פוברסקי זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תקפ"ג\)](#)

שביבי אור [הגאון רבי נתן מאיר וואכפפויגל זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תקפ"ו\)](#)

שביבים [הגאון רבי ישראל אליהו וינטרויב זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תקצ"ב\)](#)

פרקי עיון והעמקה בסוגיות החורבן והגלות ובגאולה העתידה בב"א [בעקבות דברי רבותינו המהר"ל הרמח"ל והגר"א, הרב ח. שלמה לינצנר] [115 עמ'] [אאדה עד חוג שמים](#)

חובת האבלות על חורבן ירושלים [פרי ביכורים, תשע"ו](#) [רוממות, תשע"ו](#) [דרכי החיזוק, תשע"ד](#)

חורבן ונחמה - משמעות כפולה [חודש אב] [רץ כצבי, תשע"ז](#)

הנחמה בכפלים [הגר"ח קמיל זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תק"צ\)](#)

החורבן והבנין - בחיבור חיי העולם הזה לעולם הרוחני [נר יששכר, תשע"ה](#)

עובדות הליכות והנהגות מרבותינו זצ"ל [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' ת"ג\)](#)

עובדות הליכות והנהגות [הגר"ד בהר"ן זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' שמ"ח\)](#)

עובדות הליכות והנהגות [הגר"י הורוביץ זצ"ל] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' של"ח\)](#)

[עובדות הליכות והנהגות \[הגרבי"צ פלמן זצ"ל\] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' שד"ם\)](#)

[המקדש השלישי של אש נבנה בשמים \[בזכות השתוקקות ישראל בכל הדורות\] שבילי פנחס, תשע"ה](#)

[בנים גידלתי ורוממתי והם פשעו בי - היסח הדעת מהמעלה הרוחנית נר יששכר, תשע"ד תשע"ז](#)

שנאת חינם [הגורמת בימינו להמשך החורבן, הדרך למנוע שנאת חינם חיזוק האמונה, תורה עם שנאת חינם מחזקת המידות הרעות, עברה מכבה מצוה ואינה מכבה תורה, אהבת הבריות בטבע נשמת ישראל] [דרכי החיזוק, תשע"ז תשע"ח](#)

אהבה ושנאה - תיקון שנאת חינם [התמודדות עם פגיעה הזולת, אדם ובהמה תושיע ה' - לכוף את יצרו, מה נקרא שנאת חינם, שנאת בעל עבירה, לא תשנא את אחיך בלבבך, איסור שנאה בלב] [עומקא דפרשא, תשע"ט](#)

אהובי השם [ליקוט בעניני אהבת ישראל ושנאת חינם, מצוות אהבת ישראל, אהבה לפחותים ממנו, אהבה יתירה ללומדי תורה, התבוננויות לאהבת ישראל, איסור 'לא תשנא', הקנאה והשנאה] [מכון אסיפת זקנים, תש"פ](#)

[איך יכול להיות שעשו גמילות חסד בזמן בית המקדש השני הרי היה ביניהם שנאת חינם? מעדני אשר, תשע"ט](#)

מקדש מלך עיר מלוכה - מקדש וירושלים [קדושת ירושלים כקדושת המקדש שלא בטלה בחורבן] [הגר"א שלזינגר שליט"א] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' ת"ו\)](#)

[החורבן והצפייה לגאולה בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' תע"ח\)](#)

תשעה באב - בניית העתיז על גבי העבר [עומק הצפייה לבנין בית המקדש, מעלת שמירת השבת, ימי בין המצרים והימים הנוראים] [אספקלריא, תשע"ט \(עמ' מא\)](#)

[ההבדל בין 'ציון' ל'ירושלים' אספקלריא, תשע"ט \(עמ' קסט\) כט תגובות](#)

אסירי ציון - אסירי התקוה [אשרי מחכה ויגיע, ראה עלות אורך, ויבקעו עליו שחריך, לומר בכוונה: יהי רצון מלפניך... שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, ותן חלקנו בתורתך, ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות. אמירת יעל נהרות בבלי בכל יום, כאמירת תיקון חצות] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' א'\)](#)

[ובא לציון גואל היא שיחתי, תשע"ט](#)

דלתות בית המקדש [נס לדלתות ניקנור ומשמעותו] [הגר"ח פיינשטיין שליט"א] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' רכז\)](#)

[קדושת המקדש וכליו בזמנינו ירחון תורני - יתד המאיר \[202\], תשע"ט \(עמ' מח\)](#)

[דברו על לב ירושלים \[הגר"א אריאלי שליט"א\] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' רכח\)](#)

[עקיבא ניחמתנו עקיבא ניחמתנו \[הגר"ח ואלקין שליט"א\] בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' כב\)](#)

בניין בית המקדש [במקום מסויים, מתי נתחייבו בבנין בית המקדש, בזמן הזה] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \[הגר"נ קסטנר שליט"א\] \(עמ' תר"כ\)](#)

בנין בית המקדש בשבת [לאו דשבתותי תשמורו ומקדשי תיראו, דאלי"כ אתי עשה דבניה ודחי ל"ית דשבת, אע"ג דלא הוי בעידיניה - כ"ח תירוצים] [עיון הפרשה, גלות ונחמה, תשע"ז \(עמ' 147\)](#)

בנין בית המקדש וקרבתו בזמן הזה [החיוב על כל יחיד או על הציבור, יבנה בידי אדם או ירד בנוי, בניה ע"י נכרים, בלילה, בעיתה או אחישנה, רוב ישראל בא"י, טמאי מתים, מיקום המזבח, מיקום העזרות, כהנים מיוחדים, חסרון התכלת בגדי כהונה, האם יהיו אמצעים טכנולוגיים בבית המקדש, חשמל, חימום בחורף, הצתת אש בגפרור, ברזי מים] [אוצרות אורייתא, תשע"ז תשע"ט](#)

רחיצה ביום ראשון דאבלות [איסטניס] [הגרי"ב שרייבר שליט"א] [בנתיבות ההלכה - אבלות המקדש \(עמ' סב\)](#)

חורבן וגאולה [אבלות על ירושלים בעבר וכיום, צפיה לישועה, עבודת הכלל והפרט] [ירחון האוצר \(ל\), תשע"ט \(עמ' טו\)](#)

היצרים שהחריבו את בתי המקדש והטפול בהם [מדוע בוטל יצר הרע של עבודה זרה ולא של שנאה, האם ניתן לבטל את יצר השנאה, רבי עקיבא למדנו להפוך את שנאת תלמיד החכמים לואהבת לרעך כמודך] [הגרמ"ד נויגרשל שליט"א - אוסף גליונות, תשע"ט \(עמ' עו\)](#)

תשעה באב בזמנינו [היא שיחתי, תשע"ט](#)

[נושאים אקטואליים:](#)

ברכת הנהיגין על משקה אלוורה [עיקר וטפל, מרכיב הפרי בנפח או במשקל, צמח אכילה או צמח תבלין, ברכתו שהכל] [\(הרב יוסף אביטבול שליט"א\) ירחון האוצר \(סח\), תשפ"ב \(עמ' פח\)](#)

הדלקת נר שבת במקום מזדמן שאינו מקום האכילה או מקום הלינה של המדליקה [האם יש חיוב הדלקת נרות בבית כנסת, ברכה על הדלקת נרות בבית כנסת, אורחת שלא לנה ולא אוכלת בבית] [\(הרב יהושע ון-דייק שליט"א\) ירחון האוצר \(סח\), תשפ"ב \(עמ' צד\)](#)

מנהג תימן בהפטרות 'תלת דפורענותא' בחתימתן בדבר שאינו טוב [סיום בדבר טוב, חזרה כדי לסיים בדבר טוב, תוכחה, בין חומרת חזרת יתק"ק להפטרות אלו, האם מהרי"ץ חזר בו, סיום הפטרת שחרית תשעה באב בסיום שאינו טוב] [\(הרב אורן צדוק שליט"א\) ירחון האוצר \(סח\), תשפ"ב \(עמ' מ\)](#)

מידות הלח והיבש באיטלקי [הרב עידוא אלבה שליט"א] [ירחון האוצר \(סח\), תשפ"ב \(עמ' קצט\)](#)

תורה שבכתב ותורה שבעל-פה [הרב חיים טולידאנו שליט"א] [ירחון האוצר \(סח\), תשפ"ב \(עמ' רלח\)](#)

כמה פרטי דינים בענין שמיטת כספים ופרוזבול [הרב עמנואל מולקנדוב שליט"א] [ירחון האוצר \(סח\), תשפ"ב \(עמ' קמ\)](#)

ספיחין בעץ פסיפלורה [הרב ישראל מאיר ווייל שליט"א] [ירחון האוצר \(סח\), תשפ"ב \(עמ' קמט\)](#)

קיום מצוות שמיטה ע"י בן עיר שאינו בעל שדה [תושבות] [רבי יהונתן פרלמן שליט"א] [מנורה בדרום \(לח\), תשפ"ב \(עמ' כז\)](#)

חובת קיום מצוות התלויות ביום ולילה באיי לופוטן [לילה לבן] [רבי ערן כברה שליט"א] [מנורה בדרום \(לח\), תשפ"ב \(עמ' קיד\)](#)

טיסה בערב שבת כשבהכרח יטוס גם בשבת [רבי אוריאל כהן שליט"א] [מנורה בדרום \(לח\), תשפ"ב \(עמ' קכו\)](#)

בירור מסורת צורת האותיות הספרדית – האותיות שאלוני [ח"ב] [רבי און אברהם הכהן סקלי שליט"א] [מנורה בדרום \(לח\), תשפ"ב \(עמ' קמד\)](#)

פרוזבול – מלוה חברו לעשר שנים [סתם הלוואה, הלוואה בסכום קטן, זמן הפרעון בבנק, דיני ממונות התלויים באיסור,

טענת קים לי בשכר שבת, בפדיון הבן] [\[רבי יעקב יוסף זצ"ל\] ירחון האוצר \(זו\), תשפ"ב \(עמ' מד\)](#)

אם מותר לומר 'משמט אני' בשבת? [הגר"ח קניבסקי זצ"ל] [אהלי שביעית \(מא\), תשפ"ב](#)

הכופר חוב לחברו ועל ידי זה נשמט החוב האם חייב מדינא דגרמי? [הגר"ד לנדו שליט"א] [אהלי שביעית \(מא\),](#)

[תשפ"ב](#)

פרוזבול [בפני איזה בית דין, לדעת הרמ"א בית דין קבוע או ג' הראויים לבי"ד, גדר בית דין שיכול להפקיע ממון, שמיטת כספים כשהמלווה אינו מצוה, פרוזבול בעל פה, קרובים בפרוזבול, פרוזבול בלילה, פרוזבול היה לי ואבד, מסירת שטר פרוזבול לבית דין שלא בפניהם] [\[הגרמ"מ לובין שליט"א\] אהלי שביעית \(מא\), תשפ"ב](#)

האם שביעית משמטת רק מלוה או גם חובות? [מלוה כפרנית] [\[הרב משה בנימין גורטלר שליט"א\] ירחון האוצר \(זו\),](#)

[תשפ"ב \(עמ' קמ\)](#)

תנאי היובל: 'כל יושביה עליה' - האם היה יובל אחר בית ראשון [ב]? [דרבנן, דאורייתא, יובל לחצאין, ספק בשנת השמיטה, הקשר בין שנת השמיטה לבין שנת החורבן, המסורת והמנהג בארץ ישראל, תושבות] [\[הרב שלמה יאקב שליט"א\] ירחון האוצר \(זו\), תשפ"ב \(עמ' קעז\)](#)

בתנאי היובל, בגדרי כל יושבי עליה, האם היה היובל אחר בית ראשון (ג) [הרב שלמה יאקב שליט"א] ירחון האוצר

[\(ח\), תשפ"ב \(עמ' לח\)](#)

לקיחת ריבית גבוהה מגויים - מצוה או עבירה? Merchant Cash Advance [אנטישמיות, תושבות, חוזה בכתב,

אסמכתא, טעות גוי, גניבת דעת גוי] [\[הרב אפרים כחלון שליט"א\] ירחון האוצר \(זו\), תשפ"ב \(עמ' צב\)](#)

האם ישנו חזון יהודי למשק ללא ריבית? [איסור גרידא או גם עולה בין אדם לחברו, האם דין הריבית כדין הגזל, אפוטרופוס בנכסי יתומים, חברה בע"מ אישיות משפטית נפרדת כדרך לעקיפת האיסור, היתר עסקא לצורך עסקי, הלוואה לעשיר והלוואה לעני, יסוד איסור ריבית בפגיעה באחווה ולא בנוקקות, שותפות, מודל שותפות משולש, אגרת שותפות בפרויקט, אגרת קניה – שכירות מדורגת] [\[הרב יהושע הבר שליט"א\] ירחון האוצר \(זו\), תשפ"ב \(עמ' קי\)](#)

הצלת עצמו בממון הזולת [ובאבריו, פיקוח נפש דוחה כל התורה, רשות או חיוב בהצלה, מול חיוב תשלומים, כשהוא עני ויין לו לשלם או שלא ידוע מי הבעלים, תקנת יהושע לגבי התועה בכרמים, כשהבעלים בפנינו וכשאינם כאן, האם ממון חבירו משועבד להצלת עצמו, שיטות שונות בראשונים, חולה מסוכן הזקוק לניתוח דחוף האם רשאי לגנוב, חולה מסוכן הזקוק לכליה האם רשאי להרדים את בעל הכליה המתאימה וליטול כליה ממנו ללא ידיעתו, דיין הנאנס להטעות את הדין]

[אבני משה, תשפ"ב](#)

הלכות גניבה [לקנות מערבי ברחוב מכונת תספורת בזול, לקנות מכונת או דירה מהוצאה לפועל, קנייה מגנב, הכשלת הגנב, דבר שאינו ודאי גזול, הנאה מחפץ גזול, לקבל במתנה חפץ גזול, קניה מכונס נכסים קניית דירה מירושת הבת, פירות במתנה מגנן העובד בבתים פרטיים, קבלת צדקה מגנב] [אבני משה, תשפ"ב](#)

גזל בדבר שאין הבעלים מקפידים [שב"ר, שואל שלא מדעת, להשתמש בחפץ שיודע שהבעלים יסכים אם ישאל, לקח דבר העומד למכירה בהקפה, לפתוח חטיף לילד בסופר טרם שילם, שימוש בעט לזמן קצר, ניחא ליה לאיניש, לקח מחברו חפץ ורוצה לזכותו בחפץ מעולה ממנו, זכין לאדם ומאדם] [אבני משה, תשפ"ב](#)

איסור לא תחמוד [חתן החומד את ממון חותנו, חומד חפץ דוגמת חפץ של חברו חומד ומוסיף הרבה ממון, חומדים בית של אחר לצורך פינוי בינוי, המפציר בחברו שיעזור לו, האיסור בזמן המחשבה או בזמן המעשה, חומד דבר שאינו חפץ-מבקש מחברו שילמדו חכמה, כשנותן דמים, תלמוד תורה, לא תחמוד בדמים מרובים, משכנע חברו למכור את רכבו, בחפץ העומד למכירה, במתנה או בשאילה, על ממון שאינו מסוים-חתן בחמיו, באשת חברו, באשת איש האסורה לבעלה, לחמוד

פנויה לו או לבנו, לא תחמוד במצוות, בלימוד בחברותא, לצורך מצוות צדקה, לחמוד לצורך הוריו, בחפץ השייך לגוי, האם המוכר חפץ שנחמד עובר בלפני עיוור, המפציר בחבירו האם עובר על איסור, לא תרדה בו בפרך] [אבני משה, תשפ"ב](#)

מעמד ומושב - בזמן הזה [התקנה מהותה ומטרתה, חובה או רשות, בחול או בשבת, אחר או קודם לקבורה, כיום] **הרב אחיקם הלוי שליט"א** [[ירחון האוצר \(20\)](#), תשפ"ב (עמ' קכו)]

הוצאות נסיעה של בניו לתלמוד תורה – חלק מהוצאות תלמוד תורה? [הוצאות בן לנסיעה לאביו האם הן חלק ממצוות כיבוד אב ואם או נוחות של הבן, הוצאות נסיעה לתלמוד תורה חלק ממצוות תלמוד תורה או נוחות הילדים, טרחה למצוות, הבדל בין הוצאות נסיעה לתלמוד תורה לבין הוצאות נסיעה חזור הביתה, אם לומד איתם בבית מיד כשחוזרים מתלמוד תורה האם הנסיעה חזור גם מוגדרת כנסיעה לתלמוד תורה, הוצאות קניות לשבת במחיר מוזל בטורח במקום רחוק המפריע לשאר ההכנות לשבת, סעודה שלישית מרווחת בשבת תשעה באב קודם הצום האם גם מוגדרת כהוצאות שבת, האם לבקש הנחה בשכר תלמוד תורה, האם לבקש הנחה בקניית ארבעת המינים ובשאר מצוות] [מ"ם זכ"ם, תשפ"ב](#)

האם צריך ליטול ידיים לאחר נגיעה בנעל של חליצה? [וישמע משה, תשפ"ב](#)

בני ארץ ישראל בחו"ל ואחד מבני חו"ל עמהם כיצד יקראו בתורה? [תושבות] [וישמע משה, תשפ"ב](#)

האם בן א"י יכול להעביר הפרשה שמו"ת לפני ששמע קריה"ת של א"י? [תושבות] [וישמע משה, תשפ"ב](#)

גר הנמצא בהליך הגיור [האם ניתן לצרפו למנין עשרה בברכת המזון, האם יש איסור ללמדו תורה, האם יש לו איסור לעלות להר הבית, האם ניתן לקיים בו מצוות הכנסת אורחים, קבלת גרים והפסוק קדושים תהיו – שלושה שותפים באדם] [וישמע משה, תשפ"ב](#)

התחיל לברך 'שמח תשמח' קודם 'שוש תשיש', האם יחזור ל'שוש תשיש' או ימשיך 'שמח תשמח'? [טעות בברכת שבע ברכות, לתיקוני שדרתיך ולא לעיוותי, בתפילת שבת התחיל 'אתה חונן', שאילת גשמים עד מוסף של יום טוב ראשון של פסח, לתקוני שדרתיך ולא לעיוותי – בשליח ציבור, 'שליחות' בשליח ציבור, איתקיל מילוליה] [מעדני כהן, תשפ"ב](#)

תקנת השבים בגנב ובגזלן [חריגת בניה מועטת לשטח של חבירו, גזל ואינו יודע ממי, גנב לחבירו האם צריך לשלם דמי שימוש, האם מותר לקבל מהגנב שבא לשלם, מקרקעין ומטלטלין, קנין, כיצד יעשה 'צרכי רבים' בזמנינו, תקנת מריש, שבח גזילה, תנאי בית דין בקרקע] [אבני משה, תשפ"ב](#)

האזנות סתר [הגנת הפרטיות, סוד, פרי העץ המורעל, לקרוא מכתבים של חבירו ושל אשתו, עמדת ביהמ"ש העליון, עמדת ביה"ד הרבני הגדול, התייחסות לבני זוג כחטיבה אחת, לשמוע שיחת חבירו שחייג אליו בטעות, להטמין מכשיר האזנה למטפלת, מצא דיסק און קי ורוצה לראות את תכולתו כדי למצוא את המאבד, חיוב השבת אבדה מול פגיעה בפרטיות, האם מותר להיות חוקר פרטי, מצלמה נסתרת, היזק ראייה, חרם דרבנו גרשום, הכמנת עדים] [אבני משה, תשפ"ב](#)

הלומד בלא כוונת מצוה האם חייב בברכת התורה? [ברכת התורה, הרהור, הלומד בלא כוונת מצוה האם עובר באיסור 'דברים בטלים'] [מעדני כהן, תשפ"ב](#)

לפסוע לפני המתפלל כשספק לו אם הוא עדיין באמצע תפילת לחש [או אומר תהילים, ספיקא דרבנן לכתחילה, הפסק ע"י כלים, לעבור לפני המתפלל] [מעדני כהן, תשפ"ב](#)

גזל שינה [שעון מעורר בשיבה] [משא ומתן, תשפ"א](#)

הסכם יששכר זבולון [קודם הלימוד או אחריו, לתמוך בתלמיד חכם או במי שעדיין צריך ללמוד] [משא ומתן, תשפ"א](#)

חיוב מזוזה בבית כנסת [קדושת בתי מקדש מעט, תשפ"א](#)

ברכת 'שהחיינו' בבין המצרים כאשר אם ימתין לא יוכל לברך [האם לא יברך כמו שמבואר לגבי מעוברת וחולה, או יברך כמו שמבואר לגבי פרי שלא יהיה לפניו אח"כ] [הגר"א גניחובסקי זצ"ל, תשפ"א ד' תירוצים](#)

ברכת שהחיינו בבין המצרים על פרי שספק אם יש לברך עליו שהחיינו הגר"א גניחובסקי זצ"ל, תשפ"א

אין שבות במקדש - רק בעזרה או גם להר הבית? [הטעם - כהנים זריזין, הזאה על כהן גדול בשבת קודם יום הכיפורים, אכילת לחם הפנים בראש השנה שחל בימים ה' ו', כהן גדול כונס אשה ביום הכיפורים, חליל של שמחה בית השואבה דוחה שבת, הוצאת קרבן פסח מעזרה להר הבית] עשר עטרות, תשפ"א

שאלות מקח טעות - בין דיני ממונות להלכות טריפות [קנה ג' עופות עבור צדקה והמוכר נתן לו גם ג' עופות במתנה עבור אותה צדקה. בעת המליחה מצאו נקב באחד מששת הקורקבנים, לא ידוע לאיזה עוף הם שייכים, האם חייב הקונה לשלם על שני עופות או הואיל ונתערבו ומספק כולם אסורים הקונה פטור מתשלום, מקח טעות, נתערבה הטריפה ובטלה ברוב, ביטול ברוב בלא ידיעה, בשעת נתינת המתנה לצדקה האם אמר המוכר 'אלוי'] הגר"א גניחובסקי זצ"ל, תשפ"א

דינים מעשיים השייכים לימי בין הזמנים [הרב מרדכי פירר שליט"א] הלכה סדורה, תשפ"א

הלכות בין הזמנים [הרב ישראל פלמן שליט"א] אספקלריא, תשפ"ב (עמ' נד-קיב)

זהירות בבין הזמנים – חומרת עוון חילול השם [מקור החיוב לבני תורה להתנהג לפני משורת הדין, חילול ה' – העוון החמור בתורה, גדולת המקדש שם שמים, להימנע מקניה במקום המפרסם שהוא מחלל שבת, אי עקיפה בכביש ובהליכה ומתן זכות קדימה] אורחות חיים במשפטי התורה, תשפ"ב

הסכם יששכר וזבולון [הסכם יששכר וזבולון, בין סיוע לקיום מצוה להסכם יששכר וזבולון, יששכר אינו מפסיד כלל מחלקו, שינויים שנעשו בהסכם יששכר וזבולון במהלך הדורות, תוקף ההסכם מכאן ולהבא ולא על העבר, מכירת מצוות של צדיקים לאחרים, ההבדל בין תמיכה כללית בלומדי תורה למי שיש לו הסכם יששכר וזבולון] אורחות חיים במשפטי התורה, תשפ"ב

מעלת הלימוד וההתעוררות בימי הרפיון [ימי בין הזמנים] שואלין ודורשין, תשפ"א

קושיות ותירוצים לעיון והעמקה לימי בין הזמנים מכתבי התלמידים - הגרי"ג אדלשטיין שליט"א קונטרס משיבת נפש, תשפ"א

עומקה של הלכה - הוראת הלכה מתוך עיון הסוגיה או רק 'הלכה למעשה' מערכי תורה, תשפ"א

חידודי שמעתתא ובלכתך בדרך (ז) - מים חיים, תשפ"א

חידודי שמעתתא ובלכתך בדרך (יח) - מים חיים, תשפ"א

חידודי שמעתתא ובלכתך בדרך (יט) - מים חיים, תשפ"א

חידודי שמעתתא ובלכתך בדרך (כ) - מים חיים, תשפ"א

הוראות הלכתיות לגבי הפלה רח"ל [טומאת מת, קבורה, הפלה בבית, בבית חולים] אהלי טהרות (עא), תשפ"א

האם מותר לקחת עלונים בשבת על מנת לשלם אחרי שבת? [מקח וממכר בשבת, קניה בהקפה] וישמע משה, תשפ"א

לעבור ניתוח באמצע השבוע ולגרום ביטול תורה או סמוך לשבת ויגרום ביטול עונג שבת? וישמע משה, תשפ"א

הודיע על התפטרות ולא עשה קנין האם יכול לחזור בו? [דיני עבודה] וישמע משה, תשפ"א

האם המיעוט נגררים אחרי הרוב בבית מלון שמחוץ למקום ישוב? [תושבות, קבלת שבת מוקדמת או בזמנה, רוב ומיעוט, עובדי המלון הדרים באזור, דין 'אורח' מול 'תושב קבוע', מקום תפילה] וישמע משה, תשפ"א

חידש את הכובע של חברו האם בעל הכובע צריך לשלם לו? [היורד לשדה חבירו, נהנה] וישמע משה, תשפ"א

עיונים הלכה על סדר ארבעת חלקי השולחן ערוך [אלפי שיטות ראשונים וגאונים שלא הוזכרו בבית יוסף ובנושאי כלי השולחן ערוך הערות והארות על כמה ספרים של ראשונים ואחרונים] **[הרב אהרן אופיר שליט"א]** [אור חדש, תשפ"א](#) (תתקפח עמ')

נדר סכום צדקה אם תלד אשתו זכר, וילדה שני זכרים [כמה חייב לשלם לנדרו, ואם ציוה קודם פטירתו לחלק נכסיו למי שיוולד, כיצד נוהגים, ואם הקדיש עובר בהמתו אם זכר לעולה ואם נקבה לשלמים וילדה זכר ונקבה, נדבת חי רוטל במירון, פירוש הנדר] [בינת המשפט, תשפ"א](#)

הברכות בלבישת ציצית [ברכת טלית גדול, טלית קטן, כוונה לפטור, הפסק בלבישה, שיעור זמן ההפסק, בית המרחץ, שינה ביום, לבישת וברכת טלית גדול וקטן בתשעה באב] [עומק הפשט, תשפ"א](#)

בחורים עלו על גג מכונית והזיקו [נזק במשותף, חמישה ישבו על ספסל, פפא בר אבא, נזיקין, גג מכונית שנמעך בעליית חברים נוספים, בעליית האחרון שבהם או אחר כך] [אורחות חיים במשפטי התורה, תשפ"א](#)

מה עדיף לקנות ספר תורה מהודר, או לכתוב בעצמו בכתב פחות יפה? [זה א-לי ואנוהו, מצוה בו יותר מבשלוחו, קידושין בעצמו או ע"י שליח, בדיקת חמץ בעצמו או ע"י שליח, שליח לשחיטה או להפרשת תרומות ומעשרות, בעצמו או באופן מהודר, טרחה לכבוד שבת, להכנת הסוכה] [אורחות חיים במשפטי התורה, תשפ"א](#)

שאלות ותשובות מהגר"ש דבליצקי זצ"ל [אכילת בורקס ממולא בירקות בשיעור קביעות סעודה, האם האוכל מיני מזונות יש לו להותיר מינייהו בעת ברכה אחרונה, האם נשים חייבות במאה ברכות, הפיכת בגדו לכבוד שבת, בגדי שבת לקטן שלא הגיע לחינוך, הדלקת נרות כנגד כל בני הבית, יחוד כלים לשבת, הבאת החלות והסלטים לשלחן שבת אחר הקידוש, תיקון חצות בליל שבת, סעודה שלישית קודם מנחה דשבת, ברכה הבשמים במוצ"ש, הבטה על צפרני הידים בהבדלה, שתיית נשים מיין ההבדלה, קיפול הטלית במוצ"ש, הוצאות סעודת מלוה מלכה, הכנת דבר חדש לסעודת מלוה מלכה, האם בבהמ"ז דסעודת מלו"מ יש לומר מגדול, כיסוי קדירת טשולנט שיש בה עצמות, הכנת פטל בשבת, שבירת קרח מנהר או באר לצורך טבילה בשבת, קילוף בטנים בשבת, קישוט עוגה בסוכריות בשבת, אי יש מוקצה בכתבי קודש עתיקים, שימוש בספר טלפונים בשבת, משחק בכרטיסיה משומשת בשבת, משחק ילדים בשבת, הוצאת שברי זכוכית מחלון שנשבר בשבת, הליכה עם מטריה סגורה כמקל בשבת, קיפול עלון תורני בשבת, נתינת מזון לציפורים בשבת שירה, תפילת הדרך כשמלוה יולדת בנסיעה בשבת, תשלום דמי ועד בית בבנין שיש בו מחללי שבת רח"ל, העמדת מכונית משקאות ברחוב שיש בו חילונים, שילוח הקן בשבת, דין שמחה בשבת, כוונת צירוף הוי"ה דר"ח תשרי ברי"ה, אמירת "שבתות למנוחה" ברי"ה ויוה"כ שחלו בשבת, בעניני ערבה דהושענא רבא, 'לגשמים בעיתם' בברכת החודש למרחשון וניסן, מוצרי חלב בפסח למי שנהגו אבותיו שלא לאכלם, קריאה כהלכה ובדקדוק, שירת פסוק מפסוקי שיה"ש, שימוש בספרים של הוצאת "סיני", עניני רוח רעה וגילויי בזה"ז] **[הרב משה חליוה שליט"א]** [לקט שדה - גם אני אודר, תשע"ח \(כב עמ'\)](#)

אם תעזבני יום יומיים אעזבך [מקור הביטוי] [לזכרו של הרב שמואל אשכנזי זצ"ל](#) [אלפא ביתא תניתא דשמואל זעירא] - [קובץ גיליונות, תש"פ \(עמ' מט\)](#)

לחמם חלה על גבי סיר שיש בו בשר [טשולנט, כשהחלה עטופה בכלי או בכיסוי, כשיוצאים אדים מן הסיר, פת בשרית] [אספקלריא, תש"פ \(עמ' צד\)](#)

נפצע ונזקק לתפרים בשבת מסיבות רפואיות, להוסיף תפר למניעת צלקת? [האם מותר להוסיף טיפול לחולה שיש בו סכנה בשבת, כאשר הטיפול זה אינו להצילו מסכנה, הותרה או דחויה, לחמם את החדר אף שניתן לחממו בבגדים, פיקוח נפש, רפואה בשבת, הסיבות שמותר להרחיב טיפול: הותרה, גמר רפואת החולה, חיזוק גופו, שלא יבוא להחמיר כשמותר, טיפול לנוי, אסתטי] [בירור הלכה, תש"פ](#)

אשה לקחה בטעות בגדים מחייט והחייט נאלץ לשלם מחירם לבעליהם [האם האשה יכולה להיפטר בהחזרת הבגדים לחייט, כשלחייט אין ראייה שנאלץ לשלם לבעל הבגדים, האם החייט שילם את דמי הבגדים כמשומשים או כשוויים לבעליהם, חיוב האשה לחייט מדינא דגרמי, דינא דגרמי בשוגג, גזל חמץ ועבר הפסח ובא אחר ושרפו, השורף הזיק כח הגזלן

יכל להשיב את החמץ ולומר הרי שלך לפניך, אך מאידך הגונב מן הגנב חייב לשלם, זכות המחזיק בחפץ כאמצעי השבה, החזרת החפץ, הרי שלך לפניך בגורם לממון, אם הבגדים אבדו לאשה חייבת לשלם לחייט מה ששילם לבעלים או כערכם בשוק כבגדים משומשים] [הגר"א גניחובסקי זצ"ל, תש"פ](#)

לבית ולמשפחה

[תשפ"ב](#) אגעדאנק

[תשפ"ב](#) אז נדברו

[תשפ"ב](#) אשיחה בחקיך

[תשפ"ב](#) בדרכו אמונה

[תשפ"ב](#) בינת זקנים

[תשפ"ב](#) דרישה וחקירה

[תשפ"ב](#) דרכי החיזוק

[תשפ"ב](#) הפרשה המחכימה

[תשפ"ב](#) וארטים לפרשת השבוע

[תשפ"ב](#) לקראת שבת מלכתא – מבית דרשו

[תשפ"ב](#) מאור הפרשה

[תשפ"ב](#) נר לשולחן שבת

[תשפ"ב](#) סיפורי צדיקים

[תשפ"ב](#) עינינו גל

[תשפ"ב](#) פלאי התורה

[תשפ"ב](#) פניני הפרשה

[תשפ"ב](#) פרי עמלנו

[תשפ"ב](#) תורת הביטחון [לתשעה באב – הקשר בין שנאת חינוס לחוסר ביטחון בה']

[תשפ"ב](#) תורת הביטחון

[לגיליונות מראי מקומות לפרשות שבוע אחרות](#) [לחץ]

להצטרפות לרשימת תפוצה לקבלת העלון מידי שבוע,

יש לשלוח את המילה ' צרף' לכתובת kishurtora@gmail.com